

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

51. vuosikerta
18. syyskuuta 2008

Sisältö

I EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen on pakollista

ASETUKSET

Komission asetus (EY) N:o 902/2008, annettu 17 päivänä syyskuuta 2008, kiinteistä tuontiarvoista tiettyjen hedelmien ja vihannesten tulohinnan määrittämiseksi 1

★ **Komission asetus (EY) N:o 903/2008, annettu 17 päivänä syyskuuta 2008, joidenkin sianliha-alan tuotteiden vientituen myöntämistä koskevista erityisehdoista (Kodifioitu toisinto) 3**

★ **Komission asetus (EY) N:o 904/2008, annettu 17 päivänä syyskuuta 2008, perustamissopimuksen liitteeseen I kuulumattomia tavaroita koskevan vientijärjestelmän soveltamiseksi tarvittavista määrittämismenetelmistä ja muista teknisluonteisista säännöksistä (Kodifioitu toisinto) 9**

Komission asetus (EY) N:o 905/2008, annettu 17 päivänä syyskuuta 2008, vähiten kehittyneistä maista peräisin olevan puhdistettavaksi tarkoitetun ra'an ruokosokerin tuontitodistusten myöntämisestä 12

II EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista

PÄÄTÖKSET

Neuvosto

2008/737/EY:

★ **Neuvoston päätös, tehty 15 päivänä syyskuuta 2008, luvan antamisesta Italian tasavallalle soveltaa yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY 285 artiklasta poikkeavaa toimenpidettä 13**

Komissio

2008/738/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 4 päivänä kesäkuuta 2008, valtiontukijärjestelmästä, jonka Ranska aikoo panna täytäntöön kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä varten (Fonds d'Intervention Stratégique des Industries Agro-Alimentaires (FISIAA) -rahasto) (tiedoksiannettu numerolla K(2008) 2257) ⁽¹⁾.....** 15

2008/739/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 11 päivänä syyskuuta 2008, yhteisön Maailman eläintautijärjestölle (OIE) eläintautitietojen alalla toteutettaviin toimiin myöntämästä rahoituksesta .....** 19

2008/740/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 12 päivänä syyskuuta 2008, yksityiskohtaista tutkimusta varten toimitetun asiakirja-aineiston vaatimustenmukaisuuden periaatteellisesta hyväksymisestä spinetoramin mahdolliseksi sisällyttämiseksi neuvoston direktiivin 91/414/ETY liitteeseen I (tiedoksiannettu numerolla K(2008) 4965) ⁽¹⁾.....** 21

IV Muut säädökset

EUROOPAN TALOUSALUE

EFTAn valvontaviranomainen

- ★ **EFTAn valvontaviranomaisen päätös N:o 127/07/KOL, tehty 18 päivänä huhtikuuta 2007, tutkimus- ja kehitystuesta, jota Norjan tutkimusneuvosto on myöntänyt Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämishankkeen yhteydessä (Norja) .....** 23
- ★ **EFTAn valvontaviranomaisen päätös N:o 155/07/KOL, tehty 3 päivänä toukokuuta 2007, valtiontuesta, joka on myönnetty arvonlisäverohyvityksiä koskevan Norjan lain pykälän nojalla (Norja) .....** 35

Oikaisuja

- ★ **Oikaistaan komission päätös 2008/649/EY Venäjältä peräisin olevien urean ja ammoniumnitraatin liuosseosten tuontia koskevan polkumyynnin vastaisen menettelyn yhteydessä tarjotun sitoumuksen hyväksymisestä (EUVL L 213, 8.8.2008) .....** 47

Huomautus lukijalle (katso kansilehden kolmas sivu)

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti

I

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen on pakollista)

ASETUKSET

KOMISSION ASETUS (EY) N:o 902/2008,**annettu 17 päivänä syyskuuta 2008,****kiinteistä tuontiarvoista tiettyjen hedelmien ja vihannesten tulohinnan määrittämiseksi**

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) 22 päivänä lokakuuta 2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 ⁽¹⁾,

ottaa huomioon neuvoston asetusten (EY) N:o 2200/96, (EY) N:o 2201/96 ja (EY) N:o 1182/2007 soveltamissäännöistä hedelmä- ja vihannosalalla 21 päivänä joulukuuta 2007 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1580/2007 ⁽²⁾ ja erityisesti sen 138 artiklan 1 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

Asetuksessa (EY) N:o 1580/2007 säädetään Uruguayn kierroksen monenvälisen kauppaneuvottelujen tulosten soveltamiseksi perusteista, joiden mukaan komissio vahvistaa kolmansista maista tapahtuvan tuonnin kiinteät arvot mainitun asetuksen liitteessä XV olevassa A osassa luetelluille tuotteille ja ajanjaksoille,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Asetuksen (EY) N:o 1580/2007 138 artiklassa tarkoitetut kiinteät tuontiarvot vahvistetaan tämän asetuksen liitteessä.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan 18 päivänä syyskuuta 2008.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 17 päivänä syyskuuta 2008.

Komission puolesta

Jean-Luc DEMARTY

*Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosaston
pääjohtaja*

⁽¹⁾ EUVL L 299, 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUVL L 350, 31.12.2007, s. 1.

LIITE

Kiinteät tuontiarvot tiettyjen hedelmien ja vihannesten tulohinnan määrittämiseksi

(EUR/100 kg)

CN-koodi	Kolmansien maiden koodi ⁽¹⁾	Kiinteä tuontiarvo
0702 00 00	MK	31,4
	TR	68,0
	ZZ	49,7
0707 00 05	EG	162,5
	MK	43,3
	TR	83,8
	ZZ	96,5
0709 90 70	TR	89,1
	ZZ	89,1
0805 50 10	AR	73,5
	TR	104,3
	UY	64,9
	ZA	89,3
	ZZ	83,0
0806 10 10	IL	248,7
	TR	130,8
	US	196,0
	ZZ	191,8
0808 10 80	AR	92,1
	AU	195,4
	BR	74,2
	CL	91,9
	CN	78,4
	NZ	111,1
	US	100,8
	ZA	83,4
	ZZ	103,4
0808 20 50	AR	76,1
	CN	93,6
	TR	128,9
	ZA	75,1
	ZZ	93,4
0809 30	TR	136,6
	US	150,7
	ZZ	143,7
0809 40 05	IL	132,0
	TR	85,4
	XS	62,1
	ZZ	93,2

⁽¹⁾ Komission asetuksessa (EY) N:o 1833/2006 (EUVL L 354, 14.12.2006, s. 19) vahvistettu maanimikkeistö. Koodi "ZZ" tarkoittaa "muuta alkuperää".

KOMISSION ASETUS (EY) N:o 903/2008,**annettu 17 päivänä syyskuuta 2008,****joidenkin sianliha-alan tuotteiden vientituen myöntämistä koskevista erityisehdoista****(Kodifioitu toisinto)**

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) 22 päivänä lokakuuta 2007 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007⁽¹⁾ ja erityisesti sen 170 ja 192 artiklan yhdessä sen 4 artiklan kanssa,ottaa huomioon tukea tai muita taloudellisia suorituksia saavien maataloustuotteiden viennin yhteydessä suoritettavasta valvonnasta 12 päivänä helmikuuta 1990 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 386/90⁽²⁾ ja erityisesti sen 6 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Joidenkin sianliha-alan tuotteiden vientituen myöntämistä koskevista erityisehdoista 25 päivänä marraskuuta 1997 annettua komission asetusta (EY) N:o 2331/97⁽³⁾ on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osilta⁽⁴⁾. Sen vuoksi olisi selkeyden ja järjeistämisen takia kodifioitava mainittu asetus.
- (2) Maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15 päivänä huhtikuuta 1999 annetun komission asetuksen (EY) N:o 800/1999⁽⁵⁾ 21 artiklassa säädetään, että tukea ei myönnetä, jos tuotteet eivät ole laadultaan virheettömiä, aitoja ja myyntikelpoisia vienti-ilmoituksen vastaanottamispäivänä.
- (3) On kuitenkin osoittautunut, että joidenkin asetuksen (EY) N:o 1234/2007 1 artiklan 1 kohdan q alakohdassa lueteltujen tuotteiden osalta kyseiset vaatimukset eivät riitä varmistamaan yhtenäisten edellytysten soveltamista tukia maksettaessa.
- (4) Tämän vuoksi on tarpeen säätää yhteisön tasolla tuotteiden keskimääräistä laatua vastaavat lisäedellytykset, jolloin voidaan estää tuen maksaminen heikompileatuille tuotteille.
- (5) CN-koodeihin 1601 00 99 ja 1602 49 19 kuuluvien tuotteiden osalta on tarpeen ottaa käyttöön ylimääräinen laatuluokka, johon ei sisälly siipikarjanlihaa ja jota varten vahvistetaan korkeat laatuvaatimukset, jolloin voidaan

tarvittaessa rajoittaa tukien myöntämistä kyseiseen luokkaan kuuluville tuotteille, jos vientitodistushakemusten kohteena olevat määrät ylittävät tai ovat vaarassa ylittää perinteiset määrät.

- (6) Tämän asetuksen noudattamiseksi on välttämätöntä säätää valvonnasta. Valvonta suoritetaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 386/90 yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä tukea saavien maataloustuotteiden viennin yhteydessä tehtävien fyysisten tarkastusten osalta 26 päivänä marraskuuta 2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2090/2002⁽⁶⁾ mukaisesti, ja siihen on sisällyttävä erityisesti aistinvarainen arvio ja fysikaaliset ja kemialliset analyysit. Tämän vuoksi säädetään, että tukihakemukseen on liitettävä kirjallinen ilmoitus siitä, että asianomaiset tuotteet täyttävät tässä asetuksessa säädetyt vaatimukset.
- (7) Fysikaalisten ja kemiallisten tarkastusten yhtenäisyyden varmistamiseksi on tarpeen säätää joistakin tarkoin määritellyistä analyyseistä.
- (8) Tässä asetuksessa säädetyt toimenpiteet ovat maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn hallintokomitean lausunnon mukaiset,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

1. Rajoittamatta yhteisön säädösten muiden ja etenkin asetuksen (EY) N:o 800/1999 säännösten soveltamista vientituki myönnetään tämän asetuksen liitteessä I luetelluille tuotteille ainoastaan,

a) jos ne täyttävät mainitussa liitteessä täsmennetyt vaatimukset

ja

b) jos esitetyn tuonti-ilmoituksen kohdassa 44 on maininta "tuotteet ovat asetuksen (EY) N:o 903/2008 mukaisia".

2. Tätä asetusta sovellettaessa katsotaan laadultaan virheettömäksi, aidoksi ja myyntikelpoiseksi asetuksen (EY) N:o 800/1999 21 artiklassa tarkoitettulla tavalla tuote, joka on valmistettu ihmisravinnoksi ja joka soveltuu sellaiseksi käytettyjen raaka-aineiden, tyydyttävissä hygieenisissä oloissa suoritettuna valmistuksen ja pakkauksen perusteella.

⁽¹⁾ EUVL L 299, 16.11.2007, s. 1.⁽²⁾ EYVL L 42, 16.2.1990, s. 6.⁽³⁾ EYVL L 323, 26.11.1997, s. 19.⁽⁴⁾ Katso liite III.⁽⁵⁾ EYVL L 102, 17.4.1999, s. 11.⁽⁶⁾ EYVL L 322, 27.11.2002, s. 4.

2 artikla

Sovellettaessa tässä asetuksessa tarkoitettuihin tuotteisiin asetuksen (EY) N:o 2090/2002 5 artiklassa tarkoitettuja tarkastuksia, tarkastus muodostuu

a) aistinvaraisesta arviosta

ja

b) tämän asetuksen liitteessä II säädetyillä menetelmillä tehtävistä fysikaalisista ja kemiallisista analyyseistä.

3 artikla

Kumotaan asetus (EY) N:o 2331/97.

Viittauksia kumottuun asetukseen pidetään viittauksina tähän asetukseen liitteessä IV olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

4 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 17 päivänä syyskuuta 2008.

Komission puolesta
José Manuel BARROSO
Puheenjohtaja

LIITE I

Joidenkin sianliha-alan tuotteiden vientituen myöntämistä koskevista erityisohdoista

CN-koodi	Tuotteen kuvaus	Tuotteen koodi	Vaatimukset
1601 00	Makkarat ja niiden kaltaiset tuotteet, jotka on valmistettu lihasta, muista eläimenoista tai verestä; näihin tuotteisiin perustuvat elintarvikevalmisteet:		
	- muut:		
1601 00 91	-- Makkarat, kuivatut tai levitteiksi valmistetut, kypsentämättömät		
	--- siipikarjan lihaa tai muita siipikarjan osia sisältämättömät	1601 00 91 9120	a) proteiinipitoisuus vähintään 16 prosenttia nettopainosta b) vierasta vettä ei lisätty c) muu proteiini kuin eläinproteiini ei sallittu
	--- muut	1601 00 91 9190	a) proteiinipitoisuus vähintään 12 prosenttia nettopainosta b) vierasta vettä ei lisätty c) muu proteiini kuin eläinproteiini ei sallittu
1601 00 99	-- Muut:		
	--- Säilöntäliuosta sisältävässä astiassa olevat valmisteet, jotka eivät sisällä siipikarjanlihaa eivätkä muita siipikarjan osia	1601 00 99 9110	a) eläinproteiinia vähintään 10 prosenttia nettopainosta b) kollageeni/proteiini-suhde enintään 0,30 c) vierasta vettä enintään 25 prosenttia nettopainosta
	--- Säilöntäliuosta sisältävässä astiassa olevat valmisteet	1601 00 99 9190	a) eläinproteiinia vähintään 8 prosenttia nettopainosta b) kollageeni/proteiini-suhde enintään 0,45 c) vierasta vettä enintään 33 prosenttia nettopainosta
	--- Muut, siipikarjanlihaa tai muita siipikarjanosia sisältämättömät	1601 00 99 9110	a) eläinproteiinia vähintään 10 prosenttia nettopainosta b) kollageeni/proteiini-suhde enintään 0,30 c) vierasta vettä enintään 10 prosenttia nettopainosta
	--- Muut	1601 00 99 9190	a) eläinproteiinia vähintään 8 prosenttia nettopainosta b) kollageeni/proteiini-suhde enintään 0,45 c) vierasta vettä enintään 23 prosenttia nettopainosta
ex 1602	Muut valmisteet ja säilykkeet, jotka on valmistettu lihasta, muista eläimen osista tai verestä:		
	- Sikaeläimestä valmistetut:		
ex 1602 41	-- kesyä sikaa:		

CN-koodi	Tuotteen kuvaus	Tuotteen koodi	Vaatimukset
ex 1602 41 10	<p>--- Sikaeläimestä valmistetut:</p> <p>---- kypsennetyt, vähintään 80 painoprosenttia lihaa ja rasvaa sisältävät:</p> <p>----- lähinnä tuotetta olevan pakkauksen nettopaino vähintään 1 kg</p> <p>----- lähinnä tuotetta olevan pakkauksen nettopaino alle 1 kg</p>	<p>1602 41 10 9110</p> <p>1602 41 10 9130</p>	<p>Vesi-/proteiinipitoisuus lihassa enintään 4,3</p> <p>Vesi-/proteiinipitoisuus lihassa enintään 4,3</p>
ex 1602 42	-- Lapa ja sen osat:		
ex 1602 42 10	<p>--- kesyä sikaa:</p> <p>---- kypsennetyt, vähintään 80 painoprosenttia lihaa ja rasvaa sisältävät:</p> <p>----- lähinnä tuotetta olevan pakkauksen nettopaino vähintään 1 kg</p> <p>----- lähinnä tuotetta olevan pakkauksen nettopaino alle 1 kg</p>	<p>1602 42 10 9110</p> <p>1602 42 10 9130</p>	<p>Vesi-/proteiinipitoisuus lihassa enintään 4,5</p> <p>Vesi-/proteiinipitoisuus lihassa enintään 4,5</p>
ex 1602 49	<p>-- muut, myös sekavalmisteet:</p> <p>--- kesyä sikaa:</p> <p>---- joissa on vähintään 80 painoprosenttia lihaa tai muita eläimenosia (mukaan lukien ihra ja rasva lajista tai alkuperästä riippumatta)</p>		
ex 1602 49 19	<p>----- muut:</p> <p>----- kypsennetyt, vähintään 80 painoprosenttia lihaa ja rasvaa sisältävät:</p> <p>----- siipikarjanlihaa tai muita siipikarjan osia sisältämättömät:</p> <p>----- jotka sisältävät tuotteen, joka koostuu lihapaloista, jotka on tunnistettavasti saatu lihaksesta mutta joita ei kokonsa perusteella voida määritellä saaduiksi kinkusta, lavasta, selästä tai niskasta, ja joissa on pieniä hiukkasia näkyvää rasvaa ja pieni määrä hyytymäjäämiä</p>	<p>1602 49 19 9130</p>	<p>Vesi-/proteiinipitoisuus lihassa enintään 4,5</p>

LIITE II

Analyysimenetelmät ⁽¹⁾**1. Proteiinipitoisuuden määrittäminen**

Proteiinipitoisuus lasketaan kertomalla typpipitoisuus kertoimella 6,25. Typpipitoisuus määritetään ISO 937–1978 -menetelmällä.

2. CN-koodeihin 1601 ja 1602 kuuluvien tuotteiden vesipitoisuuden määrittäminen

Vesipitoisuus määritetään ISO 1442–1973 -menetelmällä.

3. Vieraan veden pitoisuuden määrittäminen

Vieraan veden pitoisuus lasketaan kaavalla $a - 4b$, jossa

a = vesipitoisuus,

b = proteiinipitoisuus.

4. Kollageenipitoisuuden määrittäminen

Kollageenipitoisuus lasketaan kertomalla hydroksiproliinipitoisuus kertoimella 8. Hydroksiproliinipitoisuus määritetään ISO 3496–1978 -menetelmällä.

⁽¹⁾ Tässä liitteessä mainitut menetelmät ovat tämän asetuksen voimaantulopäivänä sallitut menetelmät, sanotun kuitenkaan rajoittamatta menetelmiin myöhemmin mahdollisesti tehtäviä muutoksia. Menetelmien kuvaukset julkaisee ISO-sihteeristö, Rue de Varembe, Genève, Suisse.

LIITE III

Kumottu asetus ja luettelo sen muutoksista

Komission asetus (EY) N:o 2331/97	(EYVL L 323, 26.11.1997, s. 19)
Komission asetus (EY) N:o 739/98	(EYVL L 102, 2.4.1998, s. 22)
Komission asetus (EY) N:o 2882/2000	(EYVL L 333, 29.12.2000, s. 72)
Komission asetus (EY) N:o 507/2002	(EYVL L 79, 22.3.2002, s. 12)

LIITE IV

Vastaavuustaulukko

Asetus (EY) N:o 2331/97	Tämä asetus
1 ja 2 artikla	1 ja 2 artikla
3 artikla	—
—	3 artikla
4 artikla	4 artikla
Liitteet I ja II	Liitteet I ja II
—	Liite III
—	Liite IV

KOMISSION ASETUS (EY) N:o 904/2008,**annettu 17 päivänä syyskuuta 2008,****perustamissopimuksen liitteeseen I kuulumattomia tavaroita koskevan vientijärjestelmän soveltamiseksi tarvittavista määrittämenetelmistä ja muista teknisluonteisista säännöksistä**

(Kodifioitu toisinto)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

2 artikla

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

Komission asetuksen (EY) N:o 1043/2005⁽⁵⁾ liitteen IV alaviitteiden mukaisesti ja tämän saman liitteen soveltamiseksi 3 sarakkeessa ilmoitettujen tavaroiden analyysistä saadut tiedot" saadaan tässä artiklassa mainittujen menetelmien, menettelyjen ja kaavojen avulla:

ottaa huomioon tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista 23 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87⁽¹⁾ ja erityisesti sen 9 artiklan,

1. Sokerit

sekä katsoo seuraavaa:

Suuren erotuskyvyn nestekromatografiaa (HPLC) käytetään yksittäisten sokereiden määrittämiseen.

(1) Tiettyjen perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumattomina tavaroina vietävien maataloustuotteiden vientituen myöntämistä ja sen määrän vahvistamisperusteita koskevista yleisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3035/80 soveltamiseksi tarvittavista määrittämenetelmistä ja muista teknisluonteisista säännöksistä 22 päivänä joulukuuta 1987 annettua komission asetusta (ETY) N:o 4056/87⁽²⁾ on muutettu huomattavilta osilta⁽³⁾. Sen vuoksi olisi selkeyden ja järjestyksen takia kodifioitava mainittu asetus.

A. Asetuksen (EY) N:o 1043/2005 liitteen IV 3 sarakkeessa mainittu sakkaroosipitoisuus on:

$$a) S + (2F) \times 0,95,$$

kun glukoosipitoisuus on vähintään yhtä suuri kuin fruktoosipitoisuus

tai

$$b) S + (G + F) \times 0,95,$$

kun glukoosipitoisuus on pienempi kuin fruktoosipitoisuus

jossa

S = HPLC:llä määritetty sakkaroosipitoisuus

F = HPLC:llä määritetty fruktoosipitoisuus,

G = HPLC:llä määritetty glukoosipitoisuus.

(2) Tiettyihin maataloustuotteiden valmistuksessa tuotettuihin tavaroihin sovellettavasta kauppajärjestelmästä 6 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3448/93⁽⁴⁾, soveltamisalaan kuuluvien tavaroiden yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi yhteisöstä viennin yhteydessä olisi määriteltävä määrittämenetelmät ja muut teknisluonteiset säännökset.

Kun laktoosihydrolysaatin esiintyminen on ilmeinen ja/tai havaitaan laktoosi- ja galaktoosimääriä, (HPLC:llä määritettyä) galaktoosipitoisuutta vastaava glukoosipitoisuus vähennetään glukoosipitoisuudesta (G) ennen muiden las-kujen suorittamista.

(3) Tässä asetuksessa säädetty toimenpiteet ovat tullikoodeksikomitean tariffi- ja tilastonimikkeistöjaoston lausunnon mukaiset,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Tässä asetuksessa määritellään yhteisön määrittämenetelmät, jotka ovat tarpeen asetuksen (EY) N:o 3448/93 soveltamiseksi perustamissopimuksen liitteeseen I kuulumattomien tavaroiden viennin osalta, tai tällaisten menetelmien puuttuessa noudatettavien määrittämenetelmien luonne tai sovellettavan menetelmän periaate.

B. Asetuksen (EY) N:o 1043/2005 liitteen IV 3 sarakkeessa mainittu glukoosipitoisuus on:

$$a) G - F,$$

kun glukoosipitoisuus on fruktoosipitoisuutta suurempi,

⁽¹⁾ EYVL L 256, 7.9.1987, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 379, 31.12.1987, s. 29.

⁽³⁾ Katso liite I.

⁽⁴⁾ EYVL L 318, 20.12.1993, s. 18.

⁽⁵⁾ EUVL L 172, 5.7.2005, s. 24.

b) 0 (nolla),

kun fruktoosipitoisuus on vähintään yhtä suuri kuin glukoosipitoisuus.

Kun laktoosihydrolysaatin esiintyminen on ilmeinen ja/tai havaitaan laktoosi- ja galaktoosimääriä, (HPLC:llä määritettyä) galaktoosipitoisuutta vastaava glukoosipitoisuus vähennetään glukoosipitoisuudesta (G) ennen muiden las-
kujen suorittamista.

2. Tärkkelys (tai dekstriinit)

(Dekstriinit lasketaan tärkkelyksenä.)

A. CN-koodeja 3505 10 10, 3505 10 90, 3505 20 10–3505 20 90 sekä 3809 10 10–3809 10 90 lukuun ottamatta kaikkien CN-koodien osalta asetuksen (EY) N:o 1043/2005 liitteen IV 3 sarakkeessa esitetty tärkkelyspitoisuus (tai dekstriinien pitoisuus) vastaa kaavaa:

$$(Z - G) \times 0,9$$

jossa

Z = glukoosipitoisuus määritettynä komission asetuksen (ETY) No 4154/87 ⁽¹⁾ liitteessä I kuvatulla menetelmällä,

G = HPLC llä määritetty glukoosipitoisuus.

B. CN-koodien 3505 10 10, 3505 10 90, 3505 20 10–3505 20 90 sekä 3809 10 10–3809 10 90 osalta tärkkelyspitoisuus (tai dekstriinien pitoisuus) määritetään soveltaen asetuksen (ETY) N:o 4154/87 liitteessä II kuvattua menetelmää.

3. Maitorasvapitoisuus

Maitorasvat määritetään käyttäen petrolietterillä tapahtuvaa uutomenetelmää, jota edeltää vetykloridihapolla tapahtuva hydrolyysi ja jota edelleen seuraa rasvahappojen metyyliesteiden käyttö kaasukromatografiaan. Jos maitorasvoja havai-

taan, niiden suhteellinen osuus lasketaan kertomalla metyylibutyraatin suhteellinen osuus 25:llä, ja näin saatu arvo kerrotaan sellaisenaan olevan tavaran kokonaisrasvapitoisuuden painoprosentilla ja jaetaan 100:lla.

3 artikla

Asetuksen (EY) N:o 1043/2005 liitteen III soveltamiseksi mannitoli ja D-glusitol (sorbitoli) määritetään HPLC-menettelyn mukaisesti.

4 artikla

1. Laaditaan määrittelyseloste.

2. Määrittelyselosteessa on oltava erityisesti:

— kaikki näytteen tunnistamiseen liittyvät tiedot,

— käytetty yhteisön menetelmä ja tarkka viittaus oikeudelliseen asiakirjaan, jossa siitä on säädetty tai tarvittaessa viittaus yksityiskohtaiseen menetelmään, jossa on eritelty tässä asetuksessa esitettyjen noudatettavien määritystoimenpiteiden luonne tai sovellettavan menetelmän periaate,

— tuloksiin mahdollisesti vaikuttaneet tekijät,

— määritystulokset ottaen huomioon käytetyssä menetelmässä sovellettu ilmaisu- ja määrittämistapa sekä pyytäneiden tulli- tai hallintoviranomaisten tarpeiden sanelema ilmaisu- ja muoto.

5 artikla

Kumotaan asetus (ETY) N:o 4056/87.

6 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

⁽¹⁾ EYVL L 392, 31.12.1987, s. 19.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 17 päivänä syyskuuta 2008.

Komission puolesta
José Manuel BARROSO
Puheenjohtaja

LIITE I

Kumottu asetus ja sen muutos

Komission asetus (ETY) N:o 4056/87

(EYVL L 379, 31.12.1987, s. 29)

Komission asetus (EY) N:o 202/98

(EYVL L 21, 28.1.1998, s. 5)

LIITE II

Vastaavuustaulukko

Asetus (ETY) N:o 4056/87	Tämä asetus
1–4 artikla	1–4 artikla
—	5 artikla
5 artikla	6 artikla
—	Liite I
—	Liite II

KOMISSION ASETUS (EY) N:o 905/2008,**annettu 17 päivänä syyskuuta 2008,****vähiten kehittyneistä maista peräisin olevan puhdistettavaksi tarkoitetun raa'an ruokosokerin tuontitodistusten myöntämisestä**

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta 27 päivänä kesäkuuta 2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 980/2005 ⁽¹⁾,ottaa huomioon sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä 20 päivänä helmikuuta 2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 318/2006 ⁽²⁾,ottaa huomioon vähiten kehittyneistä maista peräisin olevan puhdistettavaksi tarkoitetun raa'an ruokosokerin tariffikiintiöiden avaamista ja hallinnointia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä markkinointivuosiksi 2006/2007, 2007/2008 ja 2008/2009 sekä nimikkeeseen 1701 kuuluvien vähiten kehittyneistä maista peräisin olevien tuotteiden tuontia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 17 päivänä heinäkuuta 2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1100/2006 ⁽³⁾ ja erityisesti sen 7 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen (EY) N:o 1100/2006 3 artiklan 1 kohdassa säädetään asetuksen (EY) N:o 980/2005 12 artiklan 5 kohdan mukaisesti CN-koodiin 1701 11 10 kuuluvien valkoisen sokerin vastinarvona ilmaistavien tuotteiden tullittomien tariffikiintiöiden avaamisesta vähiten kehittyneistä maista tulevalle alkuperätuonnille.
- (2) Toimivaltaisille viranomaisille on jätetty 8 päivän syyskuuta ja 12 päivän syyskuuta 2008 välisenä aikana tuon-

titodistushakemuksia asetuksen (EY) N:o 1100/2006 5 artiklan mukaisesti. Mainitun asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta kirjanpidosta ilmenee, että näiden hakemusten myötä markkinointivuodeksi 2007/2008 haettu kokonaismäärä on yhtä suuri kuin mainituksi markkinointivuodeksi kiintiölle 09.4361 vahvistettu 178 030,75 tonnin enimmäismäärä.

- (3) Sen vuoksi komission on ilmoitettava jäsenvaltioille, että kyseinen määrä on täyttynyt, eikä todistushakemuksia voida enää hyväksyä,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Asetuksen (EY) N:o 1100/2006 5 artiklan mukaisesti 8 päivän syyskuuta ja 12 päivän syyskuuta 2008 välisenä aikana jätetyt tuontitodistushakemukset hyväksytään siten, että haetusta määrästä myönnetään 100 prosenttia.

2 artikla

Asetuksen (EY) N:o 1100/2006 3 artiklan 1 kohdassa tariffikiintiön 09.4361 osalta säädetty 178 030,75 tonnin enimmäismäärä on täyttynyt. Tuontitodistushakemuksia, jotka on jätetty 12 päivän syyskuuta 2008 jälkeen ei voida hyväksyä.

*3 artikla*Tämä asetus tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 17 päivänä syyskuuta 2008.

Komission puolesta

Jean-Luc DEMARTY

Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosaston
pääjohtaja⁽¹⁾ EUVL L 169, 30.6.2005, s. 1.⁽²⁾ EUVL L 58, 28.2.2006, s. 1.⁽³⁾ EUVL L 196, 18.7.2006, s. 3.

II

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista)

PÄÄTÖKSET

NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 15 päivänä syyskuuta 2008,

luvan antamisesta Italian tasavallalle soveltaa yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY 285 artiklasta poikkeavaa toimenpidettä

(2008/737/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

luonne sallii yritysten valita tavanomaisen alv-järjestelmän.

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY⁽¹⁾ ja erityisesti sen 395 artiklan 1 kohdan,

(3) Komissio antoi direktiivin 2006/112/EY 395 artiklan 2 kohdan mukaisesti Italian pyynnön tiedoksi muille jäsenvaltioille 6 päivänä toukokuuta 2008 päivätyllä kirjeellä. Komissio ilmoitti Italialle 8 päivänä toukokuuta 2008 päivätyllä kirjeellä saaneensa kaikki pyynnön arviointia varten tarpeellisina pitämänsä tiedot.

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Italia ei käyttänyt hyväkseen jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta 11 päivänä huhtikuuta 1967 annetun toisen neuvoston direktiivin 67/228/ETY – yhteisen arvonlisäjärjestelmän rakenne ja soveltamismenettelyt⁽²⁾ 14 artiklan säännöksiä, minkä vuoksi verovelvollisten verosta vapauttamista koskeva järjestelmä on voitu ottaa käyttöön ainoastaan sellaisten verovelvollisten kohdalla, joiden vuosittainen liikevaihto oli enintään 5 000 euroa.

(2) Italia on komission pääsihteeristön vastaanotetuksi 15 päivänä marraskuuta 2007 kirjaamassa kirjeessä pyytänyt lupaa 1 päivästä tammikuuta 2008 alkaen ottaa käyttöön direktiivin 2006/112/EY 285 artiklasta poikkeava toimenpide, jolla verovelvolliset, joiden vuosittainen liikevaihto on enintään 30 000 euroa, vapautettaisiin arvonlisäverosta (alv). Tällä toimenpiteellä nämä verovelvolliset vapautetaan tietyistä tai kaikista direktiivin 2006/112/EY XI osaston 2–6 luvussa tarkoitetuista alv-velvoitteista, samalla kun tämän järjestelmän valinnainen

(4) Jäsenvaltioilla on jo käytettävissään direktiivin 2006/112/EY XII osastossa tarkoitettu pienten yritysten erityisjärjestelmä. Tämä toimenpide poikkeaa direktiivin 2006/112/EY 285 artiklasta ainoastaan siltä osin, että järjestelmässä sovellettava vuosittaisen liikevaihdon raja-arvo on korkeampi kuin raja-arvo, jota Italialla on lupa tällä hetkellä soveltaa.

(5) Italian pyytämä korkeampi raja-arvo voi huomattavasti vähentää pienimpien yritysten alv-velvoitteita. Tämä on niiden raja-arvojen mukaista, joita sovelletaan tiettyjen muiden jäsenvaltioiden osalta.

(6) Komissio on sitoutunut vahvistamaan yhteisen vuosittaisen liikevaihdon raja-arvon, jonka alittuessa verovelvolliset voidaan vapauttaa arvonlisäverosta. Tämä toimenpide edistäisi pienten yritysten rasiituksen keventämistä. Vuonna 2004 komissio ehdotti, että jäsenvaltioille annettaisiin mahdollisuus korottaa vuosittaisen liikevaihdon raja-arvoa arvonlisäverosta vapautettavien pienten yritysten osalta. Italian pyyntö vastaa komission ehdotusta.

⁽¹⁾ EUVL L 347, 11.12.2006, s. 1.

⁽²⁾ EYVL 71, 14.4.1967, s. 1303/67. Direktiivi kumottu direktiivillä 77/388/ETY (EYVL L 145, 13.6.1977, s. 1).

- (7) Italia haluaisi myös mahdollisuuden korottaa raja-arvoa sen reaaliarvon säilyttämiseksi ja voidakseen näin ollen soveltaa tämän toimenpiteen yhteydessä direktiivin 2006/112/EY 286 artiklan kaltaista säännöstä.
- (8) Ottaen huomioon, että verokausi on vuosi, ja sen mahdollistamiseksi, että verovelvolliset hyötyvät kevennystoimenpiteestä mahdollisimman pian, Italian olisi sallittava soveltaa valinnaista järjestelmää 1 päivästä tammikuuta 2008.
- (9) Poikkeus ei vaikuta arvonlisäverosta saataviin Euroopan yhteisöjen omiin varoihin.
- (10) Italian tasavallan toimittamista tiedoista käy ilmi, että toimenpide vähentää lopullisessa kulutusvaiheessa kannettavien verotulojen kokonaismäärää noin 0,15 prosenttia ensimmäisenä soveltamisvuonna ja noin 0,25 prosenttia kahtena seuraavana vuonna,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Poiketen siitä, mitä direktiivin 2006/112/EY 285 artiklassa säädetään, Italian tasavallalla on lupa 1 päivän tammikuuta 2008 ja 31 päivän joulukuuta 2010 väliselle ajanjaksolle sijoittuvien ve-

rokausien osalta vapauttaa arvonlisäverosta verovelvolliset, joiden vuosittainen liikevaihto on enintään 30 000 euroa. Tämä järjestelmä on verovelvollisille valinnainen.

2 artikla

Italian tasavalta saa korottaa raja-arvoa vapautuksen reaaliarvon säilyttämiseksi.

3 artikla

Tämän päätöksen voimassaolo päättyy päivänä, jona yhteiset säännöt, jotka koskevat yhteistä vuosittaisen liikevaihdon raja-arvoa, jonka alittuessa verovelvolliset voidaan vapauttaa arvonlisäverosta, tulevat voimaan, mutta kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 15 päivänä syyskuuta 2008.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

B. KOUCHNER

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 4 päivänä kesäkuuta 2008,

valtioneuvostojärjestelmästä, jonka Ranska aikoo panna täytäntöön kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä varten (Fonds d'Intervention Stratégique des Industries Agro-Alimentaires (FISIAA) -rahasto)

(tiedoksiannettu numerolla K(2008) 2257)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2008/738/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on mainitun artiklan mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Ranska ilmoitti komissiolle 24 päivänä huhtikuuta 2007 aikomuksestansa ottaa käyttöön tukijärjestelmä, jonka tarkoituksena on tukea kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen aloilla toimivia yrityksiä. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽²⁾ 4 artiklassa säädetyn alustavan tutkinnan yhteydessä Ranskalle esitettiin 7 päivänä kesäkuuta 2007 lisätietopyyntö, joka koski erityisesti tuensaa-jien ja järjestelmän oikeusperustan täsmennyksiä. Ranskan viranomaiset antoivat vastauksensa 11 päivänä heinäkuuta 2007. Komissio esitti 11 päivänä syyskuuta 2007 uuden lisätietopyynnön, johon Ranskan viranomaiset vastasivat 26 päivänä lokakuuta 2007.
- (2) Hallussaan olevien tietojen perusteella komissio arvioi, ettei ilmoitetun tukijärjestelmän soveltuvuus yhteismarkkinoille ollut selvää. Komissio ilmoitti Ranskalle 16 päivänä tammikuuta 2008 päätöksestään aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 659/1999 6 artiklassa säädetty muodollinen tutkintamenettely.

- (3) Komission päätös aloittaa muodollinen tutkintamenettely julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ⁽³⁾. Komissio pyysi asianomaisia esittämään huomautuksensa menettelyn käynnistämisestä kuukauden kuluessa.

- (4) Ranska toimitti huomautuksensa kirjeitse 18 päivänä helmikuuta 2008. Komissio ei saanut asianomaisilta muita huomautuksia.

2. KUVAAUS

- (5) Ilmoituksessa annettujen tietojen mukaan kyseessä olevan tukijärjestelmän tarkoituksena on yksinomaan kansallisilla julkisilla varoilla tukea yrityksiä, jotka toimivat kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen aloilla.
- (6) Tukijärjestelmässä myönnetään tukia muille kuin pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset), jotta nämä yritykset voivat hyötyä samoista tuista, joita pk-yritykset voivat saada Euroopan kalatalousrahastosta 27 päivänä heinäkuuta 2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 ⁽⁴⁾ mukaisesti.
- (7) Tuet rahoitetaan Fonds d'Intervention Stratégique des Industries Agro-Alimentaires (FISIAA) -rahastosta. Kyseessä on Ranskan viranomaisten luoma rahasto, joka on otettu valtion talousarvioon ja jota hoitaa maatalous- ja kalastusministeriö. Kaikki perustamissopimuksen liitteeseen I kuuluvia tuotteita jalostavat ja kaupan pitävät yritykset voivat saada tukia FISIAA:sta. Yritykset voivat siis toimia sekä maatalousalalla että kalatalous- ja vesiviljelyalalla. Vuonna 2007 tuet on määrä rajata koskemaan ainoastaan yrityksiä, jotka työllistävät yli 750 henkeä tai joiden

⁽¹⁾ EUVL C 61, 6.3.2008, s. 8.

⁽²⁾ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽³⁾ Ks. alaviite 1.

⁽⁴⁾ EUVL L 223, 15.8.2006, s. 1.

liikevaihto on yli 200 miljoonaa euroa. Ranskan antamien selvitysten mukaan vaikuttaa todennäköiseltä, että tämä painopiste tukien myöntämisessä säilytetään vuoden 2007 jälkeenkin. Tätä oletusta vahvistaa uuden joulukuussa 2007 käynnistetyn uuden hankepyynnön muotoilu (ks. johdanto-osan kappale 9).

- (8) Ilmoituksen mukana seuraa 2 päivänä maaliskuuta 2007 käynnistetty hankepyyntö, jolla etsitään FISIAA:n tavoitteita vastaavia hankkeita. Ranskan viranomaisten mukaan tämä hankepyyntö koskee yksinomaan maatalousalalla toimivia yrityksiä ja eritelmässä olevat edellytykset tuen myöntämiseksi kalastus- ja vesiviljelyalalla toimiville yrityksille ovat mukana ainoastaan ”esimerkkinä”.
- (9) Uusi hankepyyntö käynnistettiin 17 päivänä joulukuuta 2007 hankkeille, jotka voitaisiin valita vuonna 2008. Tässä hankepyynnössä ei mainita erikseen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen aloilla toimivia yrityksiä vaan viitataan kaikkiin perustamissopimuksen liitteeseen I kuuluviin tuotteisiin (joihin myös kalastus- ja vesiviljelytuotteet kuuluvat). Pyyntössä mainitaan myös uudet tukikelpoisuussäännöt tuen saamiseksi Euroopan kalatalousrahastosta.
- (10) Komissio sai tiedon tästä Ranskan maatalous- ja kalastusministeriön verkkosivulla ⁽⁵⁾ julkaistusta uudesta hankepyynnöstä vasta sen jälkeen, kun se päätti aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn. Ranskan viranomaiset eivät mainitse uutta hankepyyntöä 18 päivänä helmikuuta 2008 antamassaan vastauksessa. Viranomaiset toteavat vain, että ”hyväksynnän viiveet ovat jo estäneet jalostusyrityksiä osallistumasta FISIAA:n vuoden 2007 hankkeita koskevaan hankepyyntöön [joka käynnistettiin 2 päivänä maaliskuuta 2007, mutta josta ilmoitettiin 24 päivänä huhtikuuta 2007]”.
- (11) Ranskan viranomaisten mukaan FISIAA:n toiminta-ala on nyt määritelty maatalousalalla toimivien yritysten tukijärjestelmä, joka on rekisteröity numerolla N 553/2003 ja hyväksytty 28 päivänä heinäkuuta 2004 tehdyllä komission päätöksellä ⁽⁶⁾. Tämän päätöksen kohteena olevan tukijärjestelmän ilmoittamisella pyritään siis laajentamaan rahaston toiminta-alaa kalastus- ja vesiviljelyalalla toimiviin yrityksiin.
- (12) FISIAA:lle vuonna 2007 osoitetut määrärahat olivat kaikkien edunsaaja-alojen (maatalous sekä kalastus- ja vesiviljelyala) 13 miljoonaa euroa. Koska rahasto on avoin kaikille näillä kahdella alalla toimiville yrityksille, tässä vai-

heessa ei Ranskan viranomaisten mukaan pystytä arvioimaan, kuinka suuri osa määrärahoista tosiasiaassa kohdennetaan kalastus- ja vesiviljelyalalle.

- (13) Tukeen oikeutettujen menojen osalta hankepyynnössä täsmennetään, että FISIAA:n tavoitteena on tukea yritysten hankkeita, joihin voi sisältyä sekä aineellisia että aineettomia investointeja ja jotka ovat ”voimakkaasti rakenteellisia” ja/tai ”kaupalliselta asemaltaan vahvoja” ja/tai ”innovatiivisia”. Tukikelpoisia voivat olla kaikki investoinnit, jotka liittyvät varastointiin, pakkaamiseen, jalostukseen ja/tai kaupan pitämiseen. Investointeihin voi erityisesti kuulua uuden materiaalin hankintamenoja taikka hankkeeseen liittyvien kiinteistöjen hankinta- tai kunnostusmenoja, hankkeen henkilöstömenoja tai lupien, tutkimusten ja neuvonnan kaltaisia aineettomia palveluja. FISIAA:n tuki on enintään 15 prosenttia tukikelpoisista aineellisista investoinneista ja 100 000 euroa aineettomista investoinneista.

3. MENETTELYN ALOITTAMISEN SYYT

- (14) Tukijärjestelmän tarkoituksena on muiden yritysten kuin pk-yritysten tukeminen myöntämällä niille yksinomaan kansallisista varoista tukea, joka vastaa pienille ja keski-suurille yrityksille Euroopan kalatalousrahastosta annetun asetuksen (EY) N:o 1198/2006 mukaisesti myönnettävää tukea. Tuet rahoittaa FISIAA.
- (15) Arvioitaessa tätä tukijärjestelmää kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla myönnettäviä valtiontukia koskevien suuntaviivojen ⁽⁷⁾, jäljempänä ’suuntaviivat’, mukaisesti on sovellettava asetuksessa (EY) N:o 1198/2006 vahvistettuja perusteita. Euroopan kalatalousrahastosta rahoitettavat toimenpiteet koskevat kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla kuitenkin vain pk-yrityksiä, kun kyseinen tukiohjelma taas koskee nimenomaisesti muita kuin pk-yrityksiä.
- (16) Tästä syystä komissio epäilee näiden tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

4. RANSKAN JA ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

- (17) Ranska esittää kaksi perustetta sille, että tuet, joita FISIAA myöntää kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä harjoittaville yrityksille, soveltuvat yhteismarkkinoille.

⁽⁵⁾ <http://agriculture.gouv.fr/sections/presse/communiqués/2eme-appel-projets-pour>

⁽⁶⁾ EUVL C 214, 1.9.2005, s. 4.

⁽⁷⁾ EUVL C 84, 3.4.2008, s. 10.

- (18) Ensinnäkin Ranska toistaa 26 päivänä lokakuuta 2007 antamassaan vastauksessa esitetyn toteamuksen, jonka mukaan kalastus- ja maatalousalan jalostusyriyten toiminnan samankaltaisuudesta huolimatta komissio katsoi, etteivät suuryrityksille myönnetty tuet voi elintarvikealalla aiheuttaa kilpailun vääristymistä ja antoi jäsenvaltioille luvan myöntää tällaisia valtiontukia.
- (19) Lisäksi Ranska pyytää komissiota täsmentämään, miksi se katsoo, että Euroopan kalatalouden ohjauksena (KOR) voidaan myöntää tukia suuryrityksille vuosina 2007 ja 2008, mutta vastaavien tukien myöntäminen kansallisista varoista on kiellettävä.

5. ARVIOINTI

- (20) Komissio toteaa ensinnäkin, että FISIAA:n vuoden 2007 hankepyyntö käynnistettiin 2 päivänä maaliskuuta 2007 ja vastausten määräaika oli 2 päivää toukokuuta 2007, mutta Ranskan viranomaiset ilmoittivat komissiolle vasta 24 päivänä huhtikuuta 2007 aikeestaan käynnistää kalastus- ja vesiviljelyalan yrityksille tarkoitettu hankepyyntö. Toisin sanoen hankepyyntö käynnistettiin ennen kuin komissio sai tiedon kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä harjoittavia yrityksiä koskevasta tukijärjestelmästä ja etenkin ennen kuin komissiolla oli tilaisuus esittää lausunto järjestelmän soveltavuudesta yhteismarkkinoille. Tästä syystä komissio kysyi ensin Ranskan viranomaisilta, koskiko ilmoitukseen sisältynyt asiakirja (eli 2 päivänä maaliskuuta 2007 julkaistu hankepyyntö) ainoastaan maatalousalan yrityksiä, minkä Ranska vahvisti 11 päivänä heinäkuuta 2007 päivätyssä kirjeessään ("Ensimmäinen hankepyyntö koski ainoastaan maatalousalan yrityksiä (...) FISIAA:n hankepyynnössä mainitaan siis kalastus- ja vesiviljelyalan yritykset vasta sitten kuin tämä tukijärjestelmä on hyväksytty"). Muussa tapauksessa tukijärjestelmän olisi katsottu olevan asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan f kohdassa tarkoitettua laitonta (ilmoittamatonta) tukea.
- (21) Vastaavanlainen kysymys herää uuden hankepyynnön kohdalla, joka käynnistettiin 17 päivänä joulukuuta 2007 ja josta komissio sai tiedon vasta muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen jälkeen (ks. johdanto-osan kappale 9). Uusi hankepyyntö vastaa täysin vuoden 2007 hankepyyntöä, eikä siinä myöskään mainita nimenomaisesti kalastus- ja vesiviljelyalan jalostusta ja kaupan pitämistä harjoittavia yrityksiä, mutta edellisen hankepyynnön tapaan siinäkin viitataan perustamissopimuksen liitteeseen I (joka kattaa kalastus- ja vesiviljelytuotteet) sekä asetukseen (EY) N:o 1198/2006.
- (22) Komissio haluaakin muistuttaa, ettei valtiontukijärjestelmien hyväksyminen ole mitenkään automaattista eikä jäsenvaltio voi päätellä komission asiasta tekemää päätöstä ennen kuin tukijärjestelmän arviointi on saatu valmiiksi. Näistä syistä komissio ei voi hyväksyä väitettä, jonka mukaan "[kyseisen tukijärjestelmän] hyväksynnän viiveet ovat jo estäneet jalostusyriyksiä osallistumasta FISIAA:n vuoden 2007 hankkeita koskevaan hankepyyntöön". Komissio ei myöskään voi hyväksyä sitä, että toinen hankepyyntö käynnistettiin ilman, että siinä erityisesti suljettiin pois mahdollisuus FISIAA:n tukien myöntämisestä kalastusalalla toimiville yrityksille vuonna 2008, tai ilman, että siinä ainakin olisi mainittu, että tämä mahdollisuus edellyttää komissiolta ennalta saatavaa lupaa.
- (23) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan".
- (24) Tässä kyseessä olevat tuet, jotka maksetaan kansallisesta talousarviosta, ovat selvästi valtion myöntämiä tukia (ks. johdanto-osan kappale 7).
- (25) Tukien myöntämisestä päätetään kansallisella tasolla sen jälkeen, kun maatalous- ja kalastusministeriö on valinnut hankkeet hankepyynnön perusteella, joten tuen myöntäjä on valtio.
- (26) Ilmoitetut toimenpiteet voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää kilpailua, koska ne suosivat kalastuksesta saatavien jalostettujen tuotteiden kansallista tuottamista muissa jäsenvaltioissa tapahtuvan jalostuksen kustannuksella.
- (27) Tästä syystä tämän päätöksen kohteena olevat tuet ovat perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia.
- (28) Koska kyseessä ovat kalastus- ja vesiviljelyalan tuet, niitä on tarkasteltava suuntaviivojen perusteella. Suuntaviivojen 5.3 kohdan mukaan niitä on sovellettava 1 päivästä huhtikuuta 2008 alkaen "valtiontukiin, jotka ilmoitetaan tai joiden soveltaminen aiotaan aloittaa 1. huhtikuuta 2008 alkaen". Komission mielestä tätä kohtaa ei ole sovellettu, koska Ranskan viranomaiset ilmoittivat odottavansa komission hyväksyntää ennen kuin tukia myönnetään kalastus- ja vesiviljelyalan yrityksille, joten tukijärjestelmää on syytä tarkastella suuntaviivojen perusteella.

- (29) Suuntaviivojen 3.2 kohdassa viitataan asetuksessa (EY) N:o 1198/2006 vahvistettuihin perusteisiin. Tästä syystä tukijärjestelmän soveltuvuus yhteismarkkinoille on arvioitava mainitun asetuksen perusteella.
- (30) Komissio toteaa, että Euroopan kalatalousrahastosta asetuksen (EY) N:o 1198/2006 nojalla rahoitettavat toimenpiteet jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla koskevat ainoastaan pk-yrityksiä. Sen vuoksi komissio katsoo, ettei tämän päätöksen kohteena oleva tukijärjestelmä, joka koskee vain muita kuin pk-yrityksiä, vastaa Euroopan kalatalousrahastontukitoimien perusteita.
- (31) Ranskan viranomaiset eivät vastusta tätä tulkintaa, sillä ne toteavat, että ”toinen hankepyyntö koski meren tuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimivia suuryrityksiä eli yrityksiä, jotka työllistävät yli 750 henkilöä tai joiden liikevaihto on yli 200 miljoonaa euroa, koska nämä yritykset eivät maataloustuotteiden jalostusyritysten tapaan voi saada tukea Euroopan kalatalousrahastosta. (...) Ranskan viranomaiset ovat tietoisia siitä, ettei komissio salli suuryrityksille myönnettäviä julkisia tukia, jos asiaa tarkastellaan kalastuksen ja vesiviljelyn vuoden 2004 suuntaviivojen sekä Euroopan kalatalousrahastosta annetun asetuksen (EY) N:o 1198/2006 104 artiklan perusteella.”
- (32) Näin ollen Ranska perustelee kyseistä tukijärjestelmää halullaan yhdenmukaistaa kalastus- ja vesiviljelyalalla toimivien yritysten tilannetta julkisten tukien suhteen verrattuna tilanteeseen maatalousalalla, jossa hyväksyttiin vastaavanlainen järjestelmä vuonna 2004. Koska kyseessä oleva tukijärjestelmä kuitenkin koskee kalastus- ja vesiviljelyalaa, jonka osalta on hyväksytty erilliset suuntaviivat, komissio ei voi ottaa huomioon sitä, että jollakin toisella toimialalla on hyväksytty vastaavanlainen tukijärjestelmä. Komissio muistuttaa lisäksi, että maatalousalan yrityksiä koskevan järjestelmän säilyttäminen 31 päivään joulukuuta 2008 asti hyväksyttiin poikkeuksellisesti maa- ja metsätalouden valtiontukea vuosiksi 2007–2013 koskevien yhteisön suuntaviivojen⁽⁸⁾ 196 kohdan mukaisesti. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa kyseessä on kuitenkin uusi tukijärjestelmä, jota sovelletaan kalastus- ja vesiviljelyalan yrityksiin. Sitä tarkasteltaessa on näin ollen otettava huomioon tällä alalla sovellettavat säännöt eikä toisella toimialalla voimassa olevia sääntöjä, joissa hyväksyntä perustuu eri sääntöihin kuin mitä sovelletaan ka-

lastus- ja vesiviljelyalan valtiontukiin. Tätä perustelua ei tästä syystä voida hyväksyä.

- (33) Vastaavasti ei perusteluna voida hyväksyä sitä, että Euroopan kalatalousrahastosta suuryrityksille vuosina 2007 ja 2008 myönnettäviä tukia verrataan uuteen, yksinomaan kansalliseen tukijärjestelmään, joka otetaan käyttöön näitä yrityksiä varten (ks. johdanto-osan kappale 19). Rakenteellisia tukiohjelmiä ja niiden osana myönnettäviä tukia koskevat säännöt samoin kuin valtiontukea koskevat säännöt ovat toisistaan riippumattomia, jollei erikseen muuta mainita (kuten esimerkiksi suuntaviivoissa oleva viittaus asetuksessa (EY) N:o 1198/2006 vahvistettuihin perusteisiin). Tästä syystä se, että KOR:sta voidaan täysin talousarvion toteuttamiseen liittyvistä rajoituksista johtuen vielä myöntää tukia ohjelmakauden 1999–2006 osalta, ei vaikuta tähän tukijärjestelmään sovellettaviin sääntöihin.

6. PÄÄTELMÄ

- (34) FISIAA:n kalastus- ja vesiviljelyalalla toimiville yrityksille kohdentama tukijärjestelmä, josta Ranska antoi ilmoituksen 24 päivänä huhtikuuta 2007, ei 5 kohdassa esitetyn analyysin perusteella sovellu yhteismarkkinoille,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tukijärjestelmä, jonka Ranska aikoo ottaa käyttöön tukeakseen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen aloilla toimivia yrityksiä Fonds d'Intervention Stratégique des Industries Agro-Alimentaires (FISIIA) -rahastosta, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 4 päivänä kesäkuuta 2008.

Komission puolesta

Joe BORG

Komission jäsen

⁽⁸⁾ EUVL C 319, 27.12.2006, s. 1.

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 11 päivänä syyskuuta 2008,
yhteisön Maailman eläntautijärjestölle (OIE) eläntautitietojen alalla toteutettaviin toimiin
myöntämästä rahoituksesta

(2008/739/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon tietyistä eläinlääkintäalan kustannuksista 26 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyn neuvoston päätöksen 90/424/ETY⁽¹⁾ ja erityisesti sen 20 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Päätöksen 90/424/ETY mukaisesti yhteisö voi toteuttaa tai auttaa jäsenvaltioita tai kansainvälisiä organisaatioita toteuttamaan yhteisön eläinlääkintäalan lainsäädännön ja koulutuksen kehittämiseen tarvittavia teknisiä ja tieteellisiä toimia.
- (2) Eläintaukeista ilmoittamisesta yhteisössä 21 päivänä joulukuuta 1982 annetussa neuvoston direktiivissä 82/894/ETY⁽²⁾ säädetään järjestelmästä, jonka puitteissa on ilmoitettava kyseisen direktiivin liitteessä I lueteltujen tautien ilmaantumisesta, jäljempänä 'yhteisön järjestelmä eläintaukeista ilmoittamiseksi'.
- (3) Maailman eläntautijärjestö OIE on eläinten terveyden parantamisesta maailmanlaajuisesti vastaava edustava hallitustenvälinen organisaatio. OIE:lla on tautitietojen alalla ainutlaatuista kokemusta, sillä se on kehittänyt eläinten terveyttä koskevan maailmanlaajuisen tietokannan (World Animal Health Information Database, WAHID), joka tarjoaa kattavasti tietoa eläintaukeista. WAHID-tietokantaa käyttävät kaikki OIE:n jäsenmaat Euroopan unionin jäsenvaltiot mukaan luettuina.

(4) Komission Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle antamassa tiedonannossa EU:n uudesta eläinten terveyttä koskevasta strategiasta vuosiksi 2007–2013 – "Mieluummin ennaltaehkäisy kuin hoito"⁽³⁾ – määritetään eläinten terveyteen liittyvien vaarojen parempi ennaltaehkäisy, valvonta ja kriisivalmius yhdeksi uuden eläinten terveyttä koskevan strategian päätoiminta-aloista. Tiedonannossa korostetaan erityisesti sitä, että eläinlääkinnällisistä seuranta-, valvonta- ja torjuntatoimista ja -ohjelmista saadut tiedot tarjoavat tieteellisen pohjan EU:n toimielimille ja jäsenvaltioiden viranomaisille ja tukevat ennaltaehkäisyä ja valvontaa koskevia päätöksiä.

(5) Tiedonannossa esitetään yhtenä uudelta eläinten terveyttä koskevalta strategialta odotettuna tuloksena, että yhteisön järjestelmää eläintaukeista ilmoittamiseksi on mukautettava. Toinen tiedonannossa esitetty odotettu tulos on voimassa olevan yhteisön eläinlääkintälainsäädännön yksinkertaistaminen siten, että pyritään lähentämään sitä kansainvälisiin standardeihin, OIE:n standardit mukaan luettuina.

(6) Yhteisön eläinlääkintälainsäädännön kehittämisen kannalta on tämän vuoksi aiheellista toteuttaa toimia yhteistyössä OIE:n kanssa, jotta yhteisön järjestelmä eläintaukeista ilmoittamiseksi saadaan linjattua WAHID-tietokannan kanssa, jotta voidaan kerätä epidemiologista tietoa ja erityisesti jotta voidaan suunnitella tietueet, tietokannat ja tiedonvaihtokäytännöt. Yhteisön on tämän vuoksi aiheellista myöntää rahoitusta Maailman eläntautijärjestön OIE:n eläntautitietojärjestelmän kehittämiseen vuosina 2008–2012. Rahoituksen enimmäismäärä olisi täsmennettävä.

(7) Yhteisön kannalta on ensisijaisen tärkeää kerätä ja analysoida tietoja eläinten terveydestä Balkanin, Kaukasian ja Välimeren alueilla – erityisesti rajojen yli leviävien tautien osalta – ja laatia tiedoista tiivistelmiä, jotta se voisi ehkäistä eläinten terveyteen omalla alueellaan kohdistuvat uhkat. Näitä tietoja ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa ole helposti saatavilla.

⁽¹⁾ EYVL L 224, 18.8.1990, s. 19.

⁽²⁾ EYVL L 378, 31.12.1982, s. 58.

⁽³⁾ KOM(2007) 539 lopullinen.

- (8) OIE on kehittänyt välineen, jolla arvioidaan eläinlääkintäviranomaisten suoriutumista. Välineellä on tarkoitus avustaa OIE:n jäsenmaiden eläinlääkintäviranomaisia määrittämään nykyinen suoritustasonsa sekä selvittämään, mitä puutteita ja heikkouksia niiden kyvyssä täyttää OIE:n kansainväliset standardit on. OIE:n kehittämällä välineellä tuotetaan lisäksi tietoa eläinten terveydestä OIE:n jäsenmaissa. Yhteisön olisi tämän vuoksi analysoitava välineellä tuotetut toimet ja tiedot Balkanin, Kaukasian ja Välimeren alueiden osalta.
- (9) Yhteisön on tämän vuoksi aiheellista myöntää rahoitusta OIE:lle Balkanin, Kaukasian ja Välimeren alueilla eläinten terveyden hyväksi toteutettavien toimien kehittämiseen ja analysoimiseen. Rahoituksen enimmäismäärä olisi täsmennettävä.
- (10) Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23 päivänä joulukuuta 2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002⁽¹⁾ 168 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että avustuksia voidaan myöntää ilman eri ehdotuspyyntöä yhteisöille, joilla on lakisääteinen tai käytännössä vallitseva monopoli, joka on riittävästi perusteltu komission myöntöpäätöksessä.
- (11) OIE:lla on ollut alallaan käytännössä vallitseva monopoli siitä lähtien, kun se perustettiin 25 päivänä tammikuuta 1924 allekirjoitetulla kansainvälisellä sopimuksella. OIE on eläinten terveyden parantamisesta maailmanlaajuisesti vastaava hallitustenvälinen organisaatio, jonka Maailman kauppajärjestö WTO tunnustaa viitejärjestöksi. Tämän päätöksen nojalla kyseiselle järjestölle myönnettävä rahoitustuki voidaan näin ollen antaa ilman ehdotuspyyntöä.
- (12) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat elintarvikeketjua ja eläinten terveyttä käsittelevän pysyvän komitean lausunnon mukaiset,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Myönnetään päätöksen 90/424/ETY 19 artiklan mukaisesti yhteisön rahoitusta enintään 750 000 euron suuruinen määrä Maailman eläintautijärjestölle OIE:lle eläintautitietojärjestelmän kehittämisen rahoittamiseen vuosina 2008–2012.

2 artikla

Myönnetään päätöksen 90/424/ETY 19 artiklan mukaisesti yhteisön rahoitusta enintään 250 000 euron suuruinen määrä OIE:lle Balkanin, Kaukasian ja Välimeren alueilla eläinten terveyden hyväksi toteutettavien toimien analysoinnin rahoittamiseen vuosina 2008–2012.

3 artikla

Edellä 1 ja 2 artiklassa säädetyt rahoitusosuudet rahoitetaan Euroopan yhteisöjen vuoden 2008 talousarvion budjettikohdasta 17 04 02 01.

Tehty Brysselissä 11 päivänä syyskuuta 2008.

Komission puolesta
Androulla VASSILIOU
Komission jäsen

⁽¹⁾ EYVL L 357, 31.12.2002, s. 1.

KOMISSION PÄÄTÖS,**tehty 12 päivänä syyskuuta 2008,****yksityiskohtaista tutkimusta varten toimitetun asiakirja-aineiston vaatimustenmukaisuuden periaatteellisesta hyväksymisestä spinetoramin mahdolliseksi sisällyttämiseksi neuvoston direktiivin 91/414/ETY liitteeseen I***(tiedoksiannettu numerolla K(2008) 4965)***(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)***(2008/740/EY)*

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15 päivänä heinäkuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/414/ETY⁽¹⁾ ja erityisesti sen 6 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Direktiivissä 91/414/ETY säädetään kasvinsuojeluaineisiin lisättäviksi sallittuja tehoaineita koskevan yhteisön luettelon laatimisesta.
- (2) Dow Agrosciences toimitti 17 päivänä lokakuuta 2007 Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisille spinetoramitehoainetta koskevan asiakirja-aineiston hakemuksineen kyseisen tehoaineen sisällyttämiseksi direktiivin 91/414/ETY liitteeseen I.
- (3) Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että kyseistä tehoainetta koskeva asiakirja-aineisto näyttää alustavan tutkimuksen perusteella täyttävän direktiivin 91/414/ETY liitteessä II asetetut tietovaatimukset. Asiakirja-aineisto näyttää täyttävän myös direktiivin 91/414/ETY liitteessä III säädettyt tietovaatimukset yhden kyseistä tehoainetta sisältävän kasvinsuojeluaineen osalta. Tämän jälkeen hakija on toimittanut asiakirja-aineiston direktiivin 91/414/ETY 6 artiklan 2 kohdan säännösten mukaisesti komissiolle ja muille jäsenvaltioille sekä elintarvikeketjua ja eläinten terveyttä käsittelevälle pysyvälle komitealle.
- (4) Tällä päätöksellä on tarkoitus vahvistaa muodollisesti yhteisön tasolla, että asiakirja-aineisto täyttää periaatteessa

direktiivin 91/414/ETY liitteessä II asetetut tietovaatimukset ja vähintään yhden kyseistä tehoainetta sisältävän kasvinsuojeluaineen osalta mainitun direktiivin liitteessä III asetetut vaatimukset.

- (5) Tällä päätöksellä ei rajoiteta komission oikeutta pyytää hakijalta lisätietoja asiakirja-aineiston joidenkin kohtien selventämiseksi.
- (6) Tässä päätöksessä säädetty toimenpiteet ovat elintarvikeketjua ja eläinten terveyttä käsittelevän pysyvän komitean lausunnon mukaiset,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tämän päätöksen liitteessä mainittua tehoainetta koskeva asiakirja-aineisto, joka toimitettiin komissiolle ja jäsenvaltioille kyseisen tehoaineen sisällyttämiseksi direktiivin 91/414/ETY liitteeseen I, täyttää periaatteessa kyseisen direktiivin liitteessä II säädettyt tietovaatimukset sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen direktiivin 6 artiklan 4 kohdan soveltamista.

Asiakirja-aineisto täyttää myös kyseisen direktiivin liitteessä III asetetut tietovaatimukset yhden tehoainetta sisältävän kasvinsuojeluaineen osalta, kun otetaan huomioon ehdotetut käyttötarkoitukset.

2 artikla

Esittelevän jäsenvaltion on tutkittava 1 artiklassa tarkoitettu asiakirja-aineisto yksityiskohtaisesti ja ilmoitettava komissiolle mahdollisimman pian ja joka tapauksessa vuoden kuluessa tämän päätöksen julkaisemisesta *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* kyseisen tutkimuksen päätelmät, suositus 1 artiklassa tarkoitettua tehoainetta lisäämisestä tai lisäämättä jättämisestä direktiivin 91/414/ETY liitteeseen I ja mahdolliset tätä koskevat edellytykset.

⁽¹⁾ EYVL L 230, 19.8.1991, s. 1.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 12 päivänä syyskuuta 2008.

Komission puolesta
Androulla VASSILIOU
Komission jäsen

---

*LIITE***Tehoaine, jota tämä päätös koskee**

Yleisnimi, CIPAC-tunnistenumero	Hakija	Soveltamispäivä	Esittelevä jäsenvaltio
Spinetorami CIPAC-nro: 802	Dow Agrosciences	17. lokakuuta 2007	UK

IV

(Muut säädökset)

EUROOPAN TALOUSALUE

EFTAN VALVONTAVIRANOMAINEN

EFTAn VALVONTAVIRANOMAISEN PÄÄTÖS

N:o 127/07/KOL,

tehty 18 päivänä huhtikuuta 2007,

tutkimus- ja kehitystuesta, jota Norjan tutkimusneuvosto on myöntänyt Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämishankkeen yhteydessä (Norja)

EFTAn VALVONTAVIRANOMAINEN ⁽¹⁾, joka

OTTAA HUOMIOON Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ⁽²⁾ ja erityisesti sen 61 ja 63 artiklan sekä pöytäkirjan 26,

OTTAA HUOMIOON valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta tehdyn EFTA-valtioiden sopimuksen ⁽³⁾ ja erityisesti sen 24 artiklan,

OTTAA HUOMIOON valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä II osan 1, 4 ja 6 artiklan, 7 artiklan 3 kohdan, 10, 13, 14, 16 ja 20 artiklan ⁽⁴⁾,

OTTAA HUOMIOON viranomaisen suuntaviivat ⁽⁵⁾ ETA-sopimuksen 61 ja 62 artiklan soveltamisesta ja tulkinnasta sekä erityisesti niiden 14 luvun tutkimus- ja kehitystuesta,

OTTAA HUOMIOON viranomaisen 14 päivänä heinäkuuta 2004 tekemän päätöksen N:o 195/04/KOL pöytäkirjassa 3 olevan II osan 27 artiklassa tarkoitetuista täytäntöönpanosäännöksistä ⁽⁶⁾,

OTTAA HUOMIOON viranomaisen 1 päivänä joulukuuta 1994 tekemän päätöksen N:o 217/94/KOL, jossa Norjalle ehdotettiin muun muassa ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelmaan liittyviä aiheellisia toimenpiteitä,

OTTAA HUOMIOON, että 19 päivänä joulukuuta 1994 päivätyssä kirjeessä Norja ilmoitti hyväksyvänsä nämä aiheelliset toimenpiteet,

OTTAA HUOMIOON viranomaisen 8 päivänä maaliskuuta 2006 tekemän päätöksen N:o 60/06/KOL aloittaa muodollinen tutkimustamenettely tutkimus- ja kehitystuesta, jota Norjan tutkimusneuvosto on myöntänyt Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämisen yhteydessä ⁽⁷⁾,

ON KEHOTTANUT asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä päätöksestä ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

ja katsoo seuraavaa:

I TOSIASIAT

1. Menettely

Valvontaviranomainen vastaanotti 5 päivänä maaliskuuta 2002 päivätyssä kirjeessä (viite 02-1733-A) kantelun, jossa Norjan väitettiin myöntäneen Norjan tutkimusneuvoston (jäljempänä ”RCN”) kautta valtiontukea lukuisille Turborouter-tietokoneohjelmiston kehityshankkeille.

⁽¹⁾ Jäljempänä ’viranomainen’.

⁽²⁾ Jäljempänä ’ETA-sopimus’.

⁽³⁾ Jäljempänä ’valvonta- ja tuomioistuin sopimus’.

⁽⁴⁾ Jäljempänä ’pöytäkirja 3’.

⁽⁵⁾ Valtion tukea koskevat menettelysäännöt ja aineelliset säännöt (suuntaviivat ETA-sopimuksen 61 ja 62 artiklan sekä valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan 1 artiklan soveltamista ja tulkintamista varten), EFTAn valvontaviranomainen hyväksynyt 19 päivänä tammikuuta 1994, julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (L 231, 3.9.1994) ja ETA-täydennysosassa (N:o 32, 3.9.1994). Jäljempänä ’suuntaviivat’.

⁽⁶⁾ Julkaistu EUVL:ssä L 139, 25.5.2006, s. 37 ja ETA-täydennysosassa (N:o 26, 25.5.2006, s. 1).

⁽⁷⁾ EUVL C 258, 26.10.2006, s. 42.

Viranomaisen pyysi 26 päivänä huhtikuuta 2002 päivätyssä kirjeessään (viite 02-2605-D) Norjan viranomaisilta tietoja. Kauppa- ja teollisuusministeriö vastasi lähettämällä 3 päivänä kesäkuuta 2002 päivätyyn kirjeen (viite 02-4177-A), joka sisälsi RCN:n huomautuksia niin kutsutusta Turborouter-hankkeesta.

Kirjeenvaihdon jatkuttua⁽⁸⁾ viranomaisen ilmoitti 8 päivänä maaliskuuta 2006 päivätyssä kirjeessään (tapahtuma nro 363353) Norjan viranomaisille päättäneensä aloittaa valvontaja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn tutkimus- ja kehitystuesta, jota Norjan tutkimusneuvosto on myöntänyt Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämisen yhteydessä.

Norjan viranomaiset toimittivat 7 päivänä huhtikuuta 2006 päivätyssä kirjeessään huomautuksia viranomaisen päätöksestä aloittaa muodollinen tutkintamenettely.

Viranomaisen päätös N:o 60/06/KOL menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ja sen ETA-täydennysosassa⁽⁹⁾. Viranomaisen kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa.

Viranomaisen sai huomautuksia yhdeltä asianosaiselta. Viranomaisen välitti nämä huomautukset 1 päivänä joulukuuta 2006 päivätyssä kirjeessään (tapahtuma nro 400677) Norjan viranomaisille. Norjan viranomaiset toimittivat huomautuksia uudistuksista ja hallinnosta vastaavan ministeriön (*Fornyings- og administrasjonsdepartementet*) 8 päivänä tammikuuta 2007 päivätyssä kirjeessä (tapahtuma nro 405517), jossa välitettiin opetus- ja tutkimusministeriön 5 päivänä tammikuuta 2007 päivätty kirje.

2. Neljä RCN:n tukemaa Turborouter-tietokoneohjelmistoon liittyvää hanketta

2.1 Hankkeiden kuvaus

Seuraavassa kuvaillaan vain lyhyesti viranomaisen arvioitavana olevat hankkeet. Tarkempi kuvaus kustakin hankkeesta on julkaistu viranomaisen päätöksessä N:o 60/06/KOL⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ Tarkempia tietoja viranomaisen ja Norjan viranomaisten välisestä kirjeenvaihdosta: ks. viranomaisen päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta, päätös N:o 60/06/KOL, julkaistu (EUVL:ssä C 258, 26.10.2006, s. 42) ja ETA-täydennysosassa (N:o 53, 26.10.2006, s. 15).

⁽⁹⁾ Ks. alaviite 7.

⁽¹⁰⁾ Ks. alaviite 7.

2.1.1 Hanke nro 40049 – Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla (Turborouter-tietokoneohjelmiston ensimmäinen versio)

Turborouter on tietokoneohjelmisto⁽¹¹⁾, jolla optimoidaan laivueen alusten aikataulut. Toisin sanoen sen avulla ratkaistaan, millä aluksella mitään rahtia kuljetetaan. Siinä yhdistyvät suunnittelijoiden tieto ja kokemus sekä tietokoneen laskentakapasiteetti. Turborouterissa käytetään sähköisiä merikortteja, joissa voidaan näyttää aikataulutiedot. Ohjelmisto sisältää aluksia, satamia, rahteja yms. koskevan tietokannan, ja siinä on automaattinen toiminto, joka laskee satamien väliset etäisyydet. Se ilmoittaa aluksen sijainnin ja päivittää automaattisesti aluksen arvioidun saapumisajan. Lisäksi Turborouterissa on kehittyneet rutiinit laivueen aikataulun suunnittelua ja esittämistä varten sekä aikataulun laskentatoiminto manuaalista suunnittelua varten.

Turborouter-pilottiohjelmiston ensimmäinen versio kehitettiin hankkeen nro 40049 ("Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla") yhden alahankkeen ("Menetelmät ja analyttiset välineet integroitujen kuljetus- ja logistiikkaketjujen suunnittelua ja toimintaa varten") ensimmäisenä vuotena.

2.1.2 Turborouter-tietokoneohjelmiston jatkokehitys

Norjan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan RCN myönsi monille Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämiseen liittyville hankkeille tutkimus- ja kehitystukea.

2.1.2.1 Hanke nro 138811 – AlgOpt

Tässä hankkeessa tavoitteena⁽¹²⁾ oli kehittää ja testata käytännössä algoritmeja, joilla optimoidaan laivueen alusten käyttö. Optimoinnissa otetaan huomioon se, että aluksiin on lastattava useiden asiakkaiden rahtia, se, koska rahti on lastattava ja purettava määräsattamassa, se, että kullakin matkalla on mahdollista kuljettaa rajallisesta määrästä irtotavaraa koostuvaa yhteisrahtia, sekä rajoitukset, joiden vuoksi kaikki alukset eivät sovellu kaikenlaisten asiakkaiden palvelemiseen tai kaikkiin satamiin rantautumiseen. Algoritmit oli määrä liittää ohjelmistokonseptiin, jota käyttäjät voisivat hallita täysin ja jossa he voisivat hylätä algoritmeihin perustuvat ehdotukset.

Norjan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan AlgOpt-hanke oli vasta ennakkotutkimus, jossa kartoitettiin käyttäjien tarpeet ja tutkittiin sitä, voisiko sopimusosapuoli, Beltship Management AS -yhtiö, käyttää Turborouteria.

⁽¹¹⁾ Seuraavat tiedot on saatu esitteestä "TurboRouter Vessel schedule optimizing software", joka on saatavilla Marintekin verkkosivuilta osoitteesta <http://www.marintek.no>

⁽¹²⁾ Tiedot on saatu Marintekin verkkosivuilta osoitteesta <http://www.marintek.no>

2.1.2.2 Hanke nro 144265 – Shiplog II

Shiplog-hanke koski pääasiassa merikuljetuksia. Shiplog II -hankkeessa⁽¹³⁾ oli tarkoitus käyttää tuloksia, joita oli saatu edellisestä Shiplog-hankkeesta (joka ei koskenut Turborouterin käyttöä), ja siinä keskityttiin vaatimuksiin, joita liittyy tavaroiden suoratoimituksiin merikuljetusten ollessa keskeinen osatekijä. Yksi hankkeen keskeisimmistä toimista koski Transport Chain Management System järjestelmän (TCMS) ja Turborouterin yhdistämistä: tavoitteena oli määrittää rajapinta ja havainnollistaa tiedonvaihtoa Turborouterin ja TCMS:n esittelyversion välillä. Hankkeen tavoitteita ei saavutettu etupäässä siksi, ettei TCMS-järjestelmää ja Turborouteria onnistuttu yhdistämään tyydyttävällä tavalla.

2.1.2.3 Hanke nro 144214 – Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten

”Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten” oli kilpailua edeltävä tutkimushanke. Siinä oli tavoitteena kehittää algoritmeja erittäin monimutkaisten kuljetusoperaatioiden pitkälle vietyä optimointia ja niiden aikataulujen suunnittelua varten. Norjan viranomaiset ovat ilmoittaneet, että algoritmikokoelma on varsin ala- ja yritysکوhtainen ja että siksi sen on oltava yritysomisteinen eikä se voi olla osa Turborouter-perus-työkaluja.

2.2 Kuvaus neljän myönnetyn tuen sekä ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelman välisistä suhteista

Norjan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan tässä päätöksessä tarkoitettut neljä tukea myönnettiin ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelmasta (*brukerstyrte forskningsprogrammer*).

RCN:n hallinnoima ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelma käynnistettiin ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa.

Joulukuussa 1994 viranomaiset teki päätöksen useista tutkimuksen ja kehityksen tukiohjelmista, jotka olivat käytössä Norjassa ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa. Yksi niistä oli ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelma (*brukerstyrte forskningsprogrammer*, asia nro 93-183). Tässä päätöksessä viranomaiset ehdotti aiheellisia toimenpiteitä, joilla ohjelmaa muutettaisiin niin, että se vastaisi ETA-sopimuksen määräyksiä valtiontuesta⁽¹⁴⁾. Viranomaiset kehotti Norjaa ottamaan erityisesti käyttöön yksityiskohtaiset säännöt, joilla varmistettaisiin, että tukea myönnettäisiin valtiontuen suuntaviivojen 14 luvussa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

Joulukuun 19 päivänä 1994 päivättyssä kirjeessään Norja ilmoitti hyväksyvänsä viranomaisen ehdottamat aiheelliset toimenpiteet. Aiheellisten toimenpiteiden hyväksyminen tarkoitti, että myön-

nettäessä tukea ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelmasta noudatettaisiin viranomaisen tutkimus- ja kehitystukea koskevia suuntaviivoja, sellaisina kuin ne hyväksyttiin vuonna 1994.

RCN myönsi näille hankkeille tukea ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelmasta.

3. Päätöksessä N:o 60/06/KOL esiin tuodut viranomaisen epäilykset

Maaliskuun 8 päivänä 2006 viranomaiset päätti aloittaa valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan II osan 1 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn tutkimus- ja kehitystuesta, jota RCN myönsi Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämisen yhteydessä (päätös N:o 60/06/KOL). Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään viranomaiset kuvaili kantelun, neljä Turborouter-tietokoneohjelmistoon liittyvää hanketta, jotka olivat saaneet tukea RCN:ltä, sekä neljän myönnetyn tuen ja Norjan ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” tukiohjelman väliset suhteet.

Viranomaiset tutki tarkkaan neljän kyseisen hankkeen arviointiin sovellettavaa oikeudellista kehystä⁽¹⁵⁾. Viranomaisen päätöksessä N:o 217/94/KOL ehdotettujen aiheellisten toimenpiteiden hyväksymisen myötä kaikki ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta maksettavat tuet oli myönnettävä vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen mukaisesti. Tämän vuoksi kaikki sellainen tuki, joka myönnettäisiin ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta ja joka ei vastaisi vuonna 1994 hyväksytyjä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja, jäisi tukiohjelman soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen se katsottaisiin uudeksi yksittäiseksi tueksi. Siksi siitä olisi ilmoitettava viranomaiselle erikseen ja sitä olisi arvioitava tuen myöntämishetkellä sovellettavien tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen pohjalta.

Muodollisen tutkinnan aloittamisen syistä viranomaiset ilmoitti suhtautuvansa epäilevästi moniin seikkoihin, joissa oli kyse siitä, oliko neljälle tutkimus- ja kehityshankkeelle myönnetty tukea ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta.

Viranomaiset ei ollut varma, tehtiinkö näissä hankkeissa yhä soveltavaa tutkimusta eli kilpailua edeltävää tutkimusta vai menttiinkö niissä tätä vaihetta pidemmälle eli kehitettiinkö niissä kaupallista tuotetta. Kyseisessä tapauksessa pilottihankkeen, joka ei palvele kaupallisia tarkoituksia, ja kaupallisen lopputuotteen välinen raja vaikutti hyvin häilyvältä, koska tietokoneohjelmistoa on muutettava uudelleen jokaista uutta loppukäyttäjäkohtaista sovellusta varten. Viranomaisesta oli kyseenalaista, katkoiko soveltavan tutkimuksen määritelmä työn, jossa Turborouter-tietokoneohjelmistoa kehitettiin edelleen, jotta sitä voitaisiin käyttää työssä, jossa kehitettäisiin loppukäyttäjien konkreettisia tarpeita palvelevia sovelluksia.

⁽¹³⁾ Tiedot on saatu Marintekin verkkosivuilta osoitteesta <http://www.marintek.no>

⁽¹⁴⁾ EFTAn valvontaviranomaisen 1 päivänä joulukuuta 1994 tekemä päätös N:o 217/94/KOL. Tässä päätöksessä tarkoitettut tukiohjelmat olivat ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” (asia 93-147) ja ”Julkiset tutkimus- ja kehitysohjelmat” (asia 93-182), joita SND rahoitti, sekä ”Teollisuuden tutkimus- ja kehityshankkeet” (asia 93-181) ja ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” (asia 93-183), joita RCN rahoitti.

⁽¹⁵⁾ Ks. päätöksen N:o 60/06/KOL II osan 1 kohta sivulta 11 alkaen.

Viranomainen ei kyennyt varmistamaan niiden tietojen pohjalta, jotka sillä oli käytettävissään menettelyn kyseisessä vaiheessa, oliko kyseiset hankkeet luokiteltu oikein kilpailua edeltäviksi kehitystoimiksi vai olivatko ne sittenkin liian lähellä kaupallistamista voidakseen saada valtiontukea.

Lisäksi viranomainen suhtautui epäilevästi hankkeiden rahoittamiseen ja etenkin siihen, suorittivatko tuensaajat todella oman rahoitusosuutensa luontoissuorituksina.

Kantelun tekijän esittämien seikkojen perusteella viranomainen ei ollut varma myöskään siitä, oliko hankkeiden kokonaiskustannuksia korotettu keinotekoisesti, jotta ne kattaisivat tukea saavien yritysten toimintakulut, ja vastasiko RCN:n myöntämän tuen määrä hankkeiden todellisia tutkimusmenoja.

Viranomaisesta vaikutti siltä, että juuri Marintekilla, ensimmäisen Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittäneellä tutkimuslaitoksella, oli hankkeen toteuttamiseen tarvittavaa taitotietoa ja teknologista osaamista. Siksi oli perusteltua olettaa, että Marintekin oma henkilökunta olisi tehnyt suurimman osan työstä. Tämä tarkoittaisi periaatteessa sitä, että hankkeeseen osallistuvien yritysten työntekijät olisivat mitä todennäköisimmin työskennelleet käyttäjien tarpeiden määrittelyn ja/tai jossakin määrin testauksen parissa. Mikäli osallistuvien yritysten luontoissuoritukset eivät vastanneet tutkimusmenoja, tutkimushankkeen yleiskustannukset olivat matalammat ja tuen osuus oli vastavasti korkeampi.

Näistä syistä viranomainen ei ollut varma, oliko edellä mainituille hankkeille myönnetty tukea asiaan sovellettavien tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen mukaisesti ja olivatko tuensaajat käyttäneet tukea ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelman osalta hyväksytyjen aiheellisten toimenpiteiden vastaisella tavalla.

4. Kolmansien osapuolten huomautukset

Viranomainen sai 24 päivänä marraskuuta 2006 erältä asianomaiselta huomautuksia, jotka olivat lähinnä yleisluonteisia eivätkä liittyneet suoraan epäilyihin, jotka viranomainen toi esiin päätöksessään N:o 60/06/KOL muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämisen yhteydessä myönnetystä tutkimus- ja kehitystuesta. Kyseinen osapuoli väitti Norjan tutkimusneuvoston myöntäneen huomattavan määrän rahoitusta uudelle hankkeelle nimeltä Optimar⁽¹⁶⁾. Norjan tutkimusneuvosto tukee tätä hanketta kokonaisuudessaan vuosina 2005–2009. Ihannetapauksessa tätä hanketta johtaa Trondheimissa toimivan Norjan teknillis-luonnontieteellisen yliopiston (Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet, jäljempänä ’NTNU’) operatiivisen tutkimuksen laitos. Tämän hankkeen perimmäisenä tavoitteena on kehittää Turborouter-tietokoneohjelmistoa edelleen kaupalliseksi tuotteeksi. Tämä prosessi on jo käynnistetty.

Edellä mainittu kolmas osapuoli lisäsi seuraavaa: ”Professori Marielle Christiansen (Optimar-hankkeen johtaja) Trondheimista katsoo, että yritysten on hyvin hankalaa osallistua tähän ohjelmaan ja hyödyntää sen tuloksia, sillä kyse on julkisesta tutkimusohjelmasta, jossa tehdään perustutkimusta kaikille norjalaisille yrityksille. Yritykset tekevät jo tiivistä yhteistyötä SINTEFin ja Marintekin kanssa, ja ne ovat luvanneet toimittaa tutkimustulokset näille kaupallisille organisaatioille. (SINTEF ja Marintek ovat molemmat Trondheimissa sijaitsevia laitoksia, ja niillä on monista syistä tiiviit suhteet NTNU:hun.)”

Kyseinen osapuoli katsoo seuraavaa: ”Turborouter on mitä suurimmassa määrin asian eri osapuolia yhdistävä tekijä, sillä NTNU:n, operatiivisen tutkimuksen laitoksen, Marintekin ja SINTEFin työntekijät pitävät Turborouteria yhteisenä tavoitteenaan.”

Kyseinen osapuoli väittää Turborouteria kehittävien yritysten saavan nyt NTNU:n kautta entistäkin enemmän valtiontukea, jota myönnetään perustutkimuksen rahoituksen muodossa.

Viimeinen huomautus koskee sitä, ettei yksikään Turborouterin kehittämiseen rahoitusta saaneista yrityksistä käyttänyt sitä. Tästä syystä kyseinen osapuoli katsoo, että tutkimushankkeelle myönnettyillä varoilla tuettiin vain kyseisten yritysten päivittäistä toimintaa.

5. Norjan viranomaisten huomautukset

5.1 *Huomautukset viranomaisen päätöksestä aloittaa muodollinen tutkintamenettely*

5.1.1 *Uudistuksista ja hallinnosta vastaavan ministeriön huomautukset*

Uudistuksista ja hallinnosta vastaava ministeriö viittasi 7 päivänä huhtikuuta 2006 päivätyssä kirjeessään viranomaisen päätöksessä N:o 60/06/KOL esitettyyn, Norjan viranomaisten kanssa käytyä muodollista kirjeenvaihtoa koskevaan kuvaukseen. Lisäksi Norjan viranomaiset viittasivat lokakuussa 2002 ja syyskuussa 2004 pidettyihin viranomaisen ja Norjan viranomaisten välisiin tapaamisiin ja lisäsivät, että Brysselissä oli järjestetty 22 päivänä toukokuuta 2003 viranomaisen ja Norjan viranomaisten välinen tapaaminen.

Norjan viranomaiset huomauttivat, ettei viranomaisen päätöksessä N:o 60/06/KOL kuvattu, *kuinka* Turborouter-ohjelman kehittämiseksi myönnetty tuki väärin kilpailua Euroopan talousalueella tai kolmansilla markkinoilla. Norjan viranomaisten mielestä tätä kysymystä pitäisi selventää, koska Turborouterin tutkimus- ja kehitysohjelmasta ei saatu odotettuja tuloksia. Vaikka Norjan viranomaiset myönsivätkin, että hankkeesta saatua aineetonta taitotietoa oli hyödynnetty muissa tutkimus- ja kehityshankkeissa, viranomaisten mielestä ei ollut selvää, että tämä olisi vaikuttanut kilpailuun sisämarkkinoilla tai kolmansien maiden markkinoilla.

⁽¹⁶⁾ Ks. <http://www.iot.ntnu.no/optimar>

Norjan viranomaiset kyseenalaistivat joitakin kantelun tekijän esiin tuomia seikkoja, jotka toistettiin viranomaisen päätöksessä, erityisesti päätöksen N:o 60/06/KOL kolmannessa osassa sivulla 3 esitetyt väitteet sekä niitä tukevat lainaukset kantelun tekijän väitteistä.

Norjan viranomaiset kyseenalaistivat ennen kaikkea sen, kuinka kantelun tekijä oli voinut katsoa hankkeiden olevan liian lähellä kaupallistamista. Viranomaiset kysyivät myös, millä perusteella kantelun tekijä väitti, ettei tutkimus- ja kehitystyön tuloksia ollut toimitettu eteenpäin, vaikka Marintek sai omistusoikeudet ohjelmaan. Lisäksi ne kyseenalaistivat sen, kuinka kantelun tekijä saattoi väittää, että rahoitusosuudet, jotka osallistuvat yritykset maksoivat omasta pääomastaan, olivat todellisuudessa hakemuslomakkeessa ilmoitettua pienemmät. RCN:n mukaan kantelun tekijän pyyntö saada tutustua hakemuslomakkeisiin sekä tutkimus- ja kehityssopimuksiin oli evätty ammatillisista salassapitosyistä. Tältä pohjalta Norjan viranomaiset katsoivat, etteivät kantelun tekijän väitteet olleet yleisesti ottaen perusteltuja. Norjan viranomaiset lisäsivät myös seuraavaa: ”Kantelun tekijän väitteet, joiden mukaan osallistuvien yritysten omasta pääomastaan maksumat rahoitusosuudet olivat hakemuslomakkeissa ilmoitettua pienemmät, pitävät sisällään sellaisen syytöksen, että kyseiset yritykset olisivat syyllistyneet valtiontuen väärinkäyttöön. Tämä nostaa esiin myös Turborouter-hankkeisiin osallistuneiden yritysten oikeusturvaan liittyviä kysymyksiä. Siksi nämä kantelun tekijän esittämät väitteet pitäisi selvästi todistaa oikeiksi.”

5.1.2 Norjan tutkimusneuvoston huomautukset

Uudistuksista ja hallinnosta vastaavan ministeriön edellä mainittuun kirjeeseen liitettyssä kirjeessä Norjan tutkimusneuvosto (jäljempänä 'RCN') esitti huomautuksensa viranomaisen päätöksestä N:o 60/06/KOL. RCN huomautti, että se oli välittänyt viranomaiselle kaikki saatavilla olevat tiedot ja pyydetyt selvennykset, myös jäljennökset Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämiseen liittyvien ja RCN:n tukemien neljän hankkeen kaikista hankesiakirjoista. RCN:n mukaan tapaamisissa ja kirjeenvaihdossa ennen 20 päivänä kesäkuuta 2003 päivätyä Norjan viranomaisten kirjettä sekä kyseisessä kirjeessä käsiteltiin ainoastaan sitä, kuinka hankkeet pitäisi luokitella tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen perusteella.

Hankkeiden kuvauksesta RCN totesi, että viranomaisen päätöksessä N:o 60/06/KOL esitetyn hankekuvauksen rahoitustaulukot eivät täsmänneet täysin tekstissä ilmoitettujen lukujen kanssa. Tuki, jota RCN myönsi hankkeille, koostui kahdesta osasta: osa RCN:n myöntämästä tuesta oli Norjan varustamoyhdistykseltä (Norges Rederiforbund) peräisin olevaa yksityistä rahoitusta, kun taas loput maksettiin julkisista varoista. Tilanne kuvataan seuraavassa taulukossa. Kyseinen taulukko on sama kuin viranomaiselle 11 päivänä huhtikuuta 2003 päivätyssä kirjeessä toimitettu taulukko. Päätöksessä N:o 60/06/KOL esitetyssä taulukossa ilmoitetaan hanketta nro 138811 (AlgOpt) koskevat luvut sellaisina kuin ne olivat hankkeen alussa. Hankkeen ollessa kesken sille myönnettiin lisärahoitusta 100 000 Norjan kruunua. Tästä 25 000 Norjan kruunua tuli RCN:ltä.

Taulukko 1

Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämiseen liittyvät, RCN:n tukemat hankkeet

	Hanke nro 40049		Hanke nro 144265		Hanke nro 138811		Hanke nro 144214	
	Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla		Shiplog II		AlgOpt		Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten	
	tuhatta Norjan kruunua	%	tuhatta Norjan kruunua	%	tuhatta Norjan kruunua	%	tuhatta Norjan kruunua	%
Oma rahoitus	4 500	43	800	13	625	61	1 950	28
Muu yksityinen rahoitus	0	0	3 250	52	75	7	2 750	39
Muu julkinen rahoitus	0	0	0	0	0	0	0	0
RCN:n Maritim-ohjelma	6 000	57	2 150	35	325	32	2 300	33
josta Norjan varustamoyhdistykseltä	1 380	13	750	12	120	12	805	12
josta julkista rahoitusta	4 620	44	1 400	23	205	20	1 495	21
Kokonaisrahoitus	10 500	100	6 200	100	1 025	100	7 000	100
Henkilöstömenot ja yleiskustannukset	8 700	83	800	13	545	53	4 100	59
T&K:n ostaminen	600	6	2 150	35	380	37	2 900	41

	Hanke nro 40049		Hanke nro 144265		Hanke nro 138811		Hanke nro 144214	
	Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla		Shiplog II		AlgOpt		Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten	
	tuhatta Norjan kruunua	%	tuhatta Norjan kruunua	%	tuhatta Norjan kruunua	%	tuhatta Norjan kruunua	%
Laitteistot	450	4	100	2	0	0	0	0
Muut toimintakulut	750	7	3 150	51	100	10	0	0
Kokonaismenot	10 500	100	6 200	100	1 025	100	7 000	100
Sopimusosapuoli	Marintek		UECC		Beltship Management AS		Beltship Management AS	
Osallistujat	NTNU		Marintek		Marintek		Marintek	
			R. S. Platou Shipbrokers				Iver Ships AS	
			Iver Ships AS				Shipnet AS	
			LogIT AS				Laycon Solutions AS	
			Lorensen & Stemoco AS					
			Astrup Fearnleys AS					
			DFDS Tollpost Globe					
			Shipnet AS					
			Wallenius Wilhelmsen					
			SINTEF Tele og data					
Hankekausi	tammikuu 1996–joulukuu 1998		tammikuu 2001–joulukuu 2002		tammikuu 2000–lokakuu 2000		tammikuu 2001–joulukuu 2002	

Viranomaisen päätöksessä N:o 60/06/KOL esitettyyn huomautukseen siitä, ettei RCN näyttänyt valvovan sitä, kuinka tuensajien omat maksuosuudet jakautuivat eri toimien kesken ja suoritettiin ne todella, RCN vastasi kuvailleensa aiemmissa kirjeissään⁽¹⁷⁾ viranomaiselle, kuinka tukikelpoisia kustannuksia valvottiin ennen tuen maksamista sopimusosapuolelle ja kuinka eri rahoitusosuudet suoritettiin.

Hankkeiden nro 138811 (AlgOpt), nro 144265 (Shiplog II) ja nro 144214 (Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten) luokittelusta RCN totesi uudelleen, että hankemukset oli tutkittu ja arvioitu perusteellisesti hankkeiden arviointia koskevien RCN:n menettelyjen ja suuntaviivojen mukaisesti ja että tältä pohjalta kaikki kolme hanketta oli luokiteltu kilpailua edeltäviksi kehityshankkeiksi. Nämä menettelyt ja

suuntaviivat oli otettu käyttöön sen varmistamiseksi, että ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta myönnettäisiin tukea valtiontuen suuntaviivojen 14 luvussa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

RCN kertoi, että sillä on käytössään RCN:n toimien sisäinen laadunvalmistusjärjestelmä, jonka nimi on *Doksy*. Se koostuu RCN:ssä noudatettavista suuntaviivoista, menettelyistä ja käytännöistä. *Doksy* sisältää muun muassa suuntaviivat tukikelpoisten hankkeiden tuki-intensiteetin määrittämisestä. Tämän sisäisen asiakirjan (*Doksy-5-6-1-4-IE*) nimi on ”*Støtteandel etter EØS-bestemmelser*” (ETA-sääntöjen mukaiset tukiosuudet), ja se vastaa viranomaisen tutkimus- ja kehitystukea koskevia suuntaviivoja. Tässä asiakirjassa käytetyt määritelmät ja niiden mukaiset tuki-intensiteetit vastaavat eri tutkimus- ja kehittämisvaiheiden määritelmiä, jotka vahvistetaan viranomaisen tutkimus- ja kehitystukea koskevissa suuntaviivoissa. Kaikki RCN:ltä tukea saavat hankkeet arvioidaan ja luokitellaan *Doksy*-järjestelmän suuntaviivojen mukaisesti.

⁽¹⁷⁾ Erityisesti 31 päivänä tammikuuta 2005 päivätyn kirjeensä sivulla 4.

Vuodesta 1999 lähtien kaikkien hankkeiden arvioinnissa on käytetty Doksy 5-6-1-4-IE ohjeiden lisäksi tietokonejärjestelmää nimeltä *Provis*. *Provis* kuvataan Doksy-asiakirjassa nro 5-6-1-2-EE (*"Projektvurdering i Provis"*). *Provis*-järjestelmässä kutakin hanketta arvioidaan yhdentoista eri perusteen pohjalta. Tärkeimmät *Provis*-järjestelmässä käytetyt, tutkimushankkeiden luokitteluun liittyvät arviointiperusteet ovat peruste nro 3 (*tutkimuksen sisältö*) ja peruste nro 9 (*täydentävyys*). Kukin arviointiperuste käsittää useita kriteereitä tai ominaisuuksia. Niiden avulla määritellään, missä määrin hanke täyttää kyseiset arviointiperusteet.

Perusteen nro 3 arviointia koskevan oppaan kuvauksessa Doksy-asiakirjassa 5-6-1-2-IE korostetaan, että *"tutkimuksen sisällöstä ilmenee, missä määrin hankkeella tuotetaan uutta tietoa"*. Tämä peruste liittyy suoraan tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa esitettyyn teollisen tutkimuksen kuvaukseen, jossa asetetaan vaatimukseksi, että toiminnan pitää *"tähdätä uuden tiedon tuottamiseen"*.

Perusteen nro 9 arviointia koskevassa oppaassa Doksy-asiakirjassa 5-6-1-2-EE kuvaus on seuraavanlainen: *"Täydentävyys kertoo siitä, missä määrin tutkimusneuvoston tuella saadaan aikaan toimintaa, toimenpiteitä, tuloksia ja seurauksia, joita ei olisi saatu aikaan, ellei tukea olisi myönnetty"*. Tämä kriteeri liittyy tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 kohdan 7 alakohdtaan, joka koskee tutkimus- ja kehitystuen kannustevaikutusta.

Tältä pohjalta RCN totesi, että koska hankkeet arvioitiin perusteellisesti hankkeiden arviointia koskevien RCN:n menettelyjen ja suuntaviivojen mukaisella tavalla, niiden luokittelun oikeellisuudesta ei pitäisi olla epäilyksiä. Sen jälkeen kun kantelu tehtiin ja viranomaisen käynnisti alustavan tutkimuksensa, RCN tarkasteli näitä hankkeita uudelleen mutta pysyi silti alkuperäisessä kannassaan.

"Brysselissä 22 päivänä toukokuuta 2003 järjestetyssä tapaamisessa keskusteltiin kahden hankkeen, hankkeiden nro 40049 ja nro 144214 tiettyjen toimien luokittelusta. Tapaamisen johdosta ilmoitimme 20 päivänä kesäkuuta 2003 päivätyssä kirjeessä RCN:n ensisijaisen kannan olevan se, että vähintäänkin kaikki hankkeen nro 40049 toimet voidaan luokitella teolliseksi tutkimukseksi ja että kaikki hankkeen nro 144214 toimet voidaan luokitella ainakin kilpailua edeltäväksi kehitystyöksi. Osoitimme kuitenkin viranomaiselle, ettei näille hankkeille myönnetyn tuen kokonaisuus ylittänyt painotetun keskiarvon mukaista sallittua rajaa, joka määritellään tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 luvun 5 kohdan 2 alakohdan 5 alakohdassa. Tämä pitää paikkansa, vaikka kiistanalaisia toimia ei tuettaisi hankkeen nro 144214 tapauksessa. Samanlaiset huomiot ja johtopäätökset voidaan tehdä hankkeiden nro 138811 ja nro 144265 osalta. Tässä yhteydessä toteamme myös, että kaikkiin näihin kolmeen hankkeeseen nro 138811, 144214 ja 144265 liittyi yritysten ja julkisten tutkimuslaitosten (tässä tapauksessa Marintekin) välistä todellista yhteistyötä. Tutkimus- ja kehitys-

tuen suuntaviivojen 14 luvun 5 kohdan 3 alakohdan 5 alakohdan b alakohdan mukaan näille toimille, jotka on luokiteltu kilpailua edeltäväksi kehitystyöksi, voidaan myöntää tukea 35 prosenttia. Viranomainen on myös ilmoittanut suhtautuvansa epäilevästi hankkeiden rahoitukseen ja tuki-intensiteetteihin. Hienoiset erot niiden lukujen välillä, jotka liittyvät hankkeeseen nro 138811 (AlgOpt) ja jotka tuodaan esiin päätöksen N:o 60/06/KOL sivulla 17 taulukoissa 1 ja 2, selitetään edellä kohdassa 1.3.a Oikeat luvut, joihin on laskettu mukaan Norjan varustamoyhdistyksen tuki, ilmoitetaan taulukossa, joka esitetään tässä kirjeessä asiaa koskevassa osassa."

Hankkeesta nro 144265 (*Shiplog II*) viranomainen huomautti, että RCN:n myöntämän tuen määrä vastasi summaa, joka tarvittiin tutkimus- ja kehityspalvelujen ostamiseen. RCN vastasi, ettei tämä tarkoita sitä, ettei *Shiplog II* hankkeeseen sijoitettuja yksityisiä varoja olisi käytetty tutkimus- ja kehitystoimintaan: "Teollisuuslähtöisissä hankkeissa, joihin yksityisyrietykset voivat hakea, rohkaisemme tavallisesti yksityisyrietyksiä tekemään yhteistyötä julkisten tutkimus- ja kehityslaitosten kanssa. Edistääksemme tällaista yhteistyötä saatamme todeta joissakin teollisuuslähtöisiä hankkeita koskevissa ehdotuspyynnöissä, että hakijalle on eduksi, jos summa, jonka se käyttää tutkimus- ja kehityspalvelujen ostamiseen tutkimuslaitoksilta (laitoksilta tai yliopistoilta), vastaa suuruudeltaan vähintään RCN:n myöntämää tukea. Tämän toimintatavan tarkoituksena on kannustaa yksityistä sektoria sijoittamaan enemmän tutkimuslaitoksilta ostettaviin tutkimus- ja kehityspalveluihin. Tästä syystä RCN:n myöntämä tuki vastaa useissa hankkeissa täysin summaa, joka tarvittiin tutkimus- ja kehityspalvelujen ostamiseen."

Päätöksessään N:o 60/06/KOL viranomainen totesi olevan epäselvää, oliko edellä mainittu RCN:n toimintatapa saanut tuensaajat sisällyttämään tavanomaiset toimintakustannuksensa tutkimus- ja kehityskustannuksiin. Siksi viranomainen epäili, oliko hankkeen kokonaiskustannuksia kasvatettu näennäisesti, jotta hankkeelle olisi saatu enemmän julkista rahoitusta. RCN vastasi, ettei se kyennyt ymmärtämään, kuinka sen toimintatapa, joka käsittää tutkimus- ja kehityspalvelujen ostamisen lisäämiseen tähtäävän kannustejärjestelmän, voisi johtaa tällaisiin seurauksiin.

Tammikuun 31 päivänä 2005 päivätyssä kirjeessään viranomaiselle RCN kertoi hankekustannusten tavanomaisesta todentamismenettelystä, jota käytettiin kyseisten hankkeiden kohdalla: "Kyseisissä hankkeissa sopimusosapuolta pyydettiin toimittamaan kolmesti vuodessa kustannusraportti (*regnskapsrapport*), jossa oli ilmoitettava hankkeen kustannukset, lueteltava hankkeeseen osallistuneet henkilöt (ilmoittamalla heidän nimensä) sekä ilmoitettava kunkin henkilön tekemien työtuntien määrä ja hanketililtä veloitetut kulut työtuntia kohden. Hankkeesta vastaava henkilö allekirjoitti raportin. Vuoden lopussa tilintarkastaja tarkasti ja allekirjoitti vuoden kirjanpidon. Tilintarkastuksen hoiti sopimuspuolesta riippumaton ulkoinen taho. RCN:n tuki edellytti toimitettujen tilitietojen hyväksymistä."

RCN ilmoitti viranomaiselle olleensa yhteydessä United European Car Carriersiin (UECC) ja Jebsemiin (Beltship Managementin seuraajaan) ja pyytäneensä lisää todisteita näihin hankkeisiin liittyvistä kustannuksista. Viranomaiselle välitettiin Jebsemiä saatu, 17 päivänä maaliskuuta 2006 päivätty kirje sekä UECC:ltä saatu, 29 päivänä maaliskuuta 2006 päivätty kirje. UECC toimitti kirjeessään hankkeen nro 144265 (Shiplog II) kustannusraportit, jotka sisälsivät muiden hankkeeseen osallistuvien kumppaneiden allekirjoittamat kustannuslaskelmat. Yrityksillä ei ollut minkäänlaista yleistä työtuntien kirjaamisjärjestelmää. Tämä tarkoittaa, että hankkeiden parissa tehdyt työtunnit kirjattiin vain kustannusraportteihin, jotka lähetettiin RCN:lle kolmesti vuodessa. Muita todisteita ei ole. RCN:n mielestä tämä tarkoittaa, että hankkeiden kustannuksia on arvioitava saatavilla olevien kustannusraporttien pohjalta.

Lopuksi RCN totesi, että kustannusraportit olivat RCN:n raportointimenettelyjen mukaiset ja että tuensajaajat olivat hoitaneet kaikki tuen myöntämistä koskevien sopimusten mukaiset velvoitteensa. RCN totesi seuraavaa: "Elii toisin voida kiistattomasti todistaa, ei ole syytä olettaa, että tukia olisi käytetty väärin."

5.2 Huomautukset kolmannen osapuolen huomautuksista

Norjan viranomaiset toimittivat huomautuksia kolmannen osapuolen huomautuksista uudistuksista ja hallinnosta vastaavan ministeriön 8 päivänä tammikuuta 2007 päivättyssä kirjeessä (tapahtuma nro 405517), jossa välitettiin opetus- ja tutkimusministeriön 5 päivänä tammikuuta 2007 päivätty kirje.

Norjan viranomaiset katsoivat, ettei Optimar-hanketta koskevissa huomautuksissa esitetty mitään tietoja, jotka olisivat liittyneet neljään hankkeeseen, joita viranomaisen päätös N:o 60/06/KOL koski: "Vaikka asiaa ei sanotakaan suoraan, vaikuttaa siltä, että kolmannen osapuolen mielestä 'Optimisation in Maritime Transportation and Logistics' (Optimar) -nimiselle perustutkimushankkeelle on myönnetty sääntöjenvastaista valtiontukea. Me puolestamme katsomme, ettei tämä pidä paikkaansa. Trondheimissa sijaitseva NTNU (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet) saa Optimar-hankkeeseen RCN:ltä rahoitusta hankenumeroilla 1666S6. Teollisuuden kumppanit, jotka osallistuivat neljään alkuperäiseen hankkeeseen, eivät osallistu tähän perustutkimushankkeeseen."

Kolmannen osapuolen väitteestä, jonka mukaan yksikään rahoitusta saanut yritys ei käytä Turborouteria, RCN toteaa, että vaikka väite pitäisikin paikkansa, sen perusteella ei voida katsoa, että viranomaisen päätöksessä N:o 60/06/KOL tarkoitetuissa neljässä hankkeessa olisi käytetty valtiontukea sääntöjenvastaisella tavalla. Tutkimus- ja kehitystyölle on hyvin tyypillistä, että siihen liittyy riskejä. Toisinaan tutkimustuloksia voidaan hyödyntää liiketoiminnassa tai käyttää kaupallisissa tuotteissa tai palveluissa – toisinaan tämä ei taas ole mahdollista.

II ARVIOINTI

1. Valtiontuen olemassaolo

1.1 ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki

ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"EY:n jäsenvaltion tai EFTA-valtion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu tämän sopimuksen toimintaan siltä osin kuin se vaikuttaa sopimuspuolten väliseen kauppaan."

Jotta siis jotakin toimenpidettä voidaan pitää valtiontukena, sen on suosittava valikoivasti tiettyjä yrityksiä, sitä on myönnettävä valtion varoista ja sen on vääristettävä kilpailua ja vaikutettava ETA-sopimuksen osapuolten väliseen kauppaan.

Päätöksessään N:o 60/06/KOL esittämässään arvioissa viranomaisen teki jo sen päätelmän, että avustukset, joita RCN on myöntänyt tarkasteltavina oleville, Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämiseen liittyville hankkeille, ovat valtiontukea (ks. tämän päätöksen II osan 2 kohta). Kolmas osapuoli ja Norjan viranomaiset eivät ole kiistäneet tätä arviota. Siksi viranomaisen pysy kannassaan, jonka mukaan avustukset ovat valtiontukea.

1.2 Sovellettava oikeudellinen kehys

Päätöksessä N:o 60/06/KOL, joka koski muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista tutkimus- ja kehitystuesta, jota RCN oli myöntänyt Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämisen yhteydessä, viranomaisen kertoi yksityiskohtaisesti, mitä oikeudellista kehystä tutkinnan kohteena olevien neljän hankkeen arviointiin sovellettaisiin. Selventääkseen jäljempänä esitettyä arviota viranomaisen kuvailee seuraavassa lyhyesti oikeudellisen tilanteen⁽¹⁸⁾.

Tässä päätöksessä arvioiduille neljälle hankkeelle myönnettiin tutkimus- ja kehitystukea "Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat" -tukiohjelmasta (*brukerstyrte forskningsprogrammer*, asia nro 93-183). "Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat" -tukiohjelma oli jo käytössä ennen vuotta 1994. Joulukuussa 1994 tekemässään päätöksessä N:o 217/94/KOL viranomaisen arvioi "Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat" -tukiohjelmaa ja ehdotti aiheellisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tukea myönnettäisiin valtiontuen suuntaviivojen 14 luvussa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.

⁽¹⁸⁾ Ks. lisätietoja päätöksen N:o 60/06/KOL II osan 1 kohdasta sivulta 11.

Norjan viranomaiset hyväksyivät ehdotetut aiheelliset toimenpiteet. Tämä tarkoitti sitä, että kun tämän jälkeen ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta myönnettäisiin tukia, olisi noudatettava tutkimus- ja kehitystukia koskevia sääntöjä, jotka olivat voimassa, kun viranomainen teki päätöksensä N:o 217/94/KOL, toisin sanoen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja vuodelta 1994⁽¹⁹⁾.

1.3 Hankkeiden arviointi ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelman pohjalta

Aloittaessaan muodollisen tutkinnan päätöksellä N:o 60/06/KOL viranomainen otti huomioon, että neljälle hankkeelle oli myönnetty tutkimus- ja kehitystukea ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta. Tämä ohjelma oli jo käytössä ennen vuotta 1994. Tutkimus- ja kehitystuen uudet suuntaviivat hyväksyttiin vuonna 1994. Tämän jälkeen tutkimuksen ja kehityksen tukiohjelmasta oli myönnettävä tukia uusien sääntöjen mukaisesti. Viranomainen otti siis huomioon, että näin ollen kaikki sellainen tuki, joka myönnetään ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta ja joka ei vastaa vuonna 1994 hyväksytyjä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja, jää tukiohjelman soveltamisalan ulkopuolelle. Siispä tällainen toimenpide katsottaisiin uudeksi yksittäiseksi tueksi ja siitä pitäisi ilmoittaa viranomaiselle erikseen.

Seuraavassa viranomainen arvioi, sovellettiinko ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelmasta neljään konkreettiseen, Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämiseen liittyvään hankkeeseen ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti vuonna 1994 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa vahvistettujen sääntöjen pohjalta.

1.3.1 Hanke nro 40049 – Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla (Turborouter-tietokoneohjelmiston ensimmäinen versio)

Turborouter-tietokoneohjelmiston ensimmäinen versio kehitettiin hankkeen nro 40049 (”Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla”) yhdessä alahankkeessa. RCN luokitteli hankkeen 40049 (”Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla”) kokonaisuudessaan teolliseksi tutkimukseksi.

Vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 luvun 1 kohdan 2 alakohdassa teollisen perustutkimuksen määritellään olevan ”alkuperäistä teoreettista tai kokeellista työtä, jonka tavoitteena on saada uusi tai aikaisempaa parempi käsitys tieteen ja tekniikan lainalaisuuksista, sikäli kuin niitä saatetaan soveltaa jollakin teollisuudenalalla tai jonkin tietyn yrityksen toiminnassa”.

⁽¹⁹⁾ Tammikuussa 1994 viranomainen teki päätöksen N:o 4/94/KOL menettelysääntöjen ja aineellisten sääntöjen hyväksymisestä ja antamisesta valtiontuen alalla (suuntaviivat ETA-sopimuksen 61 ja 62 artiklan sekä pöytäkirjassa 3 olevan 1 artiklan soveltamista ja tulkitsemista varten). Sen 14 luvussa käsitellään tutkimus- ja kehitystukia, ja se vastaa pääasiassa yhteisön kehystä tutkimus- ja kehitystykseen myönnettävälle valtiontuella. Tämä päätös on julkaistu (Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä L 231, 3.9.1994, s. 1–84) ja sen ETA-täydennysosassa (N:o 32, 3.9.1994, s. 1).

Vaikka Turborouterista onkin tullut kaupallinen tietokoneohjelmisto, viranomainen katsoo, että rahoitus, jota RCN myönsi hankkeen nro 40049 kyseiselle alahankkeelle (”Menetelmät ja analyttiset välineet integroitujen kuljetus- ja logistiikkaketjujen suunnittelua ja toimintaa varten”), jossa kehitettiin Turborouter-tietokoneohjelmiston ensimmäinen versio, kohdistui tutkimus- ja kehitystykseen, joka voitiin määritellä vuonna 1994 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa tarkoitettu teolliseksi tutkimukseksi. Kuten viranomainen pani merkille päätöksessään N:o 60/06/KOL, ensimmäinen tietokoneohjelmisto kehitettiin alahankkeen ensimmäisessä vaiheessa jo vuonna 1996, joten ohjelmistoa on kehitetty edelleen ja myös markkinoitu. Näyttää kuitenkin siltä, ettei tältä pohjalta voida katsoa, että tuettu hanke nro 40049, jossa muun muassa kehitettiin Turborouter-tietokoneohjelmiston ensimmäinen versio, olisi suhteessa markkinoihin jotakin muuta kuin teollista tutkimusta, joksi RCN sen luokitteli. Viranomaisella ei ole syytä epäillä RCN:n arviota, jonka mukaan alahankkeessa ”Menetelmät ja analyttiset välineet integroitujen kuljetus- ja logistiikkaketjujen suunnittelua ja toimintaa varten” saatiin uusi tai aikaisempaa parempi käsitys tieteen ja tekniikan lainalaisuuksista, joita voidaan soveltaa jollakin teollisuudenalalla. Tämä tarkoittaa, että kyse on vuonna 1994 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa tarkoitettusta teollisesta tutkimuksesta.

Koska hanke nro 40049 oli teollista tutkimusta, RCN myönsi sille tukea 43,8 prosenttia hankkeen kustannuksista. Tämä tuki-intensiteetti jää suuntaviivoissa sallitun enimmäistukitason alapuolelle, sillä suuntaviivojen mukaan ”teolliselle perustutkimukselle saa myöntää tukea enintään 50 prosenttia hankkeen tai ohjelman kokonaiskustannuksista”.

Vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 luvun 5 kohdan 1 alakohdassa luetellaan tutkimus- ja kehitystoimien tuki-intensiteetin laskemista varten seuraavat tukikelpoiset kustannukset:

- henkilöstökustannukset (tutkijat, teknikot, muu avustava henkilökunta), jotka lasketaan hankkeen toteuttamiseen tarvittavan kokonaismäärän summana
- muut juoksevat kulut, jotka lasketaan samalla tavalla (materiaalikustannukset, tarvikkeet jne.)
- välineet ja laitteet, maa ja rakennukset
- konsulttipalvelut ja vastaavat palvelut, mukaan luettuna ostetut tutkimuspalvelut, tekniset asiantuntijapalvelut, patentit jne.
- muut yleiskustannukset, joita aiheutuu suoraan tutkimus- ja kehityshankkeen tai ohjelman toteuttamisesta.”

Norjan viranomaisten toimittamien tietojen perusteella hankkeen kustannukset, jotka otettiin huomioon laskettaessa myönnettävän tuen määrää, olivat vuonna 1994 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa tarkoitettuja tukikelpoisia kustannuksia. Asiakirjan *"Retningslinjer for Norges Forskningsråds behandling av brukerstyrte og næringsrettede prosjekter"* 3 jakso koski kustannuksia, jotka RCN voisi katsoa tukikelpoisiksi arvioidessaan hankkeelle myönnettävää tutkimus- ja kehitystukea. Niihin kuuluivat henkilöstökustannukset (tutkimus- ja kehitystyötä tekevän henkilökunnan eli hankkeeseen osallistuvien ja hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisten tutkijoiden, teknikkojen ja avustajien palkat ja sosiaalikulut), tutkimus- ja kehityspalvelujen hankintamenot (konsulttipalvelut ja vastaavat palvelut), toimintakulut (mukaan luettuna materiaalikustannukset ja muut, hankkeeseen suoraan liittyvät ja sen toteuttamisen kannalta tarpeelliset toimintakustannukset) sekä laitteet ja välineet, joita käytettiin vain tutkimus- ja kehitystyössä. Näin ollen viranomainen katsoo, että kuvaillut tukikelpoiset kustannukset vastaavat vuonna 1994 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa vahvistettua määritelmää.

Marintek-tutkimuslaitos toteutti koko hankkeen itse ilman, että siihen osallistui enää yksityisyrittäjiä tai että siinä olisi tehty yhteistyötä yksityisyrittäjien kanssa tutkimus- ja kehitystyön tässä vaiheessa.

Kuten muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittiin, vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen sekä "Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat" -tukiohjelman sääntöjen nojalla tutkimustulosten levittämiseen ei liittynyt kirjallista velvoitetta. Vaikka siis kantelun tekijän esittämä väite, jonka mukaan tutkimustuloksia ei toimitettu eteenpäin ja tutkimuslaitos Marintek sai omistusoikeudet ohjelman myymiseksi, pitää paikkansa, tuen myöntämisaikana sovellettuja tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen sääntöjä ei ole rikottu.

Näistä syistä viranomainen katsoo, että hankkeelle nro 40049 myönnetty tuki kuuluu "Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat" -tukiohjelmaan, sellaisena kuin sitä on muutettu vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 luvun pohjalta. Näin ollen tuki on myönnetty ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisella tavalla.

1.3.2 Turborouter-tietokoneohjelmiston myöhempään käyttöön liittyvät hankkeet

1.3.2.1 Päätöksessä N:o 60/06/KOL esiin tuodut viranomaisen epäilykset

Vuonna 2000 RCN myönsi tutkimus- ja kehitystukea kolmelle tutkimus- ja kehityshankkeelle, jotka koskivat Turborouter-tietokoneohjelmiston käyttöä ja jatkokehitystä. Kyseiset hankkeet olivat hanke nro 138811 ("AlgOpt"), hanke nro 144265 ("Shiplog II") sekä hanke nro 144214 ("Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten").

Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään N:o 60/06/KOL viranomainen toi esiin epäilyksiään, jotka koskivat tutkimus- ja kehityshankkeiden luokittelemista kilpailua edeltäväksi tutkimukseksi sekä kunkin hankkeen eri osien luokittelemista kunkin tutkimusluokan sisällä. Lisäksi viranomainen piti kyseenalaisena sitä, oliko tuki-intensiteettejä koskevia sääntöjä noudatettu ja oliko hankkeita rahoitettu vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen sekä ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti. Viranomainen suhtautui epäilevästi siihen, vastaisvatko pääasiassa luontoissuorituksina suoritettut yksityisten osallistujien rahoitusosuudet todella tutkimus- ja kehityshankkeiden parissa tehtyjä työtunteja vai katettiin niillä sen sijaan kyseisten yritysten toimintakustannuksia.

1.3.2.2 Asiaan sovellettavat tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen säännöt

RCN luokitteli kaikki kolme hanketta kilpailua edeltäväksi kehitystyöksi. Vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 luvun 1 kohdan 2 alakohdassa eroteltiin toisistaan kolme tutkimusluokkaa: perustutkimus ja kehitys, teollinen perustutkimus ja -kehitys sekä soveltava tutkimus ja kehitys. Soveltava tutkimus ja kehitys vastasi kilpailua edeltävän tutkimuksen käsitettä, jota on käytetty vuoden 1996 tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen hyväksymisestä lähtien. Kyseisen säännön mukaan soveltava tutkimus "käsittää tutkimuksen tai kokeellisen työn, joka pohjautuu teollisen perustutkimuksen tuloksiin ja jossa pyritään hankkimaan uutta tietoa, jolla helpotetaan tiettyjen käytännön tavoitteiden saavuttamista, kuten uusien tuotteiden, tuotantoprosessien tai palvelujen kehittämistä. Sen voidaan yleensä sanoa päättyvän ensimmäisen prototyypin kehittämiseen." Kehitykseksi katsotaan "työ, joka perustuu soveltavaan tutkimukseen ja jossa pyritään kehittämään uusia tai merkittävästi paranneltuja tuotteita, tuotantoprosesseja tai palveluja, jotka eivät kuitenkaan ole käytettävissä teollisesti eivätkä hyödynnettävissä kaupallisesti".

Vuonna 1994 hyväksytyjen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen 14 luvun 4 kohdassa määrätään sallituista tuki-intensiteeteistä. "EFTAn valvontaviranomainen arvioi tapauskohtaisesti, millainen tuki-intensiteetti voidaan hyväksyä. Arvioinnissa otetaan huomioon hankkeen tai ohjelman luonne, siihen liittyvät tekniset ja taloudelliset riskit, yleiset menettelytapoja koskevat näkökohdat, jotka liittyvät Euroopan teollisuuden kilpailukykyyn, sekä kilpailun vääristymisen vaara ja ETA-sopimuksen osapuolten väliseen kauppaan kohdistuvat vaikutukset. EFTAn valvontaviranomainen katsoo tällaisten riskien yleisen arvioinnin pohjalta, että teollisen perustutkimuksen tuki-intensiteetti voi olla soveltavien tutkimus- ja kehitystoimien tuki-intensiteettiä suurempi, koska jälkimmäiset liittyvät läheisemmin tutkimus- ja kehitystyön tulosten kaupallistamiseen, ja jos niitä tuetaan, ne saattavat aiheuttaa helpommin kilpailun ja kaupan vääristymistä." Vuonna 1994 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa otetaan huomioon nämä seikat, määrätään, ettei teollisen perustutkimuksen tuki-intensiteetti saa ylittää 50:tä prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista, ja todetaan, että mitä lähempänä tuettu toiminta on kaupallistamista, sitä pienempi tuki-intensiteetin on oltava. Vasta vuonna 1996 hyväksytyissä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa vahvistetaan, että kilpailua edeltäviin kehitystoimiin myönnettävän tuen bruttointensiteetti saa olla enintään 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.

1.3.2.3 Arvio siitä, myönnettiinkö tuki tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen mukaisesti ja käytettiinkö tukea väärin

a) Luokittelu kilpailua edeltäväksi kehitystyöksi

Kuten edellä on mainittu ja päätöksessä N:o 60/06/KOL on selostettu yksityiskohtaisesti, viranomaisen ilmoitti suhtautuvansa epäilevästi siihen, että hankkeet nro 138811 ("AlgOpt"), 144265 ("Shiplog II") ja 144214 ("Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten") oli luokiteltu kilpailua edeltäväksi kehitystoimiksi.

Päätöksessään N:o 60/06/KOL viranomaisen ilmoitti suhtautuvansa epäilevästi siihen, voidaanko kilpailua edeltävään vaiheeseen kuuluvan tuotteen sekä lopullisen kaupallisen tuotteen välille tehdä eroa tällaisissa tietotekniikkaa koskevissa hankkeissa. Norjan viranomaiset eivät ole selvittäneet, millaisesta erosta on oikein kyse. Ne ovat kuitenkin korostaneet, että hankkeiden luokittelu perustui hankkeiden perusteelliseen tarkasteluun ja arviointiin, joka tehtiin hankkeiden arviointia koskevien RCN:n menettelyjen ja suuntaviivojen mukaisesti. Viranomaisten toimittamien tietojen mukaan nämä suuntaviivat sisältävät viranomaisen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen säännöt.

RCN kertoi, että sillä on käytössään RCN:n toimien sisäinen laadunvalmistusjärjestelmä, jota kutsutaan nimellä Doksy. Se koostuu RCN:ssä noudatettavista suuntaviivoista, menettelyistä ja käytännöistä. Doksy sisältää muun muassa suuntaviivat tukikelpoisten hankkeiden tuki-intensiteetin määrittämiseksi. Tämän sisäisen asiakirjan (Doksy-5-6-1-4-IE) nimi on "Støtteandel etter EØS-bestemmelserStøtteandel etter EØS-bestemmelser" (ETA-sääntöjen mukaiset tukiosuudet), ja se vastaa viranomaisen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja. Tässä asiakirjassa käytetyt määritelmät ja niiden mukaiset tuki-intensiteetit vastaavat viranomaisen tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivojen mukaisia eri tutkimus- ja kehittämisvaiheiden määritelmiä. Kaikki RCN:lta tukea saavat hankkeet arvioidaan ja luokitellaan Doksy-järjestelmän suuntaviivojen mukaisesti.

Vuodesta 1999 lähtien kaikkien hankkeiden arvioinnissa on käytetty Doksy 5-6-1-4-IE ohjeiden lisäksi tietokonejärjestelmää nimeltä Provis, joka kuvataan Doksy-asiakirjassa nro 5-6-1-2-EE ("Projektvurdering i Provis"). Provis-sääntöjen mukaan kutakin hanketta arvioidaan yhdentoista eri perusteen pohjalta⁽²⁰⁾. Provis-järjestelmässä kuhunkin arviointiperusteeseen sovelletaan useita kriteereitä tai ominaisuuksia. Niiden avulla määritellään,

⁽²⁰⁾ Provis-hankearviointia koskevissa suuntaviivoissa otetaan huomioon monia näkökohtia: i) hankkeen yleinen laatu, ii) merkittäviin kriteereihin, kuten innovatiivisuuteen, tutkimuksen tasoon ja sisältöön, kansainvälisyyteen, kaupalliseen arvoon, sosioekonomisiin vaikutuksiin ja riskeihin perustuva arvio hankkeesta, iii) tuen vaikutus, iv) hankkeen merkitys ohjelmalle ja kyseiselle erikoisalalle sekä v) tukikelpoisuus.

missä määrin hanke täyttää kyseiset arviointiperusteet. Yksi tärkeimmistä tutkimushankkeiden luokitteluun liittyvistä arviointiperusteista on tutkimuksen sisältö.

Tutkimuksen sisällön arviointia koskevan oppaan kuvauksessa Doksy-asiakirjassa 5-6-1-2-IE korostetaan, että "tutkimuksen sisällystä ilmenee, missä määrin hankkeella tuotetaan uutta tietoa". RCN:n toimittamien tietojen mukaan tämä peruste liittyy suoraan tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoissa esitettyyn kuvaukseen, jossa vaatimukseksi asetetaan se, että toiminnan pitää "tähdätä uuden tiedon tuottamiseen".

RCN on ilmoittanut viranomaiselle, että hankkeet arvioitiin perusteellisesti hankkeiden arviointia koskevien RCN:n menettelyjen ja suuntaviivojen mukaisella tavalla, tarkemmin sanottuna noudattaen sisäisissä Doksy- ja Provis-asiakirjoissa asetettuja vaatimuksia, jotka vastaavat tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja.

Viranomaisen ei ole voinut vahvistaa niiden tietojen pohjalta, joita tuotiin esiin ennen muodollista tutkintamenettelyä ja sen kuluessa, että hankkeiden hallinnoinnissa tai arvioinnissa olisi tapahtunut virheitä. Ottaen huomioon edellä kuvatut työskentelytavat sekä sen, ettei asiasta ole esitetty vakuuttavia todisteita ja että RCN:n työntekijät ovat päteviä hoitamaan työtehtäviään, viranomaisella ei ole syytä katsoa, että RCN:n henkilökunta olisi tehnyt virheen luokitellessaan hankkeet kilpailua edeltäväksi tutkimukseksi.

b) Tukea saavien yritysten osallistuminen ja tuki-intensiteetit

Tukea saavien yritysten osallistuminen ja tuki-intensiteetit

Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään N:o 60/06/KOL viranomaisen toi esiin epäilyksensä yritysten osallistumisesta tutkimushankkeeseen. Sen mielestä olisi ollut perusteltua olettaa, että tutkimuslaitos Marintekin oma henkilökunta olisi tehnyt suurimman osan työstä. Tämä olisi tarkoittanut periaatteessa sitä, että hankkeeseen osallistuvien merenkulkualan yritysten työntekijät eli tietokoneohjelmiston loppukäyttäjät olisivat mitä todennäköisimmin työskennelleet käyttäjien tarpeiden määrittelyn ja/tai jossakin määrin testauksen parissa. Siksi viranomaisen epäily, olisiko hankkeen kokonaiskustannuksia kasvatettu näennäisesti, jotta hankkeelle olisi saatu enemmän rahoitusta.

Norjan viranomaiset toimittivat viranomaiselle jäljennökset kustannusraporteista, jotka hankkeeseen osallistuvien yritysten oli toimitettava RCN:lle kolmesti vuodessa. Niissä ilmoitettiin hankkeen kustannukset, vahvistettiin hankkeeseen osallistuneet henkilöt sekä ilmoitettiin kunkin henkilön tekemien työtuntien määrä ja hanketililtä veloitetut kulut työtuntia kohden. Norjan viranomaisten toimittamien selvitysten mukaan hankkeesta vastaava henkilö allekirjoittaa nämä raportit ja tilintarkastaja tarkastaa ja allekirjoittaa ne vuoden lopussa. Yrityksille myönnettiin raporttien perusteella tutkimus- ja kehitystukea, eikä viranomaisella ole syytä epäillä näiden raporttien todenmukaisuutta.

Vaikka yleisesti ottaen voidaankin katsoa, että tutkimushankkeiden aikana olisi suotavaa toteuttaa tiettyjä valvontatoimia, joilla varmistettaisiin kustannusraporttien pitävän paikkansa, viranomaisen katsoo RCN:n noudattaneen asianmukaisesti vuonna 1994 hyväksytyttä tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja, joissa ei edellytetä muiden tarkistusten tekemistä.

1.4 Päätelmät

Edellä esitetyn arvioinnin perusteella viranomaisen katsoo, että edellä mainituille tutkimus- ja kehityshankkeille myönnettiin tukea noudattaen käytössä olevan ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelman sääntöjä, jotka vastasivat asiaan sovellettavia tutkimus- ja kehitystuen suuntaviivoja. Viranomaisen ei voinut osoittaa tämän muodollisen tutkintamenettelyn aikana, että tahot, jotka saivat tutkimus- ja kehitystukea hankkeisiin nro 40049 (*”Strategiset toimet meriliikenteen ja logistiikan alalla”*), 138811 (*”AlgOpt”*), 144265 (*”Shiplog II”*) ja 144214 (*”Kokoelma optimointirutiineja kuljetusaikataulujen suunnittelua varten”*), olisivat käyttäneet tukea tukiohjelman tai ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan vastaisella tavalla.

Koska hankkeille myönnettiin ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelman mukaista valtiontukea eikä yksit-

täistä tukea, ei ole tarpeen arvioida, olisiko myönnetty tuki ollut sääntöjenmukaista, jos se ei olisi kuulunut tukiohjelman soveltamisalaan,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

EFTAn valvontaviranomainen on päättänyt lopettaa valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 2 kohdan nojalla muodollisen tutkintamenettelyn, joka koskee tutkimus- ja kehitystukea, jota Norjan tutkimusneuvosto on myöntänyt Turborouter-tietokoneohjelmiston kehittämisen yhteydessä, sillä kyseistä tukea myönnettiin noudattaen voimassa olevan ”Teollisuuden tutkimus- ja kehitysohjelmat” -tukiohjelman sääntöjä, jotka vastaavat ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohtaa sekä tutkimukseen ja kehitykseen myönnettävän valtiontuen suuntaviivoja.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Norjan kuningaskunnalle.

3 artikla

Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen.

Tehty Brysselissä 18 päivänä huhtikuuta 2007.

EFTAn valvontaviranomaisen puolesta

Bjørn T. GRYDELAND
Puheenjohtaja

Kurt JÄGER
Kollegion jäsen

EFTAn VALVONTAVIRANOMAISEN PÄÄTÖS

N:o 155/07/KOL,

tehty 3 päivänä toukokuuta 2007,

valtioneusta, joka on myönnetty arvonlisäverohyvityksiä koskevan Norjan lain pykälän nojalla
(Norja)

EFTAn VALVONTAVIRANOMAINEN ⁽¹⁾, joka

sekä katsoo seuraavaa:

OTTAA HUOMIOON Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ⁽²⁾ ja erityisesti sen 61–63 artiklan sekä pöytäkirjan 26,

OTTAA HUOMIOON EFTAn jäsenvaltioiden sopimuksen valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta ⁽³⁾ ja erityisesti sen 24 artiklan,

OTTAA HUOMIOON valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 2 kohdan sekä II osan 4 artiklan 4 kohdan, 6 artiklan, 7 artiklan 5 kohdan sekä 10 ja 14 artiklan,

OTTAA HUOMIOON valvontaviranomaisen suuntaviivat ⁽⁴⁾ ETA-sopimuksen 61 ja 62 artiklan soveltamisesta ja tulkinnasta,

OTTAA HUOMIOON valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan II osan 27 artiklassa tarkoitetuista täytäntöönpanosäännöksistä 14 päivänä heinäkuuta 2004 tehdyn valvontaviranomaisen päätöksen,

OTTAA HUOMIOON arvonlisäverohyvityksiä koskevan Norjan lain pykälää koskevan muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta 19 päivänä heinäkuuta 2006 tehdyn valvontaviranomaisen päätöksen N:o 225/06/KOL ⁽⁵⁾,

ON KEHOTTANUT Norjaa ja asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä päätöksestä ja ottaa huomioon Norjan viranomaisten huomautukset,

⁽¹⁾ Jäljempänä 'valvontaviranomainen'.

⁽²⁾ Jäljempänä 'ETA-sopimus'.

⁽³⁾ Jäljempänä 'valvonta- ja tuomioistuin sopimus'.

⁽⁴⁾ Suuntaviivat ETA-sopimuksen 61 ja 62 artiklan sekä valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan 1 artiklan soveltamista ja tulkintamista varten, EFTAn valvontaviranomainen hyväksynyt ja julkaissut 19 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL L 231, 3.9.1994, ja ETA-täydennysosa N:o 32, 3.9.1994). Suuntaviivoja on muutettu viimeksi 7. helmikuuta 2007. Jäljempänä 'valtioneustien suuntaviivat'.

⁽⁵⁾ EUVL C 305, 14.12.2006, ja ETA-täydennysosa N:o 32, 14.12.2006, s. 1.

I TAUSTA

1. Menettely

Valvontaviranomainen vastaanotti 16 päivänä lokakuuta 2003 päivätyllä kirjeellä kantelun, jossa väitettiin, että tietynlaiset koulut, jotka kilpailevat kantelijan kanssa erityispalvelujen tarjoamisesta offshore-alalle, saavat valtioneusta arvonlisäverohyvityksiä koskevan lain ⁽⁶⁾ 3 pykälässä säädettyinä tuotantopanoksista maksetun veron hyvityksinä. Kunnalliset koulut, jotka kilpailevat muiden yritysten kanssa tiettyjen alv:stä vapautettujen koulutuspalvelujen tarjoamisesta, saavat hyvityksiä tuotantopanoksiin sisältyvästä alv:stä, jota ne ovat maksaneet kaupallisesti tarjoamiensa palveluiden yhteydessä hankkimistaan tavaroista ja palveluista. Hyvityksiä ei myönnetä kyseisten koulujen kanssa kilpaileville yksityisille yrityksille. Valvontaviranomainen vastaanotti kirjeen ja kirjasi sen saapuneiksi 20 päivänä lokakuuta 2003 (asiakirja nro 03-7325 A).

Asiasta käydyin kirjeenvaihdon ⁽⁷⁾ jälkeen valvontaviranomainen ilmoitti Norjan viranomaisille 19 päivänä heinäkuuta 2006 päivätyllä kirjeellä (tapahtuma nro 363440) päätöksestään N:o 225/06/KOL, jolla se aloitti valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan II osan 4 artiklan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn. Menettely koski arvonlisäverohyvityksiä koskevan Norjan lain 3 pykälää.

Norjan viranomaiset esittivät 18 päivänä syyskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä (tapahtuma nro 388922) huomautuksensa kyseisestä päätöksestä.

Valvontaviranomaisen päätös N:o 225/06/KOL julkaistiin 14 päivänä joulukuuta 2006 Euroopan unionin virallisessa lehdessä C 305 ja samana päivänä myös ETA-täydennysosassa N:o 62. Kolmannet eivät esittäneet asiasta lisähuomautuksia päätöksen julkaisemisen jälkeen.

2. Alv:tä ja alv-hyvityksiä koskeva Norjan lainsäädäntö

Alv-hyvityksiä koskeva laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Sen tarkoituksena on lieventää alv-laista johtuvia kilpailun vääristymiä.

⁽⁶⁾ Paikallis- ja alueviranomaisille myönnettävistä arvonlisäverohyvityksistä 12 päivänä joulukuuta 2003 säädetty laki N:o 108 (*Low om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv*). Jäljempänä 'alv-hyvityksiä koskeva laki'.

⁽⁷⁾ Ks. lisätietoja valvontaviranomaisen päätöksestä N:o 225/06/KOL (EUVL C 305, 14.12.2006).

Alv on kulutusvero, joka määräytyy täsmällisesti suhteellisenä osuutena tavaroiden ja palvelujen hinnasta riippumatta siitä, kuinka monta liiketointa tuotanto- tai jakeluprosessissa toteutetaan ennen vaihetta, jossa vero kannetaan lopulliselta asiakkaalta.

Pääsääntönä on, että kauppa tai liiketoimintaa harjoittavan henkilön, jonka on rekisteröidyttävä arvonlisäverovelvolliseksi, jäljempänä 'verovelvollinen', on laskettava ja maksettava veroa alv-lain soveltamisalaan kuuluvien tavaroiden ja palveluiden myynnistä⁽¹⁾. Hän voi vähentää myynnistä suoritettavasta verosta yrityksen käyttöön tarkoitetuista tavaroista ja palveluista kannettavan tuotantopanoksista maksettavan veron⁽²⁾. Alv-järjestelmässä kaikkien verovelvollisten tavaroista ja palveluista kannetaan siten samansuuruisia veroa. Tasapuolisuus onkin yksi alv-järjestelmän pääpiirteistä.

Alv-lain I luvun 5, 5 a ja 5 b pykälällä tietyt liiketoimet jätetään kuitenkin lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaisia liiketoimia ovat tiettyjen laitosten, organisaatioiden jne. harjoittama myynti⁽³⁾, kiinteistöjen tai kiinteää omaisuutta koskevien oikeuksien luovutus ja vuokraus sekä tiettyjen palvelujen tarjoaminen. Viimeksi mainittuja ovat muun muassa terveydenhoito-palvelut ja terveydenhoitoon liittyvät palvelut, sosiaalipalvelut, koulutuspalvelut, rahoituspalvelut, julkisen vallan käyttöön liittyvät palvelut, palvelut, jotka tarjotaan oikeutena käydä teatteri-, ooppera-, baletti-, elokuva- ja sirkusnäytöksissä sekä gallerioissa ja museoissa pidettävissä näyttelyissä, arpajaispalvelut ja palvelut, jotka liittyvät ruokailupalvelujen tarjoamiseen koulujen ja muiden oppilaitosten ruokaloissa⁽⁴⁾.

Edellä esitetystä seuraa, että kaikkien verovelvollisten, jotka tarjoavat alv-lain soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjä tavaroita ja palveluita, maksavat tuotantopanoksista veroa hankkimistaan tavaroista ja palveluista mutta eivät voi vähentää sitä verovelastaan, koska verovelvollinen on kyseisten hankintojen tapauksessa lopullinen asiakas.

Alv-vapautuksen vuoksi vapautuksen piiriin kuuluvien tavaroiden ja palveluiden toimittajien on maksettava hankkimistaan palveluista ja tavaroista tuotantopanoksista maksettavaa veroa kuten kuka tahansa lopullinen asiakas (ja ilman mahdollisuutta veloittaa myynnistä suoritettavaa veroa lopullisilta asiakkailta). Tämä alv-vapautusten looginen seuraus on kuitenkin vääristänyt kilpailua toisella tasolla. Kuten muut verovapautuksen piiriin

⁽¹⁾ Arvonlisäverolain III luvun 10 pykälän momentti. Ks. tältä osin alv-lain IV luku yhdessä sen I luvun kanssa.

⁽²⁾ Alv-lain VI luvun 21 pykälän.

⁽³⁾ Alv-lain 5 pykälän mukaan tiettyjen yksiköiden, kuten museoiden, teattereiden, voittoa tavoittelemattomien yhdistysten jne. harjoittama myynti on vapautettu alv:stä. Alv-lain 5 pykälän 2 momentissa säädetään, että valtiovarainministeriö voi antaa asetuksia, joilla rajoitetaan ja täydennetään ensimmäisen alamomentin säännösten soveltamista, ja säätää, että ensimmäisen alamomentin f alamomentissa tarkoitettujen yritysten on poikkeuksellisesti laskettava ja maksettava myynnistä suoritettavaa veroa, jos alv-vapautus aiheuttaa merkittävää kilpailun vääristymistä suhteessa muihin rekisteröityneisiin yrityksiin, jotka toimittavat vastaavia tavaroita ja tarjoavat vastaavia palveluita.

⁽⁴⁾ Ks. alv-lain 5 b pykälä.

kuuluvat integroituneet yritykset, julkisyhteisöillä on kannustin tehdä nk. *in-house*-hankintoja⁽⁵⁾ eli julkisyhteisön sisäisiä hankintoja sen sijaan, että ne hankkisivat palveluita tai tavaroita markkinoilta. Norjan viranomaiset säätivät alv-hyvityksiä koskevan lain luodakseen järjestelmän, jossa toimijoilla ei ole erityistä kannustinta tuottaa tavaroita tai palveluita omien resurssiensa turvin ulkoisten hankintojen sijaan.

Alv-hyvityksiä koskevan lain 2 pykälässä luetellaan tyhjentävästi kaikki lain soveltamisalaan kuuluvat toimijat:

- a) paikallis- ja alueviranomaiset, jotka harjoittavat paikallista tai alueellista toimintaa, jossa kunnanvaltuusto tai lääninhallitus tai muu valtuusto on paikallishallintolain⁽⁶⁾ tai muun paikallishallintoa koskevan erityislainsäädännön nojalla ylin elin;
- b) paikallishallintolain tai muun paikallishallintoa koskevan erityislainsäädännön mukaisesti perustetut kuntayhtymät;
- c) yksityiset tai voittoa tavoittelemattomat yritykset siltä osin kuin ne tarjoavat paikallis- tai alueviranomaisten lakisäteisiin velvoitteisiin kuuluvia terveydenhoito-, opetus- tai sosiaalipalveluita;
- d) päivähoitolain⁽⁷⁾ 6 pykälässä mainitut päivähoitolaitokset;
- e) kirkkovaltuusto (*Kirkelig fellelsråd*).

Norjan valtio korvaa alv-hyvityksiä koskevan lain 3 pykälän ja 4 pykälän 2 momentin nojalla tuotantopanoksista maksettavan veron, jota alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisalaan kuuluvat verovelvolliset maksavat ostaessaan tavaroita ja palveluita muilta verovelvollisilta, silloin kun näillä ei ole alv-lain mukaisen verovapautuksen vuoksi oikeutta tuotantopanoksista maksettavan veron vähennykseen⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ *In-house*-hankintoja ei katsota alv-velvollisuuden piiriin kuuluviksi liiketoimiksi.

⁽⁶⁾ Paikallishallinnosta 25. syyskuuta 1992 annettu laki N:o 107 (*Lov om kommuner og fylkeskommuner*).

⁽⁷⁾ Päivähoitolaitoksista 17. kesäkuuta 2005 annettu laki N:o 64 (*Lov om barnehager*).

⁽⁸⁾ Norjan alv-järjestelmän toimintaa käsitellään yksityiskohtaisemmin päätöksen N:o 225/06/KOL I jaksos 2 kohdassa (s. 2) "*Legal framework on VAT and VAT compensation in Norway*".

3. Epäilykset, joita valvontaviranomainen esitti muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyssä päätöksessä

Valvontaviranomainen katsoi alustavasti alv-hyvityksiä koskevan lain 3 pykälää koskevan muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tekemässään päätöksessä N:o 225/06/KOL, että alv-hyvityksiä koskevan lain 3 pykälässä säädetty tuotantopanoksista maksettavan veron hyvitys oli ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Valvontaviranomainen katsoi, että alv-hyvityksiä koskevan lain nojalla myönnetty hyvitys maksettiin valtion varoista, jotka valtio maksoi valtion talousarviosta. Valvontaviranomaisen mukaan sillä, tasapainotetaanko valtiolle hyvityksestä aiheutuneita kustannuksia paikallis- ja alueviranomaisille siirrettävien varojen vähentämisellä, ei sinänsä ollut merkitystä päätöksessä esitetyn arvioinnin kannalta.

Valvontaviranomainen katsoi lisäksi, että Norjan viranomaiset myöntävät taloudellisen yrityksille, jotka eivät ole arvonlisäverovelvollisia mutta jotka kuuluvat alv-hyvityksiä koskevan lain 2 pykälän soveltamisalaan, siltä osin kuin ne maksavat tavara- ja palveluhankintoja koskevasta tuotantopanoksista maksettavasta verosta hyvityksiä niille.

Arvioidessaan tuen valikoivuutta valvontaviranomainen esitti epäilyjä siitä, voitiinko alv-hyvitystä, jonka se katsoi aineellisesti valikoivaksi toimenpiteeksi, perustella alv-järjestelmän luonteella ja toimintatavalla eli voitiinko hyvitys katsoa alv-järjestelmään sisältyvien tavoitteiden mukaiseksi tai oliko sille asetettu muita tavoitteita, jotka eivät liittyneet itse järjestelmään. Norjan viranomaisten antamien selvitysten mukaan alv-hyvitystä koskevan lain tarkoituksena oli helpottaa ja tukea alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisalaan kuuluvien verovelvollisten päätöstä siitä, kannattaisiko niiden tehdä *in-house*-hankintoja vai hankkia tavarat ja palvelut muualta ja maksaa niistä alv:ta. Valvontaviranomaisella ei ollut varmuutta siitä, voitiinko tämän tarkoituksen katsoa kuuluvan varsinaisen alv-järjestelmän luonteeseen ja loogiikkaan, sillä alv on yksi kulutusveroista. Valvontaviranomaisen alustavan näkemyksen mukaan alv-hyvitys ei ollut varsinaisesti osa vuonna 1970 perustettua alv-järjestelmää vaan erillinen toimenpide, joka otettiin käyttöön myöhemmin tiettyjen alv-järjestelmästä aiheutuneiden vääristymien oikaisemiseksi.

Valvontaviranomainen huomautti, että vaikka alv-hyvitys lievensi vääristymiä kuntien hankintojen osalta, se vääristi kilpailua sellaisten yritysten välillä, jotka harjoittivat samaa taloudellista toimintaa alv-vapautuksen piiriin kuuluvilla aloilla.

Valvontaviranomainen muistutti, että alv-hyvitysjärjestelmän edunsaajat voivat periaatteessa saada hyvitystä tuotantopanoksiin sisältyvästä alv:sta järjestelmään liittyvien ehtojen mukaisesti riippumatta siitä, vaikuttaako kyseisillä aloilla toimiville oikeushenkilöille myönnetty tuki kauppaan. Osa alv-hyvityksiä koskevan lain kattamista aloista on osittain tai kokonaan ETA:n laajuisen kilpailun kohteena. Näillä aloilla toimiville yrityksille myönnetty tuki voi sen vuoksi vaikuttaa ETA-sopimuksen sopi-

muspuolten väliseen kauppaan. Valvontaviranomaisen tehtävänä oli arvioida järjestelmää kokonaisuutena eikä sen soveltamista sen kattamiin yksittäisiin aloihin. Valvontaviranomainen katsoi oikeuskäytännön perusteella alustavasti, että koska alv-hyvityksiä koskevalla lailla luotiin koko maan kattava yleinen järjestelmä, se pystyi vaikuttamaan sopimuspuolten väliseen kauppaan.

Valvontaviranomainen esitti epäilyjä myös siitä, voitiinko tuotantopanoksista maksettavan veron hyvitys katsoa ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyjen poikkeusten perusteella ETA-sopimuksen valtioneuvoston mukaiseksi. Lisäksi vaikka tuen voitiin mahdollisesti joissakin tilanteissa katsoa soveltuvan ETA-sopimuksen toimintaan ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdan poikkeuksen perusteella, valvontaviranomainen katsoi myös alustavasti, ettei kyseisellä määräyksellä voitu perustella koko alv-hyvityksiä koskevan lain mukaisen järjestelmän soveltuvuutta ETA-sopimuksen toimintaan.

4. Norjan viranomaisten huomautukset

Norjan viranomaiset toimittivat 18 päivänä syyskuuta 2006 päivätyllä kirjeellä (tapahtuma nro 388922) huomautuksia valvontaviranomaisen päätöksestä aloittaa muodollinen tutkintamenettely. Huomautukset jaettiin kolmeen ryhmään:

4.1 Alv-hyvitysjärjestelmän tausta

Norjan viranomaisten mukaan alv on yleinen vero, jota sovelletaan periaatteessa kaikkeen kaupalliseen toimintaan, johon liittyy tavaroiden valmistusta ja jakelua sekä palveluiden tarjoamista. Kuluihin sisältyvä alv voidaan palauttaa vain siltä osin kuin veronmaksaja tarjoaa alv-velvollisuuden piiriin kuuluvia palveluita. Tällä hetkellä voimassa olevien alv-sääntöjen mukaan valtaosa kuntasektorilla harjoitettavasta toiminnasta on jätetty alv-velvollisuuden ulkopuolelle:

”Kuntatasolla harjoitettava toiminta jää yleensä alv-järjestelmän ulkopuolelle. Kuntien perustoiminnot, kuten terveystoiminta, koulutus ja sosiaalipalvelut, eivät kuulu alv-velvollisuuden piiriin. Taloudellinen toiminta, johon kunnat osallistuvat viranomaisena, eivät kuulu alv:n piiriin. Kuntien maksamaa alv:ta, joka liittyy verosta vapautettuun tai muuhun kuin verotettavaan toimintaan, ei voida periä takaisin. Niistä voidaan käyttää nimitystä 'alv:sta aiheutuvat piilokustannukset'. Tämä voidaan nähdä myös alv-järjestelmään liittyvänä poikkeamana. Koska alv-järjestelmän otaksutaan noudattavan tasapuolisuuden periaatetta, kuntien alv-kohtelu voi vääristää kilpailua. Se, että kunnat eivät ehkä peri takaisin yksityisen sektorin tarjoamista tuotantopanoksista maksettua alv:ta, saattaa johtaa siihen, että viranomaiset huolehtivat itse alv-velvollisuuden piiriin kuuluvista palveluista sen sijaan, että ne hankkisivat kyseiset palvelut yksityiseltä sektorilta.”

Norjan viranomaisten mukaan sillä, että yleisestä alv-hyvitysjärjestelmästä maksetaan kunnille hyvityksiä kaikista tavaroista ja palveluista kannettavasta tuotantopanoksista maksettavasta verosta, pyritään luomaan tasapuoliset edellytykset *in-house*-hankinnoille ja ulkoisille hankinnoille.

”Alv ei enää vääristä kuntien viranomaisten päätöksentekoa siitä, hoitavatko ne palvelut in-house-hankintoina vai hankkivatko ne alv-velvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut yksityisiltä palveluntarjoajilta. [...] Tasapuolisuus voidaan katsoa alv-hyvitysjärjestelmän tavoitteeksi.”

Norjan viranomaiset korostivat jo alustavassa tutkintavaiheessa esittämänsä näkemystä, jonka mukaan alv-hyvitysjärjestelmässä ei ole kyse alv-hyvityksiä koskevan lain 2 pykälän soveltamisalaan kuuluville yrityksille suunnatusta tukitoimenpiteestä. Tätä näkemystä perustellaan sillä, että kun yleinen alv-hyvitysjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2004, kuntien vuotuisia talousarviomäärärahoja vähennettiin vastaavasti suhteessa tuotantopanoksista maksettavan veron hyvitysten odotettavissa olevaan määrään. Alv-hyvitysjärjestelmä ei sen vuoksi vaikuta valtion tuloihin. Järjestelmää voidaan kuvata omarahoitteisena järjestelmänä, joka perustuu alennuksista/hyvityksistä aiheutuvien kustannusten jakoon kunnille.

4.2 ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki

Norjan viranomaiset ilmoittivat 18 päivänä syyskuuta 2006 päivätyssä kirjeessä, että ne eivät yhdy valvontaviranomaisen näkemykseen, jonka mukaan alv-hyvityksiä koskeva laki olisi katsottava valtiontueksi. Norjan viranomaiset perustelivat kantansa seuraavasti:

Taloudellinen etu

Norjan viranomaiset katsovat, ettei alv-hyvitystä ole perusteltua luokitella eduksi, joka vapauttaisi yritykset maksuista, jotka niiden olisi yleensä kustannettava talousarviostaan. Koska kunnat rahoittavat alv-hyvitysjärjestelmän itse yleisten avustusten pienentämisen muodossa, niille ei todellisuudessa myönnetä taloudellista etua. Alv-hyvitysjärjestelmä ei myöskään aiheuta alennuksia veron määrään eikä veronmaksun lykkäämistä. Norjan viranomaiset katsovat sen vuoksi, että alv-hyvitysjärjestelmää ei voida verrata toimenpiteisiin, jotka keventävät edunsaajan verorasitusta tosiasiallisesti.

Valikoivuus

Alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisala on rajattu tarkoin, sillä siinä säädettyjä hyvityksiä hankituista tuotantopanoksista maksettavasta verosta voidaan myöntää vain lain 2 pykälän soveltamisalaan kuuluville oikeushenkilöille.

Valikoivaa verotustoimenpidettä voidaan kuitenkin perustella kyseisen verojärjestelmän luonteella tai taloudellisella rakenteella. Norjan viranomaiset katsoivat, että valvontaviranomainen jätti näkemyksessään, jonka mukaan alv-hyvitys ei ole alv-järjestelmän osa, ottamatta huomioon niiden näkemyksen, jonka mukaan alv-hyvityksen voidaan katsoa olevan sopusoinnussa koko alv-järjestelmän luonteen ja toimintatavan kanssa. Norjan viranomaiset vastustivat tätä toteamusta viitaten valvontaviran-

omaisen antamien valtiontuen suuntaviivojen 17 B.3.1 kohtaan ja sitä seuraaviin kohtiin, joissa käsitellään eriytettyihin toimenpiteisiin liittyviä eri näkökohtia. Norjan viranomaisten mukaan alv-hyvitystä voidaan perustella kyseisen verojärjestelmän luonteella tai taloudellisella rakenteella. Ne viittasivat tältä osin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen annettujen suuntaviivojen 17B.3.4 lukuun. Tasapuolisuus ja syrjimättömyys ovat alv-järjestelmän peruseriaatteita. Norjan viranomaiset ovat sen vuoksi sitä mieltä, että tasapuolisuuden voidaan katsoa olevan erottamaton osa alv-järjestelmää. Tasapuolisuus, joka on erottamaton osa alv-järjestelmää, on myös alv-hyvitysjärjestelmälle asetettu tavoite. Norjan viranomaisten näkemyksen mukaan alv-hyvitysjärjestelmän voidaan sen vuoksi perustellusti katsoa olevan sopusoinnussa varsinaisen alv-järjestelmän luonteen ja toimintatavan kanssa.

Norjan viranomaiset totesivat lisäksi, että jos alv-hyvitysjärjestelmä olisi poistettava käytöstä, alv-järjestelmä aiheuttaisi jälleen kilpailun vääristymistä: ”Se seikka, että kunnat eivät voisi periä takaisin tuotantopanoksista maksamaansa alv:ta vääristäisi kuntien viranomaisten päätöksentekoa siitä, hoitavatko ne palvelut in-house-hankintoina vai hankkivatko ne alv-velvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut yksityisiltä palveluntarjoajilta.”

Norjan viranomaiset huomauttivat, että nk. Rattsø-komitea arvioi useita potentiaalisia toimenpiteitä, joilla voitaisiin lieventää alv-järjestelmästä aiheutuvia kilpailunvääristymiä, ja päätti lopulta, että alv-hyvitysjärjestelmä olisi niistä sopivin vaihtoehto (1). Yksi komitean arvioimista potentiaalisista toimenpiteistä oli kunnille myönnetyn tuotantopanoksiin sisältyvän alv:n vähennysoikeuden laajentaminen. Toinen vaihtoehto oli yleisen alv-velvollisuuden ulottaminen myös kuntiin. Rattsø-komitea päätti olla laajentamatta kuntien oikeutta vähentää tuotantopanoksiin sisältyvä alv veroista, sillä se olisi aiheuttanut häiriötä alv:n kantamiseen yleisenä verona. Lisäksi otettiin huomioon se, että tällainen toimenpide voisi saada aikaan painetta muiden ryhmien suunnalta. Rattsø-komitea ei myöskään päätenyt sisällyttämään kuntia yleisen alv-velvollisuuden piiriin. Komitea otti huomioon muun muassa sen, että koska monia kunnallisia palveluita tarjotaan maksutta, alv:lle ei ole käytettävissä laskentaperustaa:

”Kuntien vähennysoikeuksien laajentaminen ja kuntien sisällyttäminen yleisen alv-velvollisuuden piiriin olisivat molemmat alv-järjestelmän puitteissa toteutettavia ratkaisuja. Tällaisten toimenpiteiden peruste – alv-järjestelmästä aiheutuvan kilpailun vääristymisen lieventäminen – olisi kuitenkin täsmälleen sama kuin alv-hyvitysjärjestelmäm. Hyvitysjärjestelmän ja tuotantopanoksista maksettavan veron vähennysoikeuden laajentamisen välillä ei taloudelliselta kannalta ole eroa. Ministeriö pitääkin mahdollisena, että alv-hyvitysjärjestelmän käyttöönotolla sinänsä ei ole seurauksia.”

(1) *Norges Offentlige Utredninger (NOU) 2003: 3, Merverdiavgiften og kommunene, Konkurranseridninger mellom kommuner og private, jäljempänä 'Rattsø-raportti'.*

Vaikutus kauppaan

Norjan viranomaiset kritisoivat valvontaviranomaisen arviointia perusteista, joita käytetään tarkasteltaessa kauppaan kohdistuvia vaikutuksia.

”Alv-hyvitysjärjestelmän kautta maksetaan pääasiassa korvauksia kunnille niiden lakisääteiseen toimintaan liittyvistä tavara- ja palveluhankinnoista kannettavasta tuotantopanoksista maksettavasta verosta. Kuntien on huolehdittava tiettyjen lakisääteisten palveluiden tarjoamisesta. Kyse on erityisesti koulutus-, terveys- ja sosiaalipalveluista. Esimerkiksi terveyspalveluiden alalla kuntien odotetaan tarjoavan muun muassa yleislääkäripalveluita, sairaanhoitopalveluita, kätilöpalveluita ja hoitolaitospalveluita. Sosiaalialalla kuntien on tarjottava edunsaajille käytännön ja taloudellista tukea, esim. sosiaalisen asuntotuotannon muodossa.”

”Alv-hyvityksiä koskevan lain 2 ja 3 pykälän nojalla alv-hyvityksiä voidaan myöntää myös kunnille, jotka harjoittavat muuta kuin lakisääteistä toimintaa. Läänien kunnallisten koulujen tarjoaman erityisopetuksen lisäksi ministeriö ei kuitenkaan ole tietoinen sellaisista alv-järjestelmän soveltamisalaan kuulumattomista aloista, joiden osalta olisi tutkittava, kilpailevatko niillä toimivat alv-hyvitysten saajat palveluidensa tarjoamisessa muiden ETA-alueella sijaitsevien yritysten kanssa.”

Norjan viranomaiset katsoivat sen vuoksi, että aloilla, jotka on vapautettu alv-lain soveltamisesta, toimii vain harvoja Euroopassa sijaitseviin Norjan naapurimaihin sijoittautuneita yrityksiä, jotka kilpailisivat palveluiden tarjoamisessa alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisalaan kuuluvien norjalaisten yritysten kanssa. Myös sellaisilla tekijöillä kuin fyysinen etäisyys palveluntarjoajaan, kielivaikeudet ja muut kulttuurisidonnaisuudet on ratkaiseva vaikutus palveluntarjoajan valintaan.

Norjan viranomaisten mukaan sitä, että norjalaisten yritysten ja muiden ETA:ssa sijaitsevien yritysten välillä on erittäin vähän kilpailua alv-vapautuksen piiriin kuuluvilla aloilla, olisi pidettävä merkityksellisenä seikkana laadittaessa totuudenmukaista arviointia alv-hyvitysjärjestelmästä ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisin perustein.

Norjan viranomaiset olivatkin siinä käsityksessä, että alv:stä vapautetuilla aloilla toimiville yrityksille myönnetyn alv-hyvityksen ei voida katsoa voivan vaikuttaa kauppaan ETA-sopimuksen sopimuspuolten välillä.

4.3 Yleisiä huomautuksia

Norjan viranomaiset mainitsivat useita EU:n jäsenvaltioita, jotka ovat ottaneet käyttöön järjestelmän hyvittääkseen paikallishallinnon verovapaasta toiminnasta aiheutuneita alv-kustannuksia. Ruotsissa, Tanskassa, Suomessa, Alankomaissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa on otettu käyttöön erilaisia järjestelmiä, joista

maksetaan alv-hyvityksiä paikallishallinnolle ja joiden tarkoituksena on poistaa vääristymät viranomaisten valinnoista julkisen palvelutarjonnan ja julkisten palveluiden yksityiseltä sektorilta ostamisen välillä. Paljolti samankaltaisia alv-hyvitysjärjestelmiä on käytössä myös Ranskassa, Luxemburgissa, Itävallassa ja Portugalissa.

Norjan viranomaiset lainasivat myös entistä komission jäsentä Frits Bolkesteinia. Helmikuun 1. päivänä 2000 päivytyssä kirjeessä (belgialaiselle) Michel Hansennelle, joka oli tiedustellut Euroopan parlamentilta, oliko Yhdistyneessä kuningaskunnassa käytetty alv-hyvitysjärjestelmä kuudennen alv-direktiivin mukainen, Frits Bolkestein totesi, että ”alv-hyvitysjärjestelmä ei ole ristiriidassa kuudennen alv-direktiivin kanssa”, sillä ”se koskee puhtaasti taloudellisia liiketoimia eri viranomaisten välillä ja perustuu kunkin maan viranomaistensa rahoittamisessa noudattamaan kansalliseen politiikkaan”.

Frits Bolkestein otti kantaa myös ”järjestelmään, jonka Irlannin hallitus ottaisi mahdollisesti käyttöön tukeakseen irlantilaisia hyväntekeväisyysjärjestöjä niiden maksamaa vähennysoikeuden ulkopuolelle jäävää alv:a vastaavalla määrällä”. Frits Bolkesteinin mukaan ”julkisten avustusten myöntäminen ei sinänsä ole vastoin Euroopan unionin alv-lainsäädäntöä”.

Norjan viranomaiset myönsivät, että mikään näistä lainauksista ei koskenut suoraan valtiontukisääntöjä. Niiden mukaan kyseiset lainaukset osoittivat kuitenkin, ettei alv-hyvitysjärjestelmien katsoa olevan ristiriidassa kuudennen alv-direktiivin kanssa. Viranomaiset katsoivat tämän vahvistukseksi sille, että alv-hyvitysjärjestelmät ovat sopuosinnussa varsinaisen alv-järjestelmän luonteen ja toimintatavan kanssa.

II ARVIOINTI

1. Onko kyse valtiontuesta?

1.1 Johdanto

ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, EY:n jäsenvaltion tai EFTA-valtion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu tämän sopimuksen toimintaan, siltä osin kuin se vaikuttaa sopimuspuolten väliseen kauppaan.”

Valvontaviranomainen haluaa esittää alustavan huomautuksen tämän arvioinnin soveltamisalasta. Tämä päätös ei koske Norjan viranomaisten päätöstä tiettyjen liiketoimien jättämisestä alv-lain soveltamisalan ulkopuolelle. Päätös koskee vain tietyiltä alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisalaan kuuluvilta henkilöiltä kannettavan tuotantopanoksista maksettavan veron hyvityksiä.

Valvontaviranomainen haluaa lisäksi painottaa kolmea huomautusta, jotka se esitti jo päätöksessä N:o 225/06/KOL:

Pääsääntönä on, että EFTA-valtion verotusjärjestelmä ei kuulu ETA-sopimuksen soveltamisalaan. Kukin EFTA-valtio suunnittelee verotusjärjestelmänsä ja soveltaa sitä valitsemansa käytännön mukaan. Alv-hyvityksiä koskevan lain 3 pykälän mukaisen tuotantopanoksista maksettavan veron hyvityksen kaltaisen verotustoimenpiteen toteuttamisella voi kuitenkin olla seurauksia, joiden perusteella toimenpiteen voidaan katsoa kuuluvan ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Oikeuskäytännön⁽¹⁾ mukaan 61 artiklan 1 kohdassa ei erotella kyseisiä valtion toimia syiden tai tavoitteiden perusteella, vaan määrittely perustuu vaikutuksiin.

Toiseksi kysymys siitä, onko tarkasteltavana oleva toimenpide valtiontukea, koskee vain taloudellista toimintaa eli toimintaa, joka muodostuu hyödykkeiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyillä markkinoilla⁽²⁾. Toimenpide on valtiontukea vain, jos se suosii yrityksiä. Kilpailusääntöjä sovellettaessa käsite yritys kattaa kaikki ”taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta”⁽³⁾. Vaikka osa oikeushenkilöistä, jotka saavat hyvityksiä tuotantopanoksista maksettavasta verosta, ei täytä yritykseksi luokittelemiselle asetettuja edellytyksiä, se seikka, että osa alv-hyvityksiä koskevan lain edunsaajista on yrityksiä, on riittävä peruste järjestelmän arvioimiselle valtiontuen kannalta⁽⁴⁾.

Kolmanneksi tukea voidaan myöntää sekä julkisille että yksityisille yrityksille⁽⁵⁾. Se, että julkinen yritys voidaan katsoa valtiontuen saajaksi, ei välttämättä edellytä, että yrityksellä on valtiosta erillinen oikeushenkilöllisyys. Se, että kyse on julkisoikeudellisesta oikeushenkilöstä, joka on voittoa tavoittelematon laitos, ei välttämättä merkitse, että kyseinen oikeushenkilö ei ole valtiontukisäännöissä tarkoitettu yritys⁽⁶⁾.

Norjan viranomaisten yleisistä huomautuksista, jotka koskevat samankaltaisten järjestelmien käyttöä muualla Euroopan unionissa, valvontaviranomainen toteaa, että kyseiset järjestelmät voivat poiketa alv-hyvityksiä koskevan lain mukaisesta järjestelmästä ja valvontaviranomainen on saattanut Norjan viranomaisten huomautukset Euroopan komission tietoon. Lisäksi oikeuskäytännön mukaan ”jäsenvaltion sille perustamissopimuksen nojalla kuuluvien velvollisuuksien mahdollista noudattamatta jättämistä 92 artiklan kiellon mukaisesti ei voida perustella sillä,

että muutkaan jäsenvaltiot eivät noudata niille kuuluvaa kyseistä velvollisuutta”⁽⁷⁾.

Valvontaviranomainen arvioi seuraavassa, täyttääkö alv-hyvityksiä koskevan lain mukainen ohjelma⁽⁸⁾ ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaiset perusteet, joiden täytyessä se katsotaan valtiontueksi.

1.2 Valtion varat

Jotta tuki katsottaisiin ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi, sen on oltava valtion varoistaan myöntämää.

Kyse on valtion suoraan myöntämästä hyvityksestä, joka katsotaan sen vuoksi valtion myöntämäksi ja valtion varoista myönnettyksi.

Norjan viranomaisten mukaan alv-hyvitysjärjestelmä ei ole tuki-toimenpide, koska kyse on omarahoitteisesta järjestelmästä. Niiden mukaan kunnat vastaavat itse alv-hyvitysjärjestelmän rahoituksesta, sillä järjestelmässä yleisiä varainsiirtoja valtion talousarviosta kunnille on supistettu. Kun alv-hyvitysjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2004, kuntien määrärahoja vuotuisessa talousarviossa vähennettiin suhteessa tuotantopanoksista maksettavasta verosta myönnettävien hyvitysten odotettavissa olevaan määrään.

Valvontaviranomainen katsoo, ettei sillä, onko kuntien saamaa rahoitusta supistettu vai ei, ole merkitystä valtiontuen arvioinnin kannalta. Merkityksellistä on se, ovatko kilpailusäännöissä tarkoitettut yritykset saaneet valtiolta taloudellista tukea, joka on maksettu valtion varoista. Kun kunta toimii yrityksenä, se olisi erotettava valtiontuen arvioinnissa kunnasta, joka hoitaa viranomaisen tehtäviä. Sillä, tasoittaako paikallis- ja alueviranomaisille siirrettyjen varojen vähäisempi määrä kustannuksia, joita valtiolle aiheutuu keskushallinnon tasolla, ei ole vaikutusta tähän päätelmään. Tuotantopanoksista maksetun veron hyvitykset rahoitetaan valtion talousarviosta ja ne myönnetään sen vuoksi valtion varoista.

Valvontaviranomaisen käsityksen mukaan kunkin kunnan valtiolta saamia varainsiirtoja ei myöskään supisteta täsmälleen samassa suhteessa sen saamaan alv-hyvitykseen.

⁽¹⁾ Asia E-6/98, *Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, EFTAn tuomioistuimen raportti vuodelta 1999, s. 76, 34 kohta; yhdistetyt asiat E-5/04, E-6/04 ja E-7/04, *Fesil ja Finnford, PIL ym. ja Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, EFTAn tuomioistuimen raportti vuodelta 2005, s. 121, 76 kohta; asia 173/73, *Italia v. komissio*, Kok. 1974, s. 709, 13 kohta, ja asia C-241/94, *Ranska v. komissio*, Kok. 1996, s. I-4551, 20 kohta.

⁽²⁾ Yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, *Pavlov ym.*, Kok. 2000, s. I-6451, 75 kohta.

⁽³⁾ Asia C-41/90, *Höfner ja Elser*, Kok. 1991, s. I-1979, 21 kohta.

⁽⁴⁾ Asia E-2/98, *EFTAn valvontaviranomainen v. Islanti*, EFTAn tuomioistuimen raportti vuodelta 2005, s. 202, 24 kohta.

⁽⁵⁾ Asia C-387/92, *Banco Exterior de España*, Kok. 1994, s. I-877, kohta 11.

⁽⁶⁾ Asia C-244/94, *Fédération Française des Sociétés d'Assurance ym.*, Kok. 1995, s. I-4013, 21 kohta, ja asia 78/76, *Steinike & Weinlig*, Kok. 1977, s. 595, 1 kohta.

⁽⁷⁾ Asia 78/76, *Steinike & Weinlig*, mainittu edellä 24 kohdassa, ja asia T-214/95, *Het Vlaamse Gewest v. komissio*, Kok. 1998, s. II-717, 54 kohta.

⁽⁸⁾ Valvontaviranomainen arvioi päätöksessä N:o 225/06/KOL II.2.1. jaksossa, että alv-hyvityksiä koskevan lain mukainen järjestelmä on tukiohjelma. Viittaus koskee kyseistä arviointia.

1.3 Taloudellinen etu

Valtion yritykselle myöntämä tai valtion varoista yritykselle myönnetty rahoitustoimenpide, joka vapauttaa sen kustannuksista, jotka olisivat muuten kuluttaneet yrityksen rahavaroja, muodostaa taloudellisen edun ⁽¹⁾.

Norjan viranomaisten mukaan alv-hyvitysjärjestelmä ei tuota taloudellista etua, sillä se ei aiheuta alennuksia veron määrään eikä veronmaksun lykkäämistä. Alv-hyvitysjärjestelmä ei kevennä missään määrin hyvityksen saajan verorasitusta.

Valvontaviranomainen ei ole samaa mieltä asiasta. Sen näkemys mukaan Norjan viranomaiset eivät ota huomioon eroa, joka niiden olisi tehtävä valtion toiminnan eri osa-alueiden välillä. Tämä tarkoittaa, että ne eivät tässä tapauksessa erota toisistaan valtion toimintaa veroviranomaisena, kuntien toimintaa julkisina eliminä ja kunnallisten yritysten toimintaa erillisinä yksikköinä arvioidessaan, onko kyse valtioneudesta.

Määrittääkseen, onko kyse taloudellisen edun myöntämisestä, valvontaviranomaisen on arvioitava, vapauttaako toimenpide edunsaajat kuluista, jotka niiden olisi yleensä maksettava harjoittaessaan liiketoimintaa. Tuotantopanoksista maksettavasta verosta aiheutuu yrityksen tavanomaisen taloudellisen toiminnan aikana hankintoihin liittyviä käyttökustannuksia, joiden maksamisesta yritys vastaa yleensä itse. Siltä osin kuin Norjan viranomaiset myöntävät tavara- ja palveluhankinnoista kannetusta tuotantopanoksista maksettavasta verosta hyvityksiä yrityksille, jotka kuuluvat alv-hyvityksiä koskevan lain 2 pykälän soveltamisalaan, ne myöntävät kyseisille yrityksille taloudellisen edun. Yritykset saavat taloudellisen edun, sillä käyttökustannukset, jotka kyseisten yritysten on maksettava, alenevat hyvitetyn tuotantopanoksista maksettavan veron määrää vastaavalla määrällä.

Alv-hyvityksiä koskevan lain soveltaminen merkitsee sen vuoksi taloudellisen edun myöntämistä järjestelmän edunsaajille.

1.4 Valikoivuus

Jotta tukitoimenpide katsottaisiin ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtioneutuksi, sen on oltava valikoiva siltä kannalta, että se suosii ”*tietyjä yrityksiä tai tietyjä tuotannonaloja*”.

Valvontaviranomainen totesi päätöksessään N:o 225/06/KOL alv-hyvityksiä koskevan lain aineellisesti valikoivaksi toimenpiteeksi. Alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisala on rajattu tarkoin, sillä siinä säädettyjä hyvityksiä tuotantopanoshankinnoista maksettavasta verosta voidaan myöntää vain lain 2 pykälän soveltamisalaan kuuluville verovelvollisille. Alv-hyvityksiä koskevan lain nojalla yrityksille myönnetty etu, joka muodostui tuotantopa-

noksista maksettavan veron hyvittämisestä, vapautti kyseiset yritykset velvollisuudesta, joka perustuu kaikkiin tavaroiden ja palveluiden ostajiin sovellettavaan yleiseen alv-järjestelmään.

Oikeuskäytännön mukaan erityistä verotustoimenpidettä voidaan kuitenkin perustella verojärjestelmän sisäisellä toimintatavalla, jos toimenpide noudattaa kyseistä toimintatapaa ⁽²⁾. Mikä tahansa toimenpide, jonka tarkoituksena on vapauttaa tietyllä toimialalla toimivat yritykset kokonaan tai osittain yleisesti sovellettavan järjestelmän mukaisista maksuista, on katsottava valtioneutuksi, jollei vapauttaminen ole perusteltua verojärjestelmän taloudellisen rakenteen luonteen ja toimintatavan perusteella ⁽³⁾.

Valvontaviranomainen arvioi, onko alv-hyvityksiä koskevan lain 3 pykälässä säädetty tuotantopanoksista maksettavan veron hyvitys alv-järjestelmän toimintatavan mukainen. Tässä arvioinnissa valvontaviranomaisen on selvitettävä, onko tuotantopanoksista maksettavan veron hyvitys koko alv-järjestelmän sisäisten tavoitteiden mukainen vai onko sillä muita sellaisia tavoitteita, jotka eivät sisälly alv-järjestelmään.

Alv-järjestelmän päätavoitteena on tiettyjen tavaroiden tai palveluiden verottaminen. Alv on tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta kannettava välillinen vero. Perussääntönä on, että alv lasketaan toimitusketjun kaikissa vaiheissa sekä tavaroiden ja palveluiden tuonnista ulkomailta. Lopullinen kuluttaja maksaa alv:n osana ostohintaa ilman verovähennysoikeutta.

Vaikka kaikki tavaroiden ja palveluiden myynti kuuluu periaatteessa alv-velvollisuuden piiriin, jotkin liiketoimet voidaan vapauttaa alv-velvollisuudesta (eivätkä sen vuoksi saa luottoa tuotantopanoksista maksettavan veron maksamiseen), mikä tarkoittaa, että kyseiset liiketoimet eivät ole verotettavia.

Norjan alv-lain I luvun 5, 5a ja 5b pykällä vapautetaan alv:stä esimerkiksi kiinteistöjen luovutus ja vuokraus, terveyspalveluiden ja niihin liittyvien palveluiden tarjoaminen, sosiaalipalvelut, koulutuspalvelut, rahoituspalvelut jne. Näiden tavaroiden toimituksia ja palveluiden tarjoajia kohdellaan arvonlisäverotuksessa lopullisina asiakkaina, sillä niiltä kannetaan tuotantopanoksista maksettavaa veroa mutta niillä ei ole mahdollisuutta periä veroa myynnistä. Järjestelmän toimintatapa aiheuttaa sen, että verosta vapautetuista tavaroimituksista ja palveluiden tarjoamisesta ja lopullisten asiakkaiden on maksettava tuotantopanoksista maksettavaa veroa ilman vähennysoikeutta.

⁽²⁾ Edellä mainittu asia E-6/98, *Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 38 kohta; edellä mainittu yhdistetyt asiat E-5/04, E-6/04 ja E-7/04, *Fesil ja Finnsford, PIL ym. ja Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 84–85 kohta; yhdistetyt asiat T-127/99, T-129/99 ja T-148/99, *Territorio Histórico de Alava ym. v. komissio*, Kok. 2002, s. II-1275, 163 kohta; asia C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, Kok. 2001, s. I-8365, 42 kohta; asia T-308/00, *Salzgitter v. komissio*, Kok. 2004, s. II-1933, 42 kohta; asia C-172/03, *Wolfgang Heiser*, Kok. 2005, s. I-1627, 43 kohta.

⁽³⁾ Asia E-6/98, *Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, EFTAn tuomioistuimen raportti vuodelta 1999, s. 76, 38 kohta; edellä mainittu yhdistetyt asiat E-5/04, E-6/04 ja E-7/04, *Fesil ja Finnsford, PIL ym. ja Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 76–89 kohta; asia 173/73, *Italia v. komissio*, Kok. 1974, s. 709, 16 kohta.

⁽¹⁾ Edellä mainittu yhdistetyt asiat E-5/04, E-6/04 ja E-7/04, *Fesil ja Finnsford, PIL ym. ja Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 76 ja 78–79 kohta. Asia C-301/87, *Ranska v. komissio*, Kok. 1990, s. I-307, 41 kohta.

Tämä alv-järjestelmän looginen seuraus oli kuitenkin vääristänyt kilpailua toisella tasolla, jolla Norjan viranomaiset ovat yrittäneet tasoittaa sitä säätämällä alv-hyvityksiä koskevan lain. Tästä seuraa, että alv-hyvityksiä koskevan lain toimintatapa perustuu tiettyjen toimitusten vapauttamiseen verosta alv-järjestelmän luonnollisen loogisen seurauksen tasoittamiseksi. Alv-hyvityksiä koskevan lain toimintatapa ei siis perustu loppukäyttäjien verottamiseen, kuten yleisessä alv-järjestelmässä, vaan tietyn lopullisten asiakkaiden ryhmän verotuksen keventämiseen. Näin pyritään välttämään *in-house*-hankintojen ja ulkoisten hankintojen välisen kilpailun vääristyminen alv-velvollisuuden piiriin kuuluvien hankintojen osalta.

Norjan viranomaiset ovat todenneet, että alv-hyvityksiä koskevan lain 1 pykälän mukaan tuotantopanoksista maksettavan veron hyvittämisen tarkoituksena oli luoda tasapuoliset edellytykset *in-house*-hankinnoille ja ulkoisille hankinnoille alv-velvollisuuden piiriin kuuluvien tavaroiden ja palveluiden hankinnassa.

Valvontaviranomainen katsoo, että tuotantopanoksista maksettavan veron hyvittämistä muista kuin alv-järjestelmään perustuvista syistä ei voida perustella tietyn toiminnan verottamista koskevalla tavoitteella, joka on alv-järjestelmän päätavoite. Vaikka tavoite, johon Norjan viranomaiset pyrkivät luomalla tasapuoliset edellytykset *in-house*-hankinnoille ja ulkoisille hankinnoille alv-velvollisuuden piiriin kuuluvien tavaroiden ja palveluiden julkisten hankintojen osalta, olisi nähtävä sinänsä myönteisenä, sitä voidaan tuskin pitää alv-järjestelmän luonteen ja toimintatavan mukaisena tavoitteena. Valvontaviranomainen viittaa tältä osin erityisesti asiassa *Heiser*⁽¹⁾ sovellettuun oikeuskäytäntöön, jonka mukaan toimenpidettä ei voida jättää katsomatta ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi tueksi yksinomaan sen perusteella, että sillä on myönteinen päämäärä. ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa ei tehdä eroa valtion toimenpiteiden välillä niiden syiden tai seurausten perusteella vaan ne määritetään vaikutusten perusteella⁽²⁾.

Valvontaviranomainen on tietoinen siitä, että Norjan viranomaiset säätivät alv-hyvityksiä koskevan lain luodakseen tasapuoliset edellytykset alv-velvollisuuden piiriin kuuluvien tavaroiden ja palveluiden julkisille hankinnoille. Tätä tasapuolisuutta ei pidä sekoittaa alv-järjestelmään erottamattomana osana kuuluvaan tasapuolisuuteen.

Koska päämäärä, joka koskee tasapuolisten edellytysten luomista *in-house*-hankinnoille ja ulkoisille hankinnoille tavaroiden toimitamisessa ja palveluiden tarjoamisessa viranomaisille, ei ole sopusoinnussa alv-järjestelmän toimintatavan kanssa, tämä tavoite voidaan ottaa huomioon ainoastaan arvioitaessa kyseisen toimenpiteen soveltuvuutta ETA-sopimuksen toimintaan.

Valvontaviranomainen päätelee edellä mainituista syistä, että alv-hyvitysjärjestelmää ei voida perustella alv-järjestelmän luonteella ja toimintatavalla. Se katsotaan sen vuoksi valikoivaksi toimenpiteeksi.

⁽¹⁾ Edellä mainittu asia C-172/03, *Wolfgang Heiser*.

⁽²⁾ Asia C-159/01, *Alankomaat v. komissio*, Kok. 2004, s. I-4461, 51 kohta.

1.5 Kilpailun vääristyminen

Toimenpiteen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua kuuluakseen ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

Ainoastaan alv-hyvityksiä koskevan lain 2 pykälän soveltamisalaan kuuluvat julkiset ja yksityiset oikeushenkilöt voivat saada hyvityksiä tuotantopanoksista maksettavasta verosta. Kun tällaiset oikeushenkilöt kilpailevat alv:stä vapautettuja palveluiden tarjoamisesta alv-hyvityksiä koskevan lain 2 pykälän soveltamisalan ulkopuolelle jäävien yritysten kanssa, jälkimmäisten yritysten on kyettävä maksamaan korkeampia hankintakustannuksia, vaikka ne tarjoavat samankaltaisia palveluita. Vaikka tuotantopanoksista maksettavan veron hyvityksillä pyritään tasoittamaan kunnallisiin hankintoihin liittyviä kilpailuvääristymiä, vero on aiheuttanut kilpailun vääristymistä taloudellista toimintaa harjoittavien viranomaisten ja samaa taloudellista toimintaa harjoittavien yksityisten yritysten välillä alv-velvollisuudesta vapautetuilla aloilla. Valtion toimenpiteiden vuoksi yksityisten toimijoiden tarjoamat tuotteet olisivat kalliimpia, vaikka muut tekijät olisivat samankaltaiset. Tämä aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Vaikka hyvityksiä maksettaisiin tietyillä aloilla sekä julkisille että yksityisille toimijoille, tuki uhkaisi edelleen vääristää kilpailua kansallisten ja muiden samoilla markkinoilla toimivien, ETA:an sijoittautuneiden toimijoiden välillä.

Valvontaviranomainen katsoo tämän vuoksi, että alv:sta vapautettuja tavaroita valmistaville tai alv:sta vapautettuja palveluita tarjoaville yrityksille myönnetty hyvitys vääristää kilpailua yritysten välillä.

1.6 Vaikutus kauppaan

Valtiontukitoimenpide kuuluu ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan vain siltä osin kuin se vaikuttaa ETA-sopimuksen sopimuspuolten väliseen kauppaan.

Norjan viranomaiset kiistivät valvontaviranomaisen päätöksestä N:o 225/06/KOL esittämässään huomautuksessa valvontaviranomaisen arvioinnin kauppaan kohdistuvaa vaikutusta koskevasta perusteesta, sillä kyseinen arviointi ei niiden mukaan perustunut oikeaan tilannearvioon. Norjan viranomaisten mukaan alv-hyvitysjärjestelmästä maksetaan pääasiassa hyvityksiä kunnille niiden lakisääteiseen toimintaan liittyvistä tavara- ja palveluhankinnoista kannetusta tuotantopanoksista maksettavasta verosta. Kuntien mahdollisesti harjoittaman muun kuin lakisääteisen toiminnan osalta Norjan viranomaiset eivät kantelijan mainitsemia tietynlaisia kouluja lukuun ottamatta havainneet viitteitä alv:sta vapautetuista aloista, joilla alv-hyvityksen saajat kilpailisivat palveluidensa tarjoamisesta muiden ETA:ssa sijaitsevien yritysten kanssa. Norjan viranomaisten näkemyksen mukaan Euroopassa sijaitseviin naapurimaihin on sijoittautunut vain harvoja yrityksiä, jotka kilpailevat alv-hyvityksiä koskevan lain piiriin kuuluvien norjalaisten yritysten kanssa.

Valvontaviranomainen toistaa päätöksessään N:o 225/06/KOL esittämänsä kannan kauppaan kohdistuvan vaikutuksen arvioinnista. Valvontaviranomaisen ei edellytetä tutkivan, vaikuttaako tukiohjelma tosiasiallisesti kauppaan ETA:ssa, vaan sen tehtävänä on tutkia, onko tällainen vaikutus mahdollinen ⁽¹⁾. Kaikki alv-hyvitysjärjestelmän edunsaajat voivat periaatteessa saada hyvitystä tuotantopanoksiin sisältyvästä alv:stä järjestelmään liittyvien ehtojen mukaisesti riippumatta siitä, onko kyseisillä aloilla toimiville myönnettyä tuella vaikutusta kauppaan. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetaan, että ”komissio voi tukijärjestelmän osalta tyytyä tutkimaan asianomaisen järjestelmän yleispiirteitä olematta velvollinen tutkimaan jokaista yksittäistä soveltamistapausta” ⁽²⁾. Myös EFTAn tuomioistuin on vahvistanut tämän tulkinnan ⁽³⁾.

Kauppaan kohdistuvaa vaikutusta koskevaa perustetta on perinteisesti tulkittu siten, että toimenpide katsotaan yleensä valtiontueksi, jos se voi vaikuttaa ETA-valtioiden väliseen kauppaan ⁽⁴⁾. Vaikka Norjan viranomaiset ovat oikeassa siinä, että vain harvat ETA:an sijoittautuneet yritykset kilpailevat alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisalaan kuuluvien yritysten kanssa, tukitoimenpide voi silti vaikuttaa kauppaan, sillä tuensaajien lukumäärällä tai kilpailijoiden lukumäärällä ei ole merkitystä arvioitaessa, täytyykö peruste, jonka mukaan tarkastellaan ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kauppaan kohdistuvaa vaikutusta ⁽⁵⁾.

Valtion yritykselle myöntämä tuki saattaa ylläpitää tai kasvattaa kyseisen valtion kotimaista tuotantoa, minkä seurauksena muiden yritysten mahdollisuudet viedä tuotteitaan kyseisten ETA-valtioiden markkinoille heikkenevät ⁽⁶⁾. Tuen luonne ei tämän

- ⁽¹⁾ Asia C-298/00 P, *Italia v. komissio*, Kok. 2004, s. I-4087, 49 kohta, ja asia C-372/97, *Italia v. komissio*, Kok. 2004, s. I-3679, 44 kohta.
- ⁽²⁾ Asia T171/02, *Regione autonoma della Sardegna v. komissio*, Kok. 2005, s. II-2123, 102 kohta; asia 248/84, *Saksa v. komissio*, Kok. 1987, s. 4013, 18 kohta; asia C-75/97, *Belgia v. komissio*, Kok. 1999, s. I-3671, 48 kohta; asia C-278/00, *Kreikka v. komissio*, Kok. 2004, s. I-3997, 24 kohta.
- ⁽³⁾ Edellä mainittu asia E-6/98, *Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 57 kohta; ja asia E-2/05, *EFTAn valvontaviranomainen v. Islanti*, EFTAn tuomioistuimen raportti vuodelta 2005, s. 202, 24 kohta.
- ⁽⁴⁾ Yhdistetyt asiat T-298/97–T-312/97 ym., *Alzetta ym. v. komissio*, Kok. 2000, s. II-2319, 76–78 kohta.
- ⁽⁵⁾ Asia C-71/04, *Administración del Estado v. Xunta de Galicia*, Kok. 2005, s. I-7419, 41 kohta; asia C-280/00, *Altmark Trans*, Kok. 2003, s. I-7747, 81 kohta; yhdistetyt asiat C-34/01–C-38/01, *Enirisorse*, Kok. 2003, s. I-14243, 28 kohta; asia C-142/87, *Belgia v. komissio* (nk. Tubemeuse), Kok. 1990, s. I-959, 43 kohta; yhdistetyt asiat C-278/92–C-280/92, *Espanja v. komissio*, Kok. 1994, s. I-4103, 42 kohta.
- ⁽⁶⁾ Edellä mainittu asia E-6/98, *Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 59 kohta; asia C-303/88, *Italia v. komissio*, Kok. 1991, s. I-1433, 27 kohta; yhdistetyt asiat C-278/92–C-280/92, *Espanja v. komissio*, Kok. 1994, s. I-4103, 40 kohta; edellä mainittu asia C-280/00, *Altmark Trans*, 78 kohta.

vuoksi riipu palveluiden paikallisesta tai alueellisesta luonteesta tai kyseisen toimialan laajuudesta ⁽⁷⁾.

Ei ole olemassa tiettyä rajaa tai prosenttiosuutta, jonka alittavan toimenpiteen osalta voitaisiin katsoa, että sillä ei ole vaikutusta sopimuspuolten väliseen kauppaan ⁽⁸⁾. Oikeuskäytännössä ⁽⁹⁾ todetaan päin vastoin, että kun valtion taloudellinen tuki vahvistaa yrityksen asemaa ETA:n sisäisessä välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan kauppaan.

Alv-lain I luvun 5 ja 5a pykälällä jätetään tietyt liiketoimet lain soveltamisalan ulkopuolelle. Lisäksi kyseisen lain 5 b pykälässä säädetään, että tiettyjen palvelujen tarjoaminen ei kuulu lain soveltamisalaan. Tällaisia palveluita ovat muun muassa terveyspalvelut ja terveyteen liittyvät palvelut, sosiaalipalvelut, koulutuspalvelut, rahoituspalvelut, julkisen vallan käyttöön liittyvät palvelut, palvelut, jotka tarjotaan oikeutena käydä teatteri-, ooppera-, baletti-, elokuva- ja sirkusnäytöksissä sekä gallerioissa ja museoissa pidettävissä näyttelyissä, arpajaispalvelut ja palvelut, jotka liittyvät ruokailupalvelujen tarjoamiseen koulujen ja muiden oppilaitosten ruokaloissa. Kaikki nämä palvelut on siten vapautettu alv:stä, mutta ne kuuluvat periaatteessa alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisalaan ⁽¹⁰⁾. Osa näistä aloista, kuten rahoituspalvelut, ruokailupalvelujen tarjoaminen kouluissa ja muiden oppilaitosten ruokaloissa, tietyt hammashoitopalvelut, tietyt koulutuspalvelut, joita tarjotaan maksua vastaan, ja tietyt elokuvapalvelut, on kokonaan tai osittain ETA:n laajuisen kilpailun kohteena. Kilpailulle avoimilla aloilla toimiville yrityksille myönnetty tuki voi sen vuoksi vaikuttaa ETA-sopimuksen sopimuspuolten väliseen kauppaan.

Valvontaviranomainen katsoo näistä syistä ja oikeuskäytännön perusteella, että alv-hyvityksiä koskeva laki on yleensä koko maan kattava hyvitysjärjestelmä, joka voi vaikuttaa ETA-sopimuksen sopimuspuolten väliseen kauppaan.

1.7 Päätelmät

EFTAn valvontaviranomainen katsoo mainittujen syiden perusteella, että alv-hyvityksiä koskevan lain mukainen järjestelmä on ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontukiohjelma.

⁽⁷⁾ Edellä mainittu asia C-280/00, *Altmark Trans*, 77 kohta; asia C-172/03, *Wolfgang Heiser*, Kok. 2005, s. I-1627, 33 kohta; asia C-71/04, *Administración del Estado v. Xunta de Galicia*, Kok. 2005, s. I-7419, 40 kohta.

⁽⁸⁾ Asia C-280/00, *Altmark Trans*, Kok. 2003, s. I-7747, s. 81 kohta; asia C-172/03, *Wolfgang Heiser*, Kok. 2005, s. I-1627, 32 kohta.

⁽⁹⁾ Edellä mainittu asia E6/98, *Norja v. EFTAn valvontaviranomainen*, 59 kohta; asia 730/79, *Philip Morris v. komissio*, Kok. 1980, s. 2671, 11 kohta.

⁽¹⁰⁾ Alv-hyvityksiä koskevan lain 4 pykälässä säädetään joistakin rajoituksista mahdollisuuteen saada hyvityksiä.

2. Menettelytapoja koskevat vaatimukset

Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 3 kohdan mukaan ”EFTAn valvontaviranomaiselle on ilmoitettava tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa (...). Asianomainen valtio ei saa panna ehdottamiaan toimenpiteitä täytäntöön ennen kuin menettelyn tuloksena on saatu aikaan lopullinen päätös”.

Norjan viranomaiset eivät ilmoittaneet alv-hyvityksiä koskevasta laista valvontaviranomaiselle ennen sen voimaantuloa. Valvontaviranomainen toteaa sen vuoksi, että Norjan viranomaiset eivät ole noudattaneet valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteita.

3. Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille

Valvontaviranomainen katsoo, että tarkasteltavana olevaan tapaukseen ei voida soveltaa ETA-sopimuksen 61 artiklan 2 kohdan mukaisia poikkeuksia.

ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan soveltamisesta on todettava, ettei tuotantopanoksista maksettavan veron hyvittämistä voida tarkastella ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla, sillä yhteenkään Norjan alueista ei voida soveltaa kyseistä alakohtaa, sillä sitä sovelletaan alueisiin, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma. Tämän hyvityksen tarkoituksena ei näyttäisi olevan Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistäminen eikä valtion taloudessa olevan vakavan häiriön poistaminen, kuten ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla ETA-markkinoille soveltuvalta tuelta edellytetään.

ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan osalta tuen voitaisiin katsoa soveltuvan ETA-sopimuksen toimintaan, jos sillä edistetään tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Tarkasteltavana oleva tukiohjelma ei näytä helpottavan tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä, mutta kuten Norjan viranomaiset ovat ilmoittaneet, sen tavoitteena on luoda tasapuoliset edellytykset alv-velvollisuuden piiriin kuuluville tavaroille ja palveluille kuntien tehdessä valintaa *in-house*-hankintojen ja ulkoisten hankintojen välillä.

Valvontaviranomainen katsoo, että yrityksen juoksevien kustannusten, kuten tuotantopanoksista maksettavan veron, alentaminen on toimintatukea. Tämän tyyppinen tuki on periaatteessa kiellettyä. Valvontaviranomainen katsoo sen vuoksi alv-hyvityksiä koskevan lain mukaisen järjestelmän tukiohjelmaksi, jota ei nyky muodossaan voida pitää ETA-sopimuksen valtioneuvoston päätösten mukaisena.

Valvontaviranomainen muistuttaa kuitenkin, että kuten edellä mainittiin, kysymys siitä, onko toimenpide valtiontukea, nousee esiin vain siltä osin kuin kyse on taloudellisesta toiminnasta eli toiminnasta, joka koostuu tavaroiden ja palveluiden tarjoamisesta tietyillä markkinoilla. Tämä merkitsee tässä tapauksessa sitä, että siltä osin kuin tämän ohjelman edunsaajat hoitavat julkisia hallintotehtäviä tai lakisäätöisiä velvoitteita, joita ei katsota taloudellisesti toiminnaksi, toimenpiteestä ei ole tarpeen laatia valtioneuvoston päätöksiä eikä myöskään arviointia toimenpiteen soveltuvuudesta ETA-sopimuksen toimintaan.

Lisäksi ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdan mukaan yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, ei sovelleta valtioneuvoston päätöksiä siltä osin kuin kyseisten sääntöjen soveltaminen estäisi yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä ja siltä osin kuin kyseisten sääntöjen soveltamatta jättäminen ei vaikuta kauppaan ETA-sopimuksen sopimuspuolten etujen vastaisesti.

Valtioilla on yleensä runsaasti harkintavaltaa määrittellessään, millaiset palvelut voidaan luokitella yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. Valvontaviranomaisen tehtävänä on tältä osin varmistaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä ei tehdä ilmeisiä virheitä. Valvontaviranomainen ei voi tässä tilanteessa arvioida yksityiskohtaisesti, täyttävätkö kaikki alv:sta vapautetuilla aloilla toimivat toimijat, jotka saavat hyvityksiä tuotantopanoksista maksettavasta verosta eli jotka kuuluvat tukiohjelman soveltamisalaan, ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdan mukaiset edellytykset. Valvontaviranomainen voi vain ilmoittaa, että jos kyseiset edellytykset täyttyvät, tietyille yritykselle tai yritysryhmittymälle myönnetty tuotantopanoksiin sisältyvän alv:n hyvitys voidaan mahdollisesti katsoa ETA-sopimuksen 59 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi, joka soveltuu ETA-sopimuksen toimintaan. Alv-hyvityksiä koskevalle laille ei ole asetettu vastaavia rajoituksia.

Komissio teki 28 päivänä marraskuuta 2005 päätöksen ⁽¹⁾ EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen. Kyseinen päätös otettiin osaksi ETA-sopimusta heinäkuussa 2006 ⁽²⁾.

Kyseisen päätöksen mukaan ⁽³⁾ sellaiset sairaalat sekä sosiaalisesta asuntotuotannosta vastaavat yritykset, joille on annettu tehtäväksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottaminen, muodostavat erityistapauksen, joka olisi otettava huomioon. Kilpailun vääristymisen voimakkuus näillä aloilla ei sisämarkkinoiden nykyisessä kehitysvaiheessa välttämättä ole suoraan suhteessa alan yritysten liikevaihtoon eikä niille maksettaviin korvauksiin. Sen vuoksi sairaaloihin, jotka tarjoavat sairaanhoitopalveluja ja mahdollisesti myös ensiapupalveluja ja päätoimintoihinsa suoraan yhteydessä olevia, etenkin tutkimukseen liittyviä liitännäispalveluja, sekä sosiaalisesta asuntotuotannosta vastaaviin yrityksiin, jotka tarjoavat asuntoja muita heikommissa asemassa oleville kansalaisille ja yhteiskuntaryhmille, jotka eivät vähäisen maksukykynsä vuoksi kykene hankkimaan asuntoa markkinaehdoin, sovelletaan poikkeusta ilmoitusvelvollisuudesta.

⁽¹⁾ EUVL L 312, 29.11.2005, s. 67.

⁽²⁾ EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen 28 päivänä marraskuuta 2005 tehty komission päätös 2005/842/EY sisällytettiin ETA-sopimuksen liitteeseen XV 1 h kohtana päätöksellä N:o 91/2006 (EUVL L 289, 19.10.2006, s. 31, ja ETA-täydennysosa N:o 52, 19.10.2006, s. 24), joka tuli voimaan 8. heinäkuuta 2006

⁽³⁾ 16 kohta.

Poikkeus ei kuitenkaan kata yritykselle myönnettyä hyvitystä tuotantopanoksista maksettavasta verosta siltä osalta sen harjoittamaa taloudellista toimintaa, joka ei sisälly julkisen palvelun velvoitteeseen. Kuten edellä todettiin, hyvitysjärjestelmä on valtiontukea, jota ei voida katsoa ETA-sopimuksen sääntöjen mukaiseksi. Tässä yhteydessä voidaan mainita joitakin tällaisia toimialoja eli aloja, jotka on vapautettu alv-velvollisuudesta ja joiden osalta voidaan Euroopan komission tai valvontaviranomaisen käytännön taikka nykyisen oikeuskäytännön perusteella varmuudella todeta, että kyseisillä aloilla harjoitettava toiminta on taloudellista toimintaa, jonka harjoittamiseen kohdistuu kilpailua. Tällaista toimintaa harjoittavat erityisesti hammaslääkärit ⁽¹⁾ ja sairaankuljetuspalveluiden tarjoajat ⁽²⁾.

Lisäksi osa alv-hyvitysjärjestelmästä myönnettävän tuen saajista voi saada muihin poikkeuksiin perustuvaa tukea, kuten *de minimis* -tukea, ryhmäpoikkeusasetusten, esimerkiksi pk-yrityksiä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen, mukaista tukea jne.

Tukiohjelmaa ei kuitenkaan nyky muodossaan ole suunniteltu siten, että se kattaisi vain julkisen palvelun velvoitteet tai edellä mainitut poikkeukset. Alv-hyvityksiä koskevan lain soveltamisala ja rakenne ovat laajat. Laki ei sisällä vaadittuja perusteita, joilla voitaisiin varmistaa, että poikkeuksille asetetut edellytykset täyttyvät. Ohjelmaa ei tämän vuoksi voida katsoa ETA-sopimuksen valtioneuvoston sääntöjen mukaiseksi.

4. Päätelmät

Valvontaviranomainen katsoo, että Norjan viranomaiset ovat panneet alv-hyvityksiä koskevan lain täytäntöön sääntöjenvastaisesti ja rikkoneet siten valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 3 kohtaa. Kyseisessä laissa säädetty tuotantopanoksista maksettavan veron hyvitys ei nyky muodossaan sovellu ETA-sopimuksen toimintaan edellä esitetystä syistä.

Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan II osan 14 artiklan mukaan sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä, joissa tuki on siis todettu ETA-sopimuksen vastaiseksi, valvontaviranomainen määrää säännönmukaisesti EFTA-valtion perimään tuen takaisin sen saajalta.

Valvontaviranomainen katsoo, että mitkään yleiset periaatteet eivät estä takaisinperintää tässä asiassa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sääntöjenvastaisen tuen poistaminen perimällä se takaisin on looginen seuraus sen toteamisesta sääntöjenvastaiseksi. Sääntöjenvastaisesti myönnetyn valtiontuen takaisinpe-

rimistä aikaisemmin vallinneen tilanteen palauttamiseksi ei tämän vuoksi voida periaatteessa katsoa suhteettomaksi ETA-sopimuksen valtiontukea koskeviin tavoitteisiin nähden. Tuen palauttamisen seurauksena tuensaaja menettää edun, jonka se on saanut markkinoilla suhteessa kilpailijoihinsa, ja tuen myöntämistä edeltänyt tilanne palautuu ⁽³⁾. Tästä takaisinmaksusta seuraa myös poikkeustapauksia lukuun ottamatta, että EFTAn valvontaviranomainen ei lähtökohtaisesti ylitä tuomioistuimen oikeuskäytännössä tunnustetun harkintavaltansa rajoja, jos se määrää EFTA-valtion perimään takaisin sääntöjenvastaisena tukena myönnetty määrät, sillä näin valvontaviranomainen ainoastaan palauttaa tilanteen ennalleen ⁽⁴⁾.

Lisäksi valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjan 3 mukaan valvontaviranomaisen on valvottava valtiontukea. Siksi tukea saaneet yritykset eivät periaatteessa voi oikeutetusti odottaa, että tuki on laillinen, ellei sitä ole myönnetty kyseisessä pöytäkirjassa säädetyn menettelyn mukaisesti ⁽⁵⁾.

Norjan viranomaisten mainitsemat komission jäsenen Frits Bolkesteinin lausunnot koskevat kyseisten ohjelmien yhdenmukaisuutta alv-sääntöjen kanssa. Lisäksi Frits Bolkestein lisäsi ainakin yhteen lausuntoistaan vastuuvapauslausekkeen "edellyttäen, että valtioneuvoston sääntöjä noudatetaan". Valvontaviranomainen katsoo tästä syystä, ettei kyseisten lausuntojen perusteella voi muodostua oikeutettuja odotuksia.

Norjan viranomaiset eivät myöskään ole maininneet mitään vastaavaa valtioneuvoston ohjelmaa, jonka joko Euroopan komissio tai valvontaviranomainen olisi hyväksynyt ja joihin voitaisiin tukeutua perusteltaessa alv-hyvityksiä koskevaan lakiin liittyviä oikeutettuja odotuksia.

Valvontaviranomainen katsoo tämän vuoksi, että tähän asiaan ei näytä liittyvän poikkeuksellisia seikkoja, jotka olisivat johtaneet tuensaajien oikeutettuihin odotuksiin.

Takaisinperintään olisi sisällytettävä koronkorot valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan II osan 14 artiklan 2 kohdan ja valvontaviranomaisen 14 päivänä heinäkuuta 2004 tekemän päätöksen 195/04/KOL ⁽⁶⁾ 9 ja 11 artiklan mukaisesti.

⁽¹⁾ Edellä mainittu asia C-172/03, *Wolfgang Heiser*.

⁽²⁾ Asia C-475/99, *Firma Ambulanz Glöckner v. Landkreis Südwestpfalz*, Kok. 2001, s. I-8089.

⁽³⁾ Asia C-350/93, *komissio v. Italia*, Kok. 1995, s. I-699, 22 kohta.

⁽⁴⁾ Asia C-75/97, *Belgia v. komissio*, Kok. 1999, s. I-3671, 66 kohta, ja asia C-310/99, *Italia v. komissio*, Kok. 2002, s. I-2289, 99 kohta.

⁽⁵⁾ Asia C-169/95, *Espanja v. komissio*, Kok. 1997, s. I-135, 51 kohta.

⁽⁶⁾ EUVL L 139, 25.5.2006, ja ETA-täydennysosa N:o 26, 25.5.2006, s. 1.

Norjan viranomaisia pyydetään tämän vuoksi toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet alv-hyvityksiä koskevan lain 3 pykälän nojalla myönnetyn, ETA-sopimuksen toimintaan soveltumattoman tuen perimiseksi takaisin ja ilmoittamaan tästä valvontaviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa.

Norjan viranomaisten on muutettava alv-hyvityksiä koskevaa lakia ja muutosten on tultava voimaan välittömästi valtiontuen myöntämisen estämiseksi. Norjan viranomaisten on annettava tarvittavat lainsäädäntömuutokset tiedoksi valvontaviranomaiselle kahden kuukauden kuluessa,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Norjan viranomaisten täytäntöön paneman alv-hyvityksiä koskevan lain nojalla myönnetty valtiontuki ei sovellu ETA-sopimuksen toimintaan.

2 artikla

Norjan on muutettava alv-hyvityksiä koskevaa lakia ja muutosten on tultava voimaan välittömästi valtiontuen myöntämisen estämiseksi.

3 artikla

Norjan viranomaisten on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun tuen perimiseksi takaisin tuensaa-jilta.

4 artikla

Tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden mukaisten menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön täytäntöönpano. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko ja koronkorot, jotka lasketaan siitä alkaen, kun tuki asetettiin tuensajaan käyttöön, siihen asti kun tuki on peritty takaisin. Korko lasketaan EFTAn valvontaviranomaisen päätöksen N:o 195/04/KOL 9 ja 11 artiklan mukaisesti.

5 artikla

Norjan viranomaisten on ilmoitettava EFTAn valvontaviranomaiselle päätöksen noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Norjan kuningaskunnalle.

7 artikla

Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen.

Tehty Brysselissä 3 päivänä toukokuuta 2007.

EFTAn valvontaviranomaisen puolesta

Bjørn T. GRYDELAND
Puheenjohtaja

Kurt JÄGER
Kollegion jäsen

OIKAISUJA

Oikaistaan komission päätös 2008/649/EY Venäjältä peräisin olevien urean ja ammoniumnitraatin liuosseosten tuontia koskevan polkumyynnin vastaisen menettelyn yhteydessä tarjotun sitoumuksen hyväksymisestä

(Euroopan unionin virallinen lehti L 213, 8. elokuuta 2008)

Sivulla 41 komission päätöksen 2008/649/EY 1 artiklassa olevassa taulukossa:

korvataan: "Eurochem-yhtyrühmään kuuluva yritys Open Joint Stock Company (OJSC) Mineral and Chemical Company "Eurochem", Moskova, Venäjä, niiden tuotteiden osalta, jotka siihen etuyhteydessä oleva yritys OJSC NAK Azot, Novomoskovsk, Venäjä, tai siihen etuyhteydessä oleva yritys OJSC Nevinnomyssky Azot, Nevinnomyssk, Venäjä, tuottaa ja jotka joko se myy suoraan ensimmäiselle riippumattomalle asiakkaalle yhteisössä tai jotka Eurochem Trading GmbH, Zug, Sveitsi, myy ensimmäiselle riippumattomalle asiakkaalle yhteisössä."

seuraavasti: "Tuottanut Open Joint Stock Company (OJSC) "Azot", Novomoskovsk, Venäjä, tai Open Joint Stock Company (OJSC) "Nevinnomyssky Azot", Nevinnomyssk, Venäjä, ja joko myyty suoraan ensimmäiselle riippumattomalle asiakkaalle yhteisössä tai myyjänä Eurochem Trading GmbH, Zug, Sveitsi, tai myynti tapahtunut yritysten Open Joint Stock Company (OJSC) Mineral and Chemical Company "Eurochem", Moskova, Venäjä, ja Eurochem Trading GmbH, Zug, Sveitsi, välityksellä ensimmäiselle riippumattomalle asiakkaalle yhteisössä."

HUOMAUTUS LUKIJALLE

Toimielimet ovat päättäneet, ettei niiden säädöksissä enää viitata niissä mainittujen säädösten viimeisimpään muutokseen.

Ellei toisin mainita, julkaistuissa teksteissä mainituilla säädöksillä tarkoitetaan säädöksiä niiden tällä hetkellä voimassa olevassa muodossa.